
Bilge
Kültür·Sanat
BÜTÜN ESERLERİ
Küçük Dünya
ROMAN
T.C. TÜRİZM BAKANLIĞI SANAT ARMAĞANI
Küçük Dünya
Amine Işınsu

KÜÇÜK DÜNYA

YAYIN NO: 529

KÜÇÜK DÜNYA
Emine Işınsu

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 16228

1. Basım: 1966
.....
Bilge Kültür Sanat'ta 1. Basım: 2012
4. Basım: Ekim 2020

ISBN: 978 - 605 - 5261 - 29 - 0

Kapak: *Kenan Özcan*
Sayfa Düzeni: *Nurel Naycı*
Baskı-Cilt: *Çevik Matbaacılık*
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19
Kapak Baskı: *Saner Matbaacılık*

BİLGE KÜLTÜR SANAT
Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 1 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx) Faks: (0212) 511 47 74
bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

KÜÇÜK DÜNYA

Emine Işınsu

Bilge
Kültür·Sanat

Emine Işınsu

Töre, Hisar ve Türk Edebiyatı gibi dergilerde yayımlanan şiir ve hikâyelerine, ödüllü oyunlarına, Sabah, Yeni İstanbul gibi gazetelerde köşe yazarlığına ve 1971-1981 yılları arasında Türk entelektüel hayatının bir nirengi noktası olan Töre Dergisi'nin sahipliğine ve editörlüğüne rağmen Emine Işınsu en çok romanları ile tanınır.

Roman konuları arasında kadının tutsaklığı, Türklerin tutsaklığı (Bulgaristan, Kerkük, Batı Trakya), Türkiye'nin sancıları öne çıkar. Son dönem eserlerinde Türk tasavvufunun zirveleri Yunus Emre, Niyâzî Mısrî, Hacı Bayram Veli ve Hacı Bektaş Veli'nin hayatları ele alınmıştır.

Ödüller:

"Küçük Dünya" ile Turizm Bakanlığı Sanat Armağanı; "Ak Topraklar" ile Türk Edebiyatı Vakfı Roman Ödülü; "Bir Yürek Satıldı" oyunu ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Radyofonik Oyun Yarışması'nda dramdalı birinciliği; "Sancı" ile Türkiye Millî Kültür Vakfı Roman Ödülü; "Canbaz" ile Türkiye Yazarlar Birliği Roman Ödülü; Türk Ocakları Hamdullah Suphi Tanrıöver Armağanı; Karaman Türk Dili Ödülleri, "Türkçeyi Doğru ve Güzel Kullanan Yazar Ödülü"; İLESAM (Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği), "Şeref Ödülü"; Türkiye Yazarlar Birliği-İstanbul Şubesi, "Ömür Boyu Roman Ödülü"

Eserleri:

Romanları: Küçük Dünya (1966), Azap Toprakları (1970), Ak Topraklar (1971), Tutsak (1973), Sancı (1974), Çiçekler Büyür (1978), Canbaz (1982), Kaf Dağı'nın Ardında (1988), Alpaslan (1990), Atlı Karınca (1990), Cumhuriyet Türküsü (1993), Nisan Yağmuru (1997), Havva (1999), Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri (2002), Bukağı (2004), Hacı Bayram (2005), Hacı Bektaş (2008)

Oyunları: Bir Yürek Satıldı (1967), oyun "Un coeur aux encheres" başlığıyla Fransızca da yayımlanmıştır (1991), Bir Milyon İğne (1967), Ne Mutlu Türk'üm Diyene (1969), Adsız Kahramanlar (1975)

Diğer Eserleri: İki Nokta (şiir, 1965), Dost Diye Diye (deneme, 1995), Bir Gece Yıldızlarla (hikâyeler, 1991)

Işınsu, 1938'de Kars'ta doğdu. Şair ve yazar Halide Nusret Zorlutuna ile Tümgeneral Aziz Vecihi Zorlutuna'nın kızıdır. Prof. Dr. İskender Öksüz ile evli ve üç çocuk annesidir.

İskender'e

Evvela, o tambur sesini düşünüyordum. Su damlacıklarını...

Sonra, her şeyi unutup yeniden başlamaya karar verdim. Ama her şeyi... Ferit'e bile bir "eyvallah" çekip, yeniden başlamalı. Eğlenceli olacak... Bir zamanlar onun ne kadar anlayışlı, tatlı göründüğünü unutup, olduğu gibi kabul edivermek... Yapar mıyım, yaparım! Yine, öylesine kendinden emin, kararlıydım. Mademki yepyeni bir şehre geldik; her şey, insanlar bile buncasına değişik, niye olmasın?.. Ama önemli olan, bütün bu yenilerin arasında şu bizim, eski bildik yaşantımızmış... Ve ben, Allah'ın en zayıf kullarından biri, bunu değiştirmeye kalkarmışım... Yine de, "niye olmasın" dedim... Derken, taş evlerin toprak damlarını seyretmekten bıkıp, aynaya seğirttim: Sarı, yorgun. Gözlerim manasız bakıyor. Bir iyi süslendim!

Ay, yuvarlak olacak. Böyle geceleri hiç sevmem. Uğursuz gelir bana, bilirim.

Küçücük bir pencereden ayı görüyorum ve ne kadar çok ağlıyorum, yarabbi... "Bu kız adam olmaz!"

Balkondayım. Ellerimde didik didik bir mektup. Ağlıyorum. Mehtap öylesine güzel. Ay testekerlek, tam tepemde... Ay, ay!.. "Canı cehenneme ayın, bu ruj bana iyi gidiyor; keşke bir tane daha alsaydım."

Ben adam olmak istiyorsam, "yeni"de yaşamak istiyorsam bütün bu hikâyeleri susturmam lazım. Zaten, bu şehirdeki ay eski gördüklerim gibi değil; daha büyük, daha parlak, daha yakın... Bir uzatsam elimi, yakalarım! Sonra?.. Sonra da, kızıma oyuncak olsun diye saklarım... Zıbınlar, kundaklar, minnacık hırkalar arasında, ay, kızımı bekler!

"Ay dede, ay dede / Oğlun, kızın nerede?"

Evet, evet... Ona iyi, rahat bir çocukluk vermeliyim. Onun için, evvela kendimiz düzelmeliyiz.

Yine pencerenin önüne gidip sabırla, Ferit'i beklemeye başladım.

Önce, çarşaflı iki kadın geçti, birinde peçe var, diğerinin yalnız gözleri görünüyor. Sonra, bir öğrenci grubu. Arkalarında, Ferit'in odacısı... İşte olmadı! Adam geldi, geldi, evin kapısını çaldı. Açmaya giderken, gözüm aynaya ilişti: Boyalarım mı solmuş, ne? Yine öyle sarıyım ve manasız bakıyorum. Adam gözleri yerde:

– Yenge, muavin bey köye inecek, haber etti. Ne zaman geleceğim belli olmaz, dedi.

Boşuna dinledim adamı, ne söyleyeceğini o kadar iyi biliyorum ki! Bu adamdan ne kadar nefret ediyorum, sonra köylerden, sonra Ferit'ten!

* * *

Sabaha karşı geldi. Uykumun arasında ona döndüm. Başını yastığa koyar koymaz uyuduğunu hissettim ve uyandım... Güneş doğmak üzereydi. Sabahın beyazlığında Ferit'in yüzü karanlık bir leke gibiydi. Esmer, yorgun, sakalları çıkmış... Suratı biraz daha uzun, burnu biraz daha büyük görünüyor. "Hiç de söylendiği kadar yakışıklı değil" diye düşündüm. "Yalnız öyle yorgun ki... Ama niçin ona hiç acımıyorum? Şimdi, benim yerime yanında sevgilisi olsaydı, böyle mi hareket ederdi sanki... Hatta,

ben, karısı değil de sevgilisi olsaydım, ne yapardım?" Hiç farkında olmadan uzanıvermiş, saçlarını okşamaya başlamışım!.. Saçları karışınca bukle bukle oluyor, yaramaz çocuklarınki gibi. Bu da benim çocuğum işte!

"Seni, karım, sevgilim, anam gibi seviyorum. Bana, bütün bunları verebilecek misin?" demişti de, küçük aptal kızlar gibi heyecanlanmıştım. Birisinin her şeyi olmak ne güzeldi. Heyecandan, gururdan tek kelime söyleyememiş, elini sıkabilmiştim sadece...

O yaz, çok yağmur yağmıştı. O yağmurlu günlerde çocuğum vardı, sevgilim, kocam vardı... Oysa şimdi hep güneş! Bu şehirde aylarca yağmur yağmazmış... Köylüler, küme küme yağmur duasına çıkarlarmış dağa. Bir gün, ben de arkalarına takılsam, çıksam, çıksam...

Ee, ya ben nasıl dua edeceğim, "Allah'ım, yağmur ver; ver ki, eski günlere dönebileyim" mi diyeceğim? Sanki, yine onun anası, sevgilisi, karısı mı olmak istiyorum? Hayır, tam aksine, onun benim sevgilim, kocam, babam olmasını istiyorum. Koskocaman yüreğim niye bu kadar ufaldı, cılızlaştı sanki... "Velhasıl, canım sıkılıyor."

Kalktım, çayı ocağa koydum. Ağzıma bir lokma ekmek atıp, sigara yaktım. Annem yemin verdirmişti: Sabahları bir şey yemeden sigara içmeyeyim, diye. Bir lokma ekmekle, annemin yeminini yerine getirip, Allah'ın gazabından korunmaya çalışıyorum!

"Böyle dindarlık olmaz, bebek! Ya Allah'ın emirlerine uy ya da günahı bile bile işle, canına değsin! Hiç değilse, dürüst ol. Bu kadar cesaretin de mi yok?"

"Belki de haklısın. Yok, belki de değil, haklısın. Ama, ben cesur değilim, anlıyor musun? Sonra, o kadar dürüst de değilim; hiç olmazsa kendime karşı dürüst değilim. Dolayısıyla, Allah'a karşı da..."

"Kuzum, sen, saçlarını açıyor musun?"

"Ne alakasız bir sual."

"Sadece, konuyu değiştirmek istedim, bebek; çünkü, canım münakaşa etmek istemiyor."

Fakülteden çıkmış, eve doğru yürüyorduk... Şarap içtiğini söylemişti. Ciddi ciddi nasihat etmiştim. "İçine biraz tuz at da öyle iç" diye.

"O niye iyi?"

Alay ettiğini bilememiş, izaha kalkmıştım.

"İçine tuz atınca şarap sirke olur da ondan, günaha girmezsin!" Sonra da, günah üzerine konuşmuştuk. O, sadece bu dünyayı kabul eder, yaşadığı saatleri kıymetlendirirdi. Biraz ürkerdim ondan ama, arkadaşlık etmek hoşuma giderdi. Delidoluydu, beni de kendine benzetmek isterdi. Şimdi nerelerde ola?

Çayı demledim, bir bardak doldurup Ferit'e götürdüm.

Yine uzun, sıcak, sapsarı bir günün ağırlığı çöktü omuzlarıma... Ev temizlenecek, yemek yapılacak, albayın hanımının gününe gidilecek.

Bu kabul günleri başlı başına bir sıkıntı. Yerliler gelse, yine neyse... Sadece memur ve subay hanımları geliyor, soğuk şerbetler içilip, bir sürü dedikodu yapılıyor. Beni kocamın yüzü suyu hürmetine aralarına aldıkları muhakkak. Beğenmiyorlar, belki de acıyorlar. "Bacak kadar bir İstanbul kızı, okumuş etmiş de, buralarda işi ne? Bari bir çocuğu filan olsa da, oyalansa. Ne nakış işler ne yün örer, yalnız kitap okurmuş!" Zemzem bacı, çamaşıra geldiği zaman hepsini yetiştiriyor bana. Benden onlara ne götürür bilmem. Bir yığın kahkaha... Zemzem bacı, "garip"lere iş yaptığı için yerlilerce aforozlanmış. İlk geldiğim günlerde, "Zemzem Hanım" derdim. Pek bozulurmuş. Nihayet dayanamadı:

"Bana, bacı de. Garipler, hizmetçilere hanım derler, ben hizmetçi değilim."

Bu şehrin yerlisi olmayan herkes garip, "garip" olmak, küçültücü bir şey. Hâlâ, gariplere hizmet etmek!.. Aç kalıyorlar da, gelip bir çamaşır yıkamıyorlar. Bu yüzden, Zemzem bacı, pek kıymetli. Albayın askeri, onu yağ çalarken yakalamış da örtbas edip yüzüne vurmamış hanımın... Benden de bir şeyler çırpıyor olmalı... Aldırmıyorum! "Çok ihtiyacı olmasa almaz elbet!" diyorum. Ferit'e kalırsa, kendimi aldatıyorum. Kaç kere söylendi.

"Şu kadına dikkat et, diyorum. Nur, bak, gri çoraplarım kayıplara karıştı."

"Hakkın var sevgilim, bir dahaki sefere dikkat ederim." Benim kocamın bir çoraba ihtiyacı olduğu kadar, onun oğlunun da niye olmasın sanki?..

"Hayır efendim, olmaz... Biz başkayız, onlar başka... Bizim ihtiyaçlarımız, onların ihtiyaçları... Herkes cemiyet içinde layık olduğu mevkii alır... O hizmet etmek, günde bir ekmek, ayda bir kilo et yemek için yaratılmıştır... Fazlası, fazladır. Sen ayda sadece bir kilo et yesen ölürsün ama, ona iki kilo çok gelir..."

Başını sonunu hatırlayamadığım bir sürü cümlecik; küçük sivri bıçaklar misali etrafımda dönüp dolaşıyor.

"Bak karıcığım, mademki Allah'a inanıyorsun; O'nun adaletini de kayıtsız şartsız kabul et. Bazı insanlar fakir, bazıları zengin, bazıları güzel ve sıhhatli, bazıları da çirkin doğarlar. Bu onların kaderidir. Anlıyor musun? Bunu ne sen değiştirebilirsin, ne ben, ne o... Böyle gelmiş, böyle gidecek. İyisi mi, boş ver!"

Zemzem bacının karşısına dikiliveren bu uzun, rahat "Boş ver", niçin gri çorapların önünde kayboluverir?

Allah'ın adaletini bile menfaatinizin defterine uydurabilen zekânıza hürmetler, Ferit Bey!

* * *

İçimden yüz seksen ikinci defa "Ya sabır" çekip, tatlı tatlı gülümsedim kadının suratına.

– Vallahi bilmem ki hanımefendi, hiç perma yaptırmadım. Sonra, düz saç daha hoşuma gidiyor.

– Aaa şekerim, değil vallahi, hele bir yaptırın siz, bakın nasıl yakışacak. Asıl o zaman hoşunuza gidecek. Bu yeni berber, pek becerikli. Bakın bana, fena mı olmuş yani?

Kıvır kıvır siyah başını iki yana çevirip, gözlerini süzdü:

– Hayır, bilakis çok güzel efendim.

"İltifat et: İnsanlara kendini sevdirme metodunun bilmem kaçıncı maddesi. Teşekkür ederim. Carnegie efendi! Kızım Nur, biraz daha dayan!"

Kadın, mektupçunun saadetlû hanımefendisi; daha vali beyinki gelmediği için, meydan onun. Vali beyinki de başlı başına bir âlem. Bizim müdürün kızlarından çok dinlemiştim: Kimi över, kimi yerer, benim hangi tarafa hak vereceğimi de merak ederlerdi. Dedikleri kadar ilgi çekici bulmadım onu; hatta, hiç çekici bulmadım. Alçak gönüllü, lüzumundan fazla alçak gönüllü görünüyor. Zaten yalnız sivil aileler arasında değil, askerler ve yerliler arasında da bu kadar sevilip tutulması "küçükle küçük, büyükle büyük" olmasındanmış... Böyle insanlardan hiç hoşlanmam, içime sıkıntı verirler. Durmadan sevgi, şefkat, tebessüm, yardım dağıtırlar etrafa ve ben bunlara, kocaman riyakârlar mı yoksa kocaman aptallar mı demeliyim, bilmem. İnsan denen, bu mu yani? Hani nefretleri, bunalımları, hatta kıskançlıkları? Bütün bunları, tebessümlerinin müşfik maskesi altına saklayabildikleri için,

belki de aptal değil, biraz fazla akıllıdırlar! Her ne ise, ben bu hatunu, bu sınıfa pek yakıştırmadım.

"Hanımefendiciğim, Allah ömürler versin... Siz, hanımefendilerin şahısınız. Hanımefendiciğim siz, siz, siz..." diyen birkaç dalkavuğu ile geldi. İncecik bir kadın, sadece giyiniyor. Benden, "Hoş geldinize" gelmediği için, hararetle özür diledi. Âdeti imiş, geleneklerimize pek uyar, yeni gelenlere şehrin eskisi olarak gider, "hâl hatır" sorarmış.

– Urfa'mızı nasıl buldunuz, hanımefendi?

Ben de aynı nezaket tevazuu içinde:

– Vallahi bilmem ki efendim, daha pek gezemedim. Gelirken arkadaşlar bir hayli korkutmuşlardı. Yılanlar, akrepler, vahşi adamlar...

– Ah, hep böyledir. Hep öyle derler. Ama biraz daha kalın, bakın burası nasıl saracak sizi, acayip, esrarengiz, ne bileyim tılsımlı bir havası vardır. Hem şehrin, hem insanlarının. Tanıdıkça, daha çok tanımak istersiniz. İçine girdikçe biraz daha girersiniz. Sizinle beraber gezmek isterdim yavrucuğum...

"Bak, bak hele, ağzı amma da laf yapıyor. Nereden öğrendin bunları cicim, kocan mı anlattı?"

– Çok memnun olurum, efendim.

Pek tatlı sohbetimiz, generalin hanımının teşrifi ile kesildi. Bu hanım, İnci Hanım... Lisede bir arkadaşım vardı, ikide bir:

"Bugün bir kadın gördüm Nur, evlere şenlik. Bugün şu, şu oldu, evlere şenlik" derdi.

Şimdi ben de bu hatunu görünce, "evlere şenlik" dedim. Ufak tefek, esmer, kocaman, patlak ve alabildiğine manasız siyah gözleri, durmadan gülmeye hazır minnacık, kıpkırmızı bir ağzı var. Top gibi girdi odaya;

– E, vallahi yine geç kalmışım. Siz, benden önce gelmişsiniz hanımefendi.

Doğru valininkine yöneldi, tokalaştılar. Sonra, dönüp hepimize toptan bir "nasılsınız" çekti ve anlatmaya başladı... Sonra, bir saat anlattı, güldü, tekrar anlattı. Öbürleri, zoraki ve sinirli kahkahalar içinde onu "Öyle mi?", "Ne kadar güzel", "Siz maşallah her şeye yetişiyorsunuz" gibi kesik cümleler ve en fazla "Ah ne güzel!" nidalarıyla dinlediler... Valininki ise, gözlerinde kocaman bir hayret, dudaklarında bağışlayan bir tebessüm, sadece sustu.

İnci Hanım, bana da yetişti.

– Siz yeni geldiniz, değil mi hanımefendi? Aman tavsiye ederim, yerlilerle ahbap olmayın. (Kahkahalar) Vallahi insanın huzuru kaçıyor. (Kahkahalar) Dün akşam görmeliydiniz: Kadınlar üstlerinde on bin, yirmi bin taşıyorlar. Hepsinde üç dört gerdanlık, belki on beş-yirmi bilezik, elmaslar, inciler, zümrütler insanın gözü kamaşıyor. (Kahkahalar) (ve hepsine birer birer dönüp "değil mi?" diye tasdik ettirdikten sonra) Nafiz'e dedim ki; "Nafiz, Nafiz, buralara ne getirdin beni, madem alamayacaktın bunlar gibi bana, bari gözüm görmeseydi."

Ağzına kocaman bir kurabiye atıp:

– Elbiseler hep halis ipek kadife... Ama vallahi hadi görün görün, gözünüz nurlansın bari. (Kahkahalar)

– Mücevher sevmem, hanımefendi.

Buz gibi bir hava esti. Bütün kadınlar, dönüp bana baktılar. Müdürün kızı kıpkırmızı... Valininki, işin başa düştüğünü kabullenen bir eda ile:

– Ama, buradakileri görseniz severdiniz yavrucuğum.

Bana dönüp öylesine bir gülümsedi ki, lafım ağzımda kaldı, kadına büsbütün kızdım.

– Nur Hanım'ı bir yerli düğüne mutlaka götürmeliyiz, değil mi efendim. Mademki, ta İstanbullardan kalkıp

buralara kadar gelmişler... Bari şehrimizin âdetlerini iyice tanısınlar.

Nasıl da keşfediverdi hassas noktamı, bu sözün karşısında direnemeyeceğim...

Bir an, acaba bu kadını sevmem mi lazım, diye düşündüm. Yok, hayır, kurnaz insanlardan hoşlanmam!

Çıktıktan sonra, bizim müdürün kızı Canan, pür heyecan koluma girdi:

– Amma da yaptın ha Nur, kadın buraya geleli hiç böyle bozulmamıştı. Hay Allah, gülmekten ölebilirdim. Kendimi öyle sıktım ki, bütün kanım kafama sıçradı. Çok şımarıktır bu karı, hiç senin gibisiyle karşılaşmamıştır ömründe. Generali gördün mü? Hah, bi gör; ağır, uslu, aklı başında bir adamcağız. Karısını kızı sanırsın. Zaten aralarında 17-18 yaş fark varmış. Birkaç sene önce evlenmişler. Adam kışlalar, askerler, toplar, tüfekler derken, eve gelip cıvıl cıvıl bir kadın bulmaktan hoşlanıyor olmalı... Bir nevi sinir ilacı işte.

– Ayol bu benim karım olsa, deva değil, derdim olurdu da, asabiyeci asabiyeci dolaştırırdı.

– Sus kız. Sokaklarda güldürme beni, herkes bize bakacak. General senin gibi düşünmüyor olmalı, çok muhterem adamdır.

Canan'ı bıraktıktan sonra, dosdoğru eve gideceğime sokak aralarında dolaşmaya başladım.

Burası, eski Urfa... Hemen hemen bir geniş adım enindeki yollarda, yolların iki tarafındaki toprak damlı taş evlerde sanki bambaşka bir dünya gizli. Urfa, bütün esrar ve tılsımı, tarihi ve efsanesi ile Urfa'nın tümü, bu evlerde barınıyor.

Bu taşların ardında bir şey var, biliyorum. Hissediyorum... Ama ne? Girdap misali beni çekiyor, döndürüyor,

sır vermiyor... Yine ellerim cebimde, başım önümde yürüdüm. Caddeye çıktım. Bu caddelerin boyunca Bamyasuyu'na, şehitliğe doğru modern evler var; ekseri memur ve subay aileleri oturuyor. Benimki kız enstitüsüne pek yakın...

Eve gelip soyundum, bir sigara yaktım. Mart sonu, hava ısınmaya başladı bile, Canan, "Öyle sıcak olur ki yazın" diyor, "hava erir sanki." Bu yüzden evlerin üstü toprakmış, yaz boyu bütün Urfa, damlarda uyurmuş. Pek hoşuma gitti, bizim evin üstünün kiremit oluşuna bayağı üzüldüm. Yıldızların altında uyumak çok hoş olmalı... Küçükken onları, erişilmez ışık perileri gibi düşünürdüm... Yaptığımız bütün fenalıkları ve iyilikleri gören, bizi alabildiğine seven periler! Bulutlar da, kıskanç âşıklardı. Yıldızların bize ışık vermelerini çekemez, mâni olmak için aramıza girerlerdi. Bulutlar yıldızlara, yıldızlar da insanlara âşıktılar!

Sonra, annem onların ne olduklarını öğretince, adamakıllı üzülmüştüm. Hele o astronomi yok mu, yıktı beni! Allah'ım, insan aklı göğe kadar yükselmemeliydi. Bilim denen başı sonu belli, o daracık, kuru, keskin izah, burnunu benim yıldızlarıma, güneşime, bulutlarıma sokmamalıydı! Mamafih pek de tesiri oldu sayılmaz ya, annem memnun olsun diye, bütün derslerim gibi astronomiden de dokuz-on alırdım ama, yine de perilerin, âşıkların pembe dünyasına kayı-kayıverirdim.

Sonra, o dünyayı kaybettim işte. Ferit çaldı onu benden. Çaldı ve parçaladı. Oysa, o da giriverseydi içine n'olurdu sanki...

Ama bu şehirde, bu mehtapta, Allah'a uzanan ilahilerin müziğinde, Nemrut'un ateşini gülistana çeviriveren İbrahim peygamberin aşkında benim dünyamı duyuyor gibiyim. Yüreğimde bu kıpırdanış boşuna değil. Yatağa

uzanıp, bir sigara daha yaktım. Yattığım yerden kale ve kalenin üstündeki o muhteşem sütunlar görünüyor. "Ölürsem" dedim içimden, bu sütunların altına gömülmek isterdim. Bütün insanlara inat ve ebedî aşkın timsali gibi, dimdik, mağrur, göğe yükseliyorlar... Nemrut'un kızı ile İbrahim peygamber, birbirlerine âşık olmuşlar. Bunu duyan hükümdar o kadar kızmış ki, kalenin üstüne hemen bu iki mağrur sütunu yaptırmış. Adamlarına emretmiş. Âşık peygamberi, o iki sütun arasından, mancınıklarla o korkunç cehennemin ortasına fırlattırmış... Ama, hazret prensesten geçip Allah'a varan büyük aşkının coşkunluğu içinde, "Allah!" der demez, günlerden beri yakılıp hazırlanan korkunç ateş birden sönmüş, orada dünyanın en güzel göllerinden biri meydana gelmiş; serin serin dalgalanmaya başlamış. Çiçekler açılmış, kuşlar ötüşmüş... Gölün içinde kül rengi balıklar oynaşır dururmuş...

Şimdi, gölün çevresinde gazinolar var, radyolar çalınıyor. İnsanlar, boğucu sıcağın ortasındaki bu serin mucizeden faydalanmaya çalışıyorlar. Yerli halk, balıkların kutsiyetine inanmış. Balıklara zarar verenin başına, mutlaka büyük bir felaket geleceği söyleniyor. Ben buna hemen inandım diye, Ferit alay etti:

"O balıkların güzel bir tavasını yaptırsam da, yesen! Yanında da bir kadehçik rakı. Bak bakalım, peygamberinin sihri seni çarpar mı? Masal bunlar karıcığım, masal... Ben, halkı bu geri, saçma fikirlerden kurtarmaya çalışırken, kendi karım da böyle düşünürse vay başıma gelenler! Hani senin okumuşluğun kızım? Müspet ilimler üzerine, o kocaman kocaman lafların, ne oldu hani?"

Ne bileyim ben, ne oldu? Ama, herhâlde fen fakültesini bitirmek için doğmamıştım; annem istedi diye bitirdim. Okuduklarımdan elde ettiğim tek şey, pekiyi dereceli bir diploma. Anneme verdim ve unuttum.

Keşke, resim yapsaydım. Bıraksalardı da bol bol resim yapsaydım; şimdi daha mutlu olurdum. Şu sütunları çizebilseydim, mesela. Öylesine çizmeliydim ki, resim, Nemrut'un gazabının cehennemini, peygamberin, ateşi su yapan aşkını anlatsaydı... Ne gezer! Sigara içip hayal kurmaktan başka bir şey gelmiyor elimden.

Kalkıp sofraya hazırlanmalı, en iyisi. Keşke testiyi kuyuya sarkıtsaydım, gelince Ferit'in hoşuna giderdi.

* * *

On metre pembe opal aldım; kızımın zıbınlarını biçtim. Ferit'ten başka kimse bilmiyor, vücudumda bir değişiklik yok daha. Büyük sırrımı bu saçma sapan insanlara açıp da ne olacak sanki. Bir sürü nasihat, bir sürü tavsiye, hiçbiri umurumda değil. Sadece onu düşünüyorum. İncecik olacak. Kocaman siyah gözleri, uzun, narin bir boynu olacak, ister okusun, ister okumasın, ama resim yapsın, heykel yapsın... Bir sürü boya almalı, daha konuşmaya başlamadan resim yapmayı öğretmeliyim ona. İsterse hiç konuşmasın, ne çıkar; boyaları ile yaşasın.

Pembe bir plastik parçası gibi onu avuçlarımın içerisine alıp şekil vermek istiyorum.

"İyi ama;" diyor Ferit, "öyleyse annene niye kızıyorsun? Annen de seni öyle yapmak istemiş."

"Yok, yok! Neden öyle söylüyorsun. Ben annem gibi olmam biliyorsun."

"Kafan, tıpkı onun gibi çalışıyor ama. Annen okumak istemiş, okutmamışlar. O da seni doğurup, oku diye canını çıkartmış işte. Şimdi sen de, ben ressam olamadım, bir kızım olsun da, onu yapacağım, diyorsun. Aynı şey değil mi?"

"Bilmiyorum. Bana, değil gibi geliyor. Ben kızıma boyaları sevdirmek istiyorum. Annem, hiçbir zaman, bana

kimyayı, matematiği sev demedi ki... Sevdirmedi, sevdirmeye çalışmadı, sadece 'Öğren!' dedi, o kadar."

"Vallahi, bence pek fark yok. İster sev desin, ister öğren. Çocuk, yine istediğine döner. Ana babanın rolü çocuğun yeteneklerini, arzularını iyi yönde geliştirmektir. Yoksa, ona kabiliyet yamamak değil. Hem, bunları ben sana niçin söylüyorum? Senin fikirlerin değil miydi bunlar? Anneni anlatırken böyle şeyler söylemez miydin?"

Evet, zannedersem şimdi anlıyorum annemi; çocuğumun zıbınlarını dikerken. Galiba ağlıyordum. Kapı çalındı, açtım. Hiç tanımadığım biri. Kocaman, sarışın bir adam.

– Aaa bu olmadı işte. Sen ağlamışsın yengânım!

Suçüstü yakalanmış çocuklar gibi inkâr ettim:

– Yok hayır, ağlamadım.

Sonra, aklım başıma geldi:

– Siz kimi aradınız?

– Zatıâlilerini efendim. Ben Murat.

– Aaa, buyurun, tanıyamadım.

Ferit'in en samimi arkadaşı, arada sırada mektuplaşırlar...

– Nasıl tanırsın ki! Nerde bizim oğlan?

Beni âdeta itip, koridora yöneldi.

– Burada yok. Köye gitti, cinayet olmuş yine, kan davası.

– Yaa, ben dairesine uğradım, söylemediler.

– Bilmem artık.

– Eh biz de oturur, iki laf ederiz. Hem, sen yüzünü yıka. Bak ben geldim, ağlamak yok.

Ne laubali adam! Üstüne üstlük küstah! Ferit'in doğru dürüst bir arkadaşına rastlamadım ki zaten. Galiba, burada oturup sevgili dostunu bekleyecek. Çok beklersin!

–Yenge, bana mutfağı göster. İki üç saattir kahve içmedim. Hem sana, hem kendime yapayım. Sinirlerin düzelir.

"Sen gidersen daha çabuk düzelir sinirlerim."

– Parmağımı kapıya sıkıştırdım, onun için ağladım. Sinirlerim bozuk değil. Siz lütfen şu odaya girip oturun, ben kahve yaparım.

– Emredersiniz. Ama, ne olur bana kızmayın. Ben o kapıyı döverim, ya!

Sersem şey... İnadıma şekersiz bir kahve yapıp götürdüm. İçer içmez pek memnun kaldı.

– Eline sağlık yenge. Ferit söylemişti ha, sade kahve içtiğimi.

Bak hele, Ferit'in tek tasası senin kahvendi!

– Hayır; Ferit söylememişti. Ben şeker koymayı unutmuşum.

– Eh, şimdi hatırladın. Lütfen biraz şekerle bir kahve kaşığı getirirsen! Zahmet olacak ama!

Allah'ım, bu adamı dövebilirim!

– Biliyor musun yenge, umumiyetle, beni görenler hemen hoşlanırlar. Hâlbuki sen, cehennemin en dibine git, der gibi bakıyorsun.

Cevap vermedim, kızın zıbınını dikmeye devam ettim. Kahvesini alelacele bitirdi, yanıma geldi.

– Affedersin yenge, seni kızdırdım. Hakkın var. Böyle acayip bir adam, acayip zamanda, acayip sözler ediyor. Kusura bakma, ne olursun.

– Estağfurullah.

– Ben gideyim, biraz dolaşayım. Akşam tekrar uğrarım. Ferit döner, değil mi?

– Döner herhâlde. Siz buyurun, beraber yemek yeriz.

– Hiç olmazsa biraz affettin beni. Hadi Allaha ısmarladık. Yok kalkma, yolu biliyorum.

Gittikten sonra, "keşke terslemeseydim" diye üzüldüm. İki lakırdı edecek biri işte. Ama pek de laubaliydi a canım! Hadi Ferit'in eski arkadaşı, ama beni yeni gördü.

Sonra, Ferit'in onun hakkında anlattıklarını düşündüm. "Çok tatlı oğlandır. Hiçbir şeyi umursamaz. Durmadan güler, güldürür. Rahat arkadaştır vesselam. Kafası da yerindedir ha... Kültürü de fena değildir, kızlar çok dönerler etrafında, o kadar çok kızla gezdi ki; sayısını kendisi de bilmez. Yakışıklıdır kerata... Bir gün... Bir gün." Ve bir yığın bekâr erkek hikâyesi...

* * *

Akşam ikisi beraber, kol kola geldiler.

– Hanım ben yokken bu haydudu sen nasıl içeri aldın, hiç korkmadın mı, bu adamı yer be!

Murat "möö" diye üzerine yürüdü. Halının üstünde, alt alta üst üste yuvarlanmaya başladılar. Hayvanlar gibi bağırıp gülüşüyorlardı. Mutfağa geçtim. Böyle sahneler daima sinirlerime dokunur. İnsanların bu kadar gülmesi, bu biçim sesler çıkarması korkutuyor beni...

"İnce, huzur dolu bir adamdı. Ne kadar az gülerdi. Kız, bir avuç sarı kırmızı yaprak topladı yerden, ona uzattı ve kaçtı. Sonbahar yağmurunun içinde adam, elinde bir avuç yaprakla bekledi."

Bu cümleleri bir hikâyede mi okumuştum, yoksa ben mi uyduruyorum? Ama bu adamı seviyorum. İçeridekilerden o kadar başka ki?

– Hanım, açlıktan ölüyoruz. Ne yemeğin var? Ha ha, Murat oğlum, sana ziyafet var bu gece, rakıyı da düşündün inşallah karıcığım, salata çok güzele benziyor.

– Vallahi, rakı hiç aklıma gelmedi Ferit, bakkal açıktır daha tahminimce.

– Hah tamam işte, zaten başka türlü olamaz ki... Murat Bey kardeşim, sana kanımı tanıtayım: Kendi yemediği, kendi içmediği şeyleri almak katiyen hatırına gelmez. Bu evde zavallı bir adam vardır, rakı içmeden yaşayamaz, demez.

– Belki yenge senin rakı içmeni istemiyordur da, nezaketinden böyle davranıyordur.

– Yok canım, umurunda bile değildir benim rakı içmem veya içmemem; umurunda bile değildir.

Hiç ses çıkarmadan ekmeği kesmeye başladım.

"Evet, hakkın var sevgilim, pek umurumda değil. Sarhoş olmana da aldırmıyorum. Sadece midemi bulandırıyorsun, o kadar."

Murat:

– Ben gider, şimdi sana rakı bulurum, uzun etme.

– Sen bakkalı bulamazsın yahu, neyse, kapıdan çık, sağa dön, hemen sol kolda.

– Yenge başka bir şey lazım mı? Hadi eyvallah öyleyse.

– Bakkal kapalı olsa bile, Murat bir yerlerden bulur. Çok beceriklidir, bir gece, saat iki buçukta filan... Ders çalışıyorduk, lise imtihanları... Sigara bitti. Ulan, ne olacak şimdi? Ne yaptı biliyor musun? Bilmem kaç sokak ötedeki inşaattan ameleyi uyandırdı da sigara buldu. Çok beceriklidir dedim ya, şimdi de gider, belediye reisinin tel dolabından çıkarır getirir rakıyı.

– Maşallah!

– Ne o karıcığım, alay mı ediyorsunuz yine.

– Ne alayı allasen, şu bardakları götürür müsün sofraya.

– Biliyor musun Nur, bizim oğlan az kaldı evleniyormuş!

– Ya, hayırlı olsun.

– Dinle, ne olmuş: Kızın doğum günüymüş, baş başa yemek yiyeceğiz diye, gitmiş evlenme teklif etmeye. Bir de bakmış ki, bir sürü kız-oğlan twist yapıp duruyorlar. Kıza iyi seneler dileyip dönmüş. Çok komik değil mi?

– Twistle evlenme teklifi arasında ne ilgi varmış?

– Canım efendim, bunun alacağı kadın twist yapmaz. Öbür kadınlar gibi giyinmez. Arkadaşları ile eğlenmeyi, bununla yalnız yemek yemeye tercih etmez. Kanatları eksik bir melektir.

* * *

Ferit gülmekten katılıyor, Murat ona uymaya çalışıyordu. "Aman" diye düşündüm, "bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu" Ben de gülmeye başladım.

– Ne yapmış biliyor musun hanım, kızı tipine uygun bulmuş ya, tutmuş, elbise biçimleri çizmiş, uzun kollu, uzun etekli, tüller, danteller, 18. asır delikanlısı mübarek. Kız da ciddi ciddi, olur, yaptırırım, demiş. Oysa, Murat gittiği zaman, üstünde bir pantolonla kazak varmış. Olur mu efendim, pantolon giyen kız hiç alınır mı?

– Ciddi mi, allaseniz?

– Hem de nasıl ciddi. Pantolon giyen kadınlardan nefret ederim.

– Ama, bu zamanda...

– Hanım, anlamıyor musun, zaman bu zaman ya, herif aşklarında 18. asrı yaşıyor.

Gülmek gelmedi içimden.

– Eğer bu doğruysa, güzel şey Ferit!..

– Hoppala, al bir tane daha... Peki karıcığım, bundan sonra elbiselerinin biçimini ben çizeceğim. Sakın ha, dans edeyim, hoplayayım, zıplayayım deme, yasak! Eteklerin yerleri süpürecek; saçların iki yanında salkım saçak sallanacak. Nasıl, iyi mi?

Gülmek mecburiyetinde imişim gibi, bol bol güldüm. Biraz da, bu acayip adamın yanında hayal ettiği kızı düşünüp komik buldum galiba...

– Peki şimdi ne olacak Murat Bey, evlenmekten tamamıyla vaz mı geçtiniz?

– Evet, tabii yenge. Kuzum Ferit, karına bana "bey" ve "siz" diye hitap edilmesinden hoşlanmadığımı söylemedin mi?

– Evet Ferit, sen de arkadaşına, bana "yenge" diye hitap edilmesinden nefret ettiğimi söylemedin mi?

Tekrar güldük, buzlar erimeye başlamıştı.

– Bu kadar çabuk vazgeçebildiğine göre, böyle bir karar vermen zaten doğru değilmiş.

– Belki de haklısın. Ama, nasıl olsa benim aradığım gibisi yoktur. Bu biraz yaklaşıyordu. Yetiştiririm diye düşündüm. Hata etmişim. Güzel bir kızdı, ince bir kızdı... Anlayışlı olmaya çalışıyordu. Neyse, konuşacak başka bir şey yok mu yahu?

Sanki ıstırap çekiyordu.

Bu laubali, hiçbir şeyi umursamaz görünen adamın ıstırap çekmesi garip; ıstırap çektiğine göre bir şeyler hissedebiliyor, düşünebiliyor demektir. Hayret! "Daha insanları ilk bakışta anlamıyorsun, kızım Nur. O kadar güvenme kendine. Bak, bu adamın aşkında bir şeyler olmalı, kadın anlayışında da... Öğrenmelisin!"

Arkeolojide asistanmış. Doktorasını yapmak için burada bazı tetkiklerde bulunması icap ediyormuş. Ferit pek sevindi.

– Nur da gezip durmak istiyordu bu harabelerin arasında. Onu sana emanet eder, ben de rahat bir nefes alırım!

* * *

Murat'ın anlattığı daha başka. Onun dediğine göre, şu benim iki mağrur sütunum, Kral VII. Abgar'ın, karısı Kraliçe Şelmet adına diktirdiği abidelermiş. Prenses Şelmet, Part Kralı Mano'nun güzel kızı. Kral Abgar, bu mağrur prensesi alabilmek için, her kıza gönderilen kıymetli taşların, paha biçilmez kumaşların yetmeyeceğini anlar. Ona,

adını asırlar boyu insanların dilinde yaşatacak bir yüz görümlüğü hazırlar. Adını göklere yükseltecek iki muhteşem sütun, güzel prensesin şanına uygun bir armağan...

– Bak bunu da sevdim Murat, hem şaire, hem sana inanabilirim.

– Şaire?

– *Nitekim Rabb'ini yâd ettiği an İbrahim,*
Nâr-ı Nemrud'un o hâliyle gülistan oldu.

– Bak bak, sen neler de biliyorsun Nur. Sahi, seviyor musun burayı, inanamıyorum bir türlü...

– Ben de sana inanamadığıma göre, anlaşıyoruz demektir.

– Hayır, demek istediğim, Ferit seni bana daha başka türlü anlatmıştı.

– Seni de bana başka türlü anlatmıştı. Ama, onun kabahati yok. Sen, olduğundan başka türlü görünmeyi meziyet sayıyorsun.

– Mecburum. Daha doğrusu, mecburdum. Sonra da alıştım işte. "Sempatik çocuk, tatlı çocuk, çok severiz." Fena mı yani?

– Fena!

– Galiba, tanıdığım insanlar içinde bir tek sen böyle düşünüyorsun. Mamafih, çok hoşuma gidiyor hani...

– Niye mecburdun?

– Uzun hikâye, bırak... Peki, hem bana hem şaire nasıl inanırsın? İki ayrı şeyi tek bir şeyde nasıl birleştirirsin?

– Bir şey kendinin aynıdır değil mi, hürmetler ederim. Aristo! Ama, ben onu çoktan yıktım. Belki de hiç kabul etmedim.

– Hele, şöyle otur bakayım, Nur. Al mendilimi, elbisen kirlenmesin, Aristo'yu yıktım ne demek?

Kaleye tırmanıyorduk. Aşağıda şehir sarı sarı yanıyor... Etrafta tek tük yerli çocuklar. Beyaz entarileri, sümüklü

burunları, tıraş edilmiş kafaları ile mutlu, uçurtma uçuruyorlar. Otlar yeşerir yeşermez, sararmaya başlıyor burda... Sanırım her tonu... Tek bulut, tek ağaç yok. "Taşın üstüne oturup Arito'yu çekiştirmek, olur mu olur."

– Beni imtihan mı ediyorsun allasen?

– Hayır, anlamaya çalışıyorum.

– Anla öyleyse, Şu mantıktan, günlük mantıktan nefret ediyorum. A, B'dir. B, C'dir; öyleyse, A, C'dir'den, anlıyor musun? Oysa A, pekâlâ Z de olabilir. Ama insanlar budala, kabul edemiyorlar bunu, neyleyim!

– A, Z de olabilir dediğin için, sen budala değilsin, öyle mi?

– Evet, öyle.

– Bana bak, sen kendine niçin bu kadar yahut nasıl bu kadar inanabiliyorsun?

– Bilmem!

– Bu mühim bir şey Nur. Sen bir tarafa, bütün öbürleri bir tarafa. Hadi bunu anladık, ama kendinin öbür taraftan iyi olduğuna nasıl bu kadar rahat hükmedebiliyorsun?

– Allah Allah, bunu niye anlamıyorsun? Mademki bir onlar var, bir ben varım. Ve mademki bu bir olan, benim. Tabii ki böyle düşüneceğim. Egoizm!

– Hayır, sen egoist değilsin. Bunu geç bir kere.

– Bak, sana en doğrusunu anlatayım mı? Allah iki fabrika yapmış, birinden ben çıkmışım; diğerinden bütün öbürleri, eskiden bu benim fabrikadan bir de erkeğin çıktığını ümit eder, mutlaka onu bulacağım sanırdım. Sonra, Ferit beni sevince, bak bu odur, dedim. Meğer değilmiş!

Gülmeye başladım. En çok, benim bu saçmalarımı Murat'ın ciddiye almasına gülüyordum. Oturup münakaşa bile ediyor. Acaba beni de doktorasına ilave edecek antika bir şey mi sanıyor bu adam?

– Senden bahsetmek güzel ama Nur, ne olur Ferit'i karıştırma. Rahatsız oluyorum. Ne bileyim, sizi hep ideal aile olarak düşünmek istiyorum. İkinizi de çok sevdiğim için belki. Tam manasıyla anlaşmanızı, huzurlu olmanızı istiyorum. Senin bu burukluğun... Ferit iyi çocuktur. Çok iyi...

– Kötü demedim ki Murat. İyi çocuk olduğunu biliyorum. Benim demek istediğim öbür fabrikadan, seri imalattan...

– İşte böyle görmemelisin.

Canım sıkıldı birden:

– Anladık, Ferit'in arkadaşısın! Öyleyse daha fazla tutma beni de, gidip arkadaşının karnını doyurayım.

Kalktık, hiç konuşmadan yürüdük. VII. Abgar, Kraliçe Şelmet, en mühimi sütunlarım parça parça dökülüp yerlere saçıldılar. Rahatça çiğnedim onları. "Niye kendinin öbür taraftan iyi olduğuna bu kadar rahat hükmedebiliyorsun? Sevsinler! Ben miyim bu? Bu ben olsam, her şey böylesine çabuk parçalanır mı? Her şeyin ve benim parçalanmamam için bir dayanağa ihtiyacım var. Çürük bir fabrikanın, biricik çürük mamulatıyım ben. Ama, bunu ona söylemeyeceğim işte."

– Zıbınlar bitiyor mu Nur?

– Bitti de marka işliyorum.

– Aybala! Ya erkek olursa?

– Ahmet olur, fena mı?

– Yooo, güzel tabii... Nur yahu, neden bu kadar çabuk üzülüyorsun, ne yaptım ki...

– Üzülmüyorum Murat. Bir şey yapmadın. Ben... Hep rahat konuşabileceğim bir arkadaşım olsun istemişimdir. Şöyle dilediğim gibi... Bazen seni öyle farz ediyorum, konuşuyorum. Oysa sen, benden önce Ferit'in arkadaşısın.

– Rahat konuşabileceğim arkadaş derken, her dediğine "evet" diyecek birini mi kastediyorsun Nur?

– Hah öyle, tam söylediğin gibi!

Böylece kestirip atmak en iyisi. Aslında, her dediğime "evet" diyen değil, sadece beni anlayan, "Ferit, seri imalattan" dediğim zaman, bundan onu sevmediğimi çıkarıp da rahatsız olmayan biri... Sözlerimi olduğu gibi kabul edip, niçinlerini aramaya çalışmayan biri... Ama ne gezer!.. Hepsinde aynı arayan hava. Arayıp da ne buluyorlar sanki...

– Yemeğe bize gel Murat.

Her şeye rağmen yine de kırgın ayrılmak istemedim. Ama gelmedi. Eh ne yapayım, canı isterse!

* * *

"Bilmem ki, gerçekten mutlu olsan, öyle iki satırda bir çok mutluyum anneciğim, der miydin? Hayır, sana telkin etmek istemiyorum; bir şey demek istemiyorum. Sadece bu kadar çok tekrar etmen tuhafıma gitti. Nur, kızım benim, sen beni hiç anlamayacak mısın? Bana rağmen, evlendin diye mutlu olmanı istemeyebilir miyim? Sen, benim her şeyimsin. Hayır daha fazla, sen bensin çocuğum. Beni yaşatan, senin ıstırapların, sevinçlerin, ne bileyim işte, senin varlığındır.

Senden çok şey istedim, biliyorum. Bir de beni anlamanı isteyecek değilim. Yani seni buna zorlayamam ama belki bir gün, anne olduğun zaman, anlarsan mutlu olurum.

Anne olmak! Niyetin var mı? Daha pek erken ama, bilmem ki... Eğer hamile olursan hemen yaz çocuğum. Benden çok şey saklamışsındır. Bunu da saklamanı istemem.

Pek gevezelik ettim değil mi? Ferit nasıl?"

Vs. vs. Tam beş kocaman sayfa. Çok şaşırdım. Annemin benimle buncasına samimi olduğu pek azdır. Hatta, hiç yoktur; evlenmeden önceki son birkaç gün hariç... İhtiyarlıyor mu, yoksa benim büyüdüğümü mü anladı?

Bilmem. Yine de sevindim, içim ısındı. O kadar yalnızım ki, küçüklüğümde bulamadığımı anne sıcaklığına, anne samimiyetine sığınmak hoşuma gidiyor.

Hatıralarım kopuk kopuk... Unutmayı çok istemiştim. Muvaffak da olmuşum demek.

İnce, uzun saçlarını dümdüz arkasına toplamış, iri siyah gözlü ve hiç makyajsız bir kadın... Babam, makyajdan hoşlanmazmış. Onun sağlığında boyanmakta ısrar eden annem, ölümüyle bütün rujlarına, ojelerine, rimellerine bir "Allaha ısmarladık" çekmiş... Bırakış, o bırakış. Fakültede, arkadaş toplantılarına giderken boyanırdım gizli gizli, bir gün keşfediverdi:

"Nur, babanın nefret ettiği bir şeyi nasıl yaparsın? Niçin yaparsın? Güzelleşmek için boyalardan medet ummak ne komik, ne çirkin bir şey! Bunu anlamayacak kadar aptal mısın?"

Sonra, evleninceye kadar hiç boyanmadım. Annem bağırıp çağırmaz, tehdit etmez, fakat o kadar soğuk ve kesin konuşurdu ki, kanımın iliklerimde buz gibi donduğunu hissederdim âdeta. Ve ondan sonra da, o şeyi yapmak için yüreğimde bir damlacık heves kalmazdı.

Arkadaşlarım vardı; anneleri bağırır, azarlar, hatta döverdi onları, ama ondan sonra sarmaş dolaş olurlar, ikide bir öpüşürlerdi.., Onlara pek özenirdim. Benimki her zaman sakin, her zaman ciddi.

"Fazla şefkat gösterisi çocuğu bozarmış." Sık sık tekrarlardı bu cümleyi, daha neler bozardı çocuğu, mesela ilkokul! Ya öyle, bu yüzden ilkokula göndermedi beni. Beş yaşında falandım, babam öldükten hemen sonra, harfleri öğretmeye başladı. Odamın bütün duvarlarında A'lar, D'ler, C'ler; kocaman kocaman sallanır dururdu. Gözümü açsam D'nin şiş karnını görür, gözümü kapasam, K kollarını açmış üzerime geliyor sanırdım.

Sonra masallarını kesti. Ciddi ciddi şeyler okumaya başladı. Zorla dinletirdi. Okuduğu şeyler arasında bir tek Yunan mitolojisini severdim galiba. Babamın masallarına benziyor diye... Annemin de en hoşuna gitmeyeni o olmalıydı. Ama, Avrupa kültürüne başlangıç sayılan bir konuyu elbette ki feda edemezdi! Ah o çocukluğumun o bitmez tükenmez geceleri... Yatağımın içine kıvrılıp, Artemis olduğumu düşünür, ikiz kardeşim Apollon için dua eder, yıldızlara ondan haber sorardım. O mademki ışık tanrısıydı, yıldızlar benden ona, ondan bana haber getireceklerdi.

Fakat sonra bir gün, Olimposlu tanrıları, Allah'a tercih ettiğimi söyleyince, mitoloji faslı kapandı. Hazreti Muhammed'in hayatını dinlemeye başladım.

Her gün muntazam, okuma-yazma, matematik öğreniyor; annemin okuduklarını anlamaya çalışıyordum. Bütün saatlerim öylesine dolmuştu ki, oyun oynamak için pek vaktim olmazdı.

Birazcık vakit bulsam hemen boyalarımı, kâğıtlarımı alır; bütün memleketlerin iklimlerini, başkentlerini ve bilmem hangi savaşın bilmem kaç tarihinde cereyan ettiğini, rahatça öbür dünyaya yollardım. Mavi, yeşil, pembe, eflatun, periler, devlet, tanrılar, çiçekler, hayvanlar...

Annem hepsini büyük bir zevkle yırtar:

"7 kere 8, çabuk söyle?"

Yırtılan resimlerimin üzerinden sırıtan 56'dan nefret ederim.

Sonra, mantık öğretmeye çalıştı. Aristo'yu ne kadar erken anlarsam o kadar normal, soğukkanlı hareket eder, hadiseleri çabucak birbirine bağlar, neticeyi kolaylıkla çıkarabilirmişim...

Bir gece dayımla münakaşa ettiklerini hatırlıyorum. Ben, yan odada Eflatun'la uğraşıyor, "Devlet"in özetini çıkarmaya çalışıyordum.

"Sen bu çocuğu öldüreceksin abla; yazık, bu ne ihtiras, ayıp!"

"Saçmalıyorsun Cevdet."

Ne kadar sakindi Allah'ım. Hâlbuki dayım, sinir içinde bar bar bağırıyordu:

"Onun arkadaşları bebek oynuyorlar, okuma kitabını sökmeye çalışıyorlar. Sen, parmak kadar çocuğa nasıl böyle yüklenirsin? Günah be! Bir de Müslüman geçinirsin."

"Başkalarının çocukları beni alakadar etmez, Cevdet. Bu, benim çocuğum. Eğer benimle de meşgul olsalardı, Nur'dan daha başarılı olurdum muhakkak."

"Aman yahu, aman yahu! Daha başarılı olurmuş! Onun okuduklarını ben okuyamam şimdi, anlıyor musun? Okumaya tahammül edemem. Acaba seninle meşgul olsalardı, ne olurdun ha!"

"Nur'un işi gücü masallarla; aklı, bir karış havada. İnanır mısın, babasının kattığı harcı kafasından bir türlü çıkaramıyorum. Bugün bana: Bütün devler kuvvetlidir, dayım kuvvetlidir, dayım devdir, demez mi? Hâlâ daha devler, periler ve mantıkla, mantıksızlık! İşte, ben böyle olmazdım. Bu kız öğrettiklerimi kavrıyor. Zeki, akıllı. Bana inandığı da muhakkak. Ama, bir de kendi inandıkları var. Onları söküp atamıyorum. Babasının koyduğu harçlar onlar. Kız, sanki iki dünyada birden yaşıyor."

"Sen, onu kendi küçük dünyasına bıraksan çok daha fazla mutlu olur, inan abla. Mühim olan, onun saadetidir."

"İnsan birtakım yalancı şeyler arasında yaşarsa, saadeti de yalancı olur."

"Allah'ım! Bu okudukları hakikat mi yani?"

"Hiç olmazsa, zamanımızın hakikat diye kabul edilmiş şeyleri."

"Hakikat! Doğru olan, ciddi olan... Ah, bir zamanlar bana da böyle tesir etmeye çalışmıştın. O zamanlar seni hiç sevmezdim."

"Şimdi de sevmezsin, merak etme!"

"Sana acıyorum."

"Teşekkür ederim. Biraz da kendine acısan daha isabetli bir iş yapmış olursun."

"Neyse, şakayı bırakalım. Ben, senden bütün kalbimle rica ediyorum. Bu çocuğun üstüne düşme böyle. Azıcık kendi hâline bırak, sokağa çıksın, oynasın. Mektebe gönder diyemem, artık çok geç. Maazallah sıkıntıdan patlar. Vah zavallı yavrucak, vah! Diyorum ya, onun okuduklarını ben, 35 yaşındaki koca herif, şimdi okuyamam."

"Sen biraz aptalsındır, Cevdet!"

"Sen de deli, hem zırdeli!"

Dayım çıkıp gitti Annem, hiçbir şey olmamışçasına özetimi kontrole geldi. Şimdi düşünüyorum da, karar veremiyorum. Acaba okuduklarımı anlıyor muydum, çıkardığım özetler aslına uygun muydu?..

Her neyse, annem memnun kalırdı; fakat, biraz daha ağır bir kitap hediye ederdi.

"Bunu oku bakalım, Nur. Evvela, bir kere baştan sona oku. Sonra, tekrar tekrar, sayfa sayfa oku ve her sayfada ne demek istenmişse kısaca ama çok kısa yaz. Bir de, yazına dikkat et. Harfler düzgün değil, irili ufaklı."

Önceleri bir sayfayı alır, oradan kendimce önemli bulduğum birkaç paragrafı aynen defterime geçirirdim.

"Hayır, olmamış! Hadi baştan."

"Kendi anladığın gibi yaz, anladığın gibi."

Ve böylece saatler ilerler, gözlerim ufalır, başım önüme düşer. Yatağımı, yastığımı özlerim.

"Al bak Nur, sana çay getirdim. İç, iç de uykun açılsın. İki sayfan kaldı. Hadi çocuğum."

Bazen kaldırır yüzümü yıkatır, bazen alnımı kolonya ile ovar, ama kaç sayfanın özetini istemişse, benden onu almadan uyumama müsaade etmezdi.

Yatağıma yatar yatmaz, hemen küçük köpeğime sıkı sıkı sarılır, o gün öğrendiklerimden tekini hatırlamadan uyumaya çalışırdım. Küçük köpeğim yegâne oyuncağımdı. Babam ölmeden beş-altı saat önce bana getirdiği için olsa gerek, öbür oyuncaklarımı yok ettiği hâlde buna dokunmamıştı. Bir gün yengeme:

"Bu küçük köpeğe sarılıp yatması sinirime dokunuyor ama, galiba biraz babasını buluyor onda. Köpeğe değil, babasına sarılıyor, onun için almıyorum." demiş.

Yengem de:

"Babasına sarılması hoşuna mı gidiyor sanki?" diye sorunca:

"İster babası, ister köpeği, ister ben olayım, kimseye sarılmasın. Kimsede bir destek araması, hoşuma gitmez. Yalnız olduğunu, meselelerini yalnız başına halletmeye mecbur olduğunu, bilmesi lazım. Bu sokuluş, bu dayanış iyi değil, biraz daha geçsin bakalım, birkaç ay daha, köpeği alacağım elinden." diye cevap vermişti.

Oysa, o köpeğin geldiği gece!

"Babası kızına ne getirmiş, ne getirmiş?"

"Oyuncak getirmiş."

"Ama nasıl oyuncak?"

"Bebek."

"Bilemedin."

"Top getirmiş."

"A ah yine bilemedin. Ben dün kızıma neyin masalını anlattım?"

"Finonun. Küçük beyaz fino, babacığım, sahi mi babacığım?"

Hemen kucağından yere atlayıp, paketi açmıştım: Küçük, beyaz bir köpek!

"Bak yine kucağına almışsın Ahmet, dün akşamki krizden sonra yapılır mı, çocuksun vallahi!"

"Şimdi iyiyim canım. Hem bu kız insanı yorar mı, bu tatlı, bu can kız."

"Yorar yorar, hem nasıl! Biraz evvel Saadettin Bey telefon etti, büroya gittiğine çok kızdı, gelir gelmez yatağa girsin; yemekten sonra ben uğrarım." dedi.

"Hay Allah, yatağa girecekmişim! Demir gibiyim hanım, demir gibi. Sen söyle yemeği hazırlasınlar, ben kızımla oynayacağım biraz."

"Ahmet lütfen, lütfen beni dinle biraz, hem Nur'un da erken yatması lazım, öğleden sonra hiç uyumadı."

"Hım hım, bak bu sefer iş değişti, hani sen bana söz vermiştin, öğleden sonraları uyuyacaktın Nur?"

"Ama babacığım..."

"Fatma Hanım, sen Nur'u yatır; hadi Ahmet."

Babam saçlarımı okşadı:

"Sen yat kızım, ben sana Allah rahatlık versin demeye gelirim, hadi canım."

Yattıktan sonra, bir zaman uyuyamadım, babamı bekledim. Ama annem geldi.

"Babam nerde, anne?"

"Biraz rahatsız. Hadi sen uyu, iyi geceler."

O sabah dayımlarda uyandım, yengem ağlamış gibiydi.

"Baban biraz fazla rahatsızlandı da gece, annen alıp Ankara'ya doktora götürdü. Seni de uyurken buraya getirdik."

"Ama babamın doktoru burda, Ankara'da değil ki."

"Doktoru burda ama, Ankara'da daha iyi doktorlar varmış, onun için."

"Hayır! Yalan söylüyorsunuz işte. Babam, Saadettin'den daha iyi doktor olmaz, derdi. Gitmez babam Ankara'ya, ben eve gitmek istiyorum, ben babamı istiyorum. Babamı, babamı!.."

O kadar çok ağlamıştım ki, o gece eve götürdüler beni. Annem bitmişti âdeta, yine de yengeme terslendi:

"Madem yalan söyleyecektiniz ne getirdiniz çocuğu buraya, madem getirdiniz doğruyu öğrenmeli, bebek değil ki artık. Aklı her şeye eriyor."

Beni yanına oturttu:

"Nur, baban öldü kızım. Sen ölmek ne demek biliyor musun?"

Nasıl bilmem. Tülin'in kedisi ölmüştü, annesi beze sarmış, biz de bahçeye gömmüştük.

"Babamı gömdünüz anne! Anne, babamı gömdünüz. Üşüyecek babam. Çıkarın anne, ne olur çıkarın."

Hiç çıkmayacağını iyi bildiğim hâlde ağlıyor, yalvarıyordum. Yengem kucağına aldı beni, hem hıçkırıyor, hem:

"Hayır yavrum, hayır yavrum, annen şaka söylüyor, baban Ankara'ya gitti, vallahi gitti."

"Yengeciğim çok soğuk, üşüyecek babam, hem kriz geçirdi dün akşam, hasta hasta. Dün bana 'küçük beyaz fino'yu getirdi de beraber oynayamadık. Yengeciğim köpeğim nerde? Köpeğim, köpeğim! Nerde?"

O akşam köpeğe sarılıp uyudum. Sonra da âdet edindim.

Şimdi o köpeği alacakmış elimden. Yavaşça gittim. Yorganın altından onu aldım. Bahçenin bir köşesine bir çukur kazıp içine yatırdım, üzerini iyice örttüm.

Annem bir hayli aradı sonradan beyaz finoyu.

"Bilmem," dedim, "Kaybolmuştur," dedim, "Fatma Hanım'ın kızı çalmıştır," dedim.

Amma, onun küçük mezarını göstermedim. Galiba ilk büyük sırrım bu idi. Sonra da sırdaşım oldu. Canım sıkıldıkça yahut sevindikçe oraya gitmeyi âdet edindim. Oturup babamı düşünürdüm. Onunla konuşurdum. Bir türlü onun, hakiki mezarına götüremediler beni. Babamın bir taş yığını altında yattığını kabul edemedim. İlk isyanım, yaşayan her şeye ve bizi yaşatana ilk isyanım böyle başladı. İçime deli bir kavganın tohumu böyle atıldı.

Bir gün gene bahçede onunla konuşurken, uyumuş kalmışım. Yağmur yağmış üzerime. Uyanmamışım. Neden sonra bulmuşlar, sırılsıklam getirmişler eve.

Yatağın içinde gözümü açtım. Bilmem kaç derece ateş. Yine de tir tir titriyordum. Saadettin amca, annem, dayım, yengem, hepsi başımdalar.

Dört beş saat sayıklamışım, babamı çağırmışım. "Senin yanına gelmek istiyorum" demişim. "Sen gel" demişim.

İyi olduktan sonra annem beni evde çalıştırmaktan vazgeçti, hemen ilkokul bitirme imtihanlarına soktu, tabii pekiyi derece ile diploma aldım. Sorular çok basit, hatta çok manasız görünmüştü bana.

O yaz dayımlarla Yalova'ya gittim. Galiba ölüvereceğimden korkmuştu annem. Onun için, biraz dinlenmem, kendimi toplamam lazımdı.

Hakikaten dinlendim. Çocukluğum boyunca rahatça, üzülmeden hatırladığım iki ay! Denize yakın bir ev kiralamıştık. Yeğenlerimle bütün gün yüzdüm, oynadım ve bol bol masal kitapları okudum. Yeğenlerim benden üç dört yaş küçüktüler. Zeynep, Kaya. Onların okuduğu masal kitaplarını okumak, büyük bir zevk veriyordu bana.

"Annen böyle şeyler okuduğunu görse deli olur, vah benim emeklerime diye dövünür durur."
diyordu yengem. Kahkahalarla gülüyorduk.

Ama neden bilmem, içimde bir yer, belli belirsiz, sızlardı bu gülüşlerin sonunda. Anneme, yarı deli gözü ile bakılmasından mı üzülürdüm, yoksa onun arzu ettiği gibi olamayışımdan mı... Hangisi olursa olsun, yine aynı netice çıkar galiba; ben annemi seviyordum!

* * *

Tatilden döner dönmez, o eski baskı, yeniden başladı. Ortaokula gidip gitmemem de ayrıca büyük münakaşa konusu oldu. Dayım bu sefer adamakıllı dayattı:

"Abla, evladını birazcık seviyorsan onun normal yetişmesini sağlamalısın, sevmiyorsan bile bu senin vazifendir."

"Cevdet, boşuna konuşuyorsun. Daha bu hususta karar vermedim, dedim."

"İyi ya vermedinse, yüksek kararınızı almanız için âcizane bir tavsiyede bulunuyorum demektir."

"Bir kere bu alaylı konuşmanı kes! Hoşlanmam, bilirsin. Sonra bu sözlerinin bana etkili olacağını sanman gülünç bir şey! Şimdiye kadar sen bana ne yaptırmışsındır ki, bundan sonra yaptırabilesin."

"Bu sefer... Yahu ben dayısıyım bu kızın. Ve üzerinde bir nebze hakkım vardır sanırım. Evet, bu sefer bütün gücümle mektebe gitmesi, normal şartlar altında büyümesi, kendi yaşında arkadaşlar edinmesi için çalışacağım. Seninle mücadele edeceğim."

"Kızım üzerinde senin hiçbir hakkın yoktur, Cevdet."

"Eskiden olsa senin bu sözüne kırılır, evinden çıkar gider, meseleye bir daha karışmamaya yemin ederdim. Ama dedim ya, artık kararımı verdim, seninle mücadele edeceğim."

"Bu mücadele gücünü, karından mı alıyorsun?"

"Hayır, Nur'a olan sevgimden."

"Ve bana olan nefretinden!"

Böylece uzayıp giden münakaşalar...

Benim yanımda olur, ben olmadığım zaman olur. Ama olurdu. Bir gün annem bana:

"Dayın aptaldır kızım," dedi. "Fazla tesir altında kalır. Şimdi de karısının emriyle böyle konuşuyor, yoksa seni sevdiğinden falan değil."

"Dayım beni sever anne."

"Seni sevmez demiyorum. Fakat böyle konuşmasının sebebi o değil. Sebep sen olsan, bilakis tam aksini söylerdi."

"Peki ama niçin, ama niçin istemiyorsun okula gitmemi?"

"O ne demek öyle, yoksa sen istiyor musun?"

"Tabii."

Gayriihtiyari ağzımdan kaçtı, kıpkırmızı kesildiğimi hissettim.

O, bembeyaz oldu oysa.

"Niçin Nur?"

"Şaka söyledim anne. Gitmek istemiyorum."

"Hayır, şaka söylemedin. Bilakis pek ciddi ve arzuluydun. Şimdi söyle bakalım, niçin?"

"Şey, bilmiyorum. Galiba bir sürü arkadaşlarım olsun istiyorum. Sonra..."

"Sonra?"

"Sizin okuttuğunuz kitapları anlamakta çok güçlük çekiyorum. Hâlbuki ortaokul kitapları gayet kolay."

"O kitapları nerede gördün?"

"Ben aldım."

"Sen almadın. Kim verdi sana?"

"Hayır, ben aldım."

Annem inanmadı, inanmadı ama fazla düşmedi üstüme, nasıl olsa bu işi yapanın yengem olduğunu keşfetmiş ve onu ele vermeyeceğimi anlamıştı. Kalktı, bir sigara yaktı.

"Ortaokula gidersen, seninle meşgul olmayacağımı mı sanıyorsun?"

"Benimle meşgul olmanızı istemiyor değilim. Fakat okula gitmeyi çok istiyorum."

"Neye istiyorsun biliyor musun çocuğum: Okulu bilmiyorsun, bilinmeyen şeyler, insanlara cazip görünür. Bunun için sana kızmıyorum... Etrafındakiler de öyle parlak gösteriyorlar ki okulu. Evet, seni affedebilirim. Kendini tam tahlil edemeyecek yaştasın. Ama ben senin kadarken... Neyse. Sonra arkadaş diyorsun, işte Tülin var ya. Onunla ahbaplık ediyorsun. Sonra Kaya ile Zeynep."

"Tülin kafasızın biri anne. Kaya ile Zeynep çok küçük."

"Mektepteki arkadaşlarının Tülin'den çok mu farklı olacağını sanıyorsun. Senin yaşında yahut senden biraz küçük çocuklarla anlaşabilir misin sanıyorsun. Sen... Sen ancak benimle konuşurken bir şeyler öğrenebilir, huzur duyarsın, anlıyor musun?"

Sesini bir hayli yükseltmişti. Annem için bu, önemli bir şeydi.

"Evet anneciğim, tabii sizin dediğiniz gibi olsun!"

Sanki demin sinirlenen o değilmişçesine, sükûnetle sigarasını tablaya bastırdı:

"Hayır yavrucuğum, tabii ki sen bir şeyi bu kadar kuvvetle istersen, o olur. Okula gideceksin!"

"Teşekkür ederim..."

Oysa ben okulu sevmedim. Öğretilen şeyler pek basit, pek sudan geliyordu. O neyse ya, asıl etrafımdakilerle hiç anlaşamadım. Bir türlü giremedim aralarına, ısınamadım. Hoş, sanki onlar beni sevdiler de! Bir küçük, bir ukala

kız. Ciddi mi ciddi. "Kendini beğenmişin biri", "ukalanın biri", "kendisini bir şey sanıyor."

Evvela pek garibime giden bu yakıştırmaları sonraları benimsedim, hatta tuhaftır ama, hoşuma da gitmeye başladı. Beni onlardan, bütün etrafımdakilerden ayıran bir şey oldu. Galiba ilk defa büyüyü bozmaya çalışan, samimiyetle itiraz eden Ferit olmuştu.

"Bunlar seni anlamıyorlar kızım, sen ne kendini beğenmişin birisin, ne de ukala. Sadece samimisin, kendini beğenmiyorsun demiyorum, ama bu haklı ve tabii beğeniş."

"Erkeklerin malum iltifatlarından" dedim önce, aldırmadım.

O zamana değin, öyle çok âşık olduğunu iddia eden ve iddialarını öyle çeşitli şekillerde ifade eden arkadaşlarım olmuştu ki, artık böyle laflar adamakıllı canımı sıkmaya başlamıştı. Bazen, hiç konuşmayan bir sevgilim olmasını isterdim. Hiç aşktan bahsetmeyecek. Birbirimize âşıkane sözler söylemeyecektik. El ele oturup, saatlerce susacaktık. Yağmurun altında yürüyecektik. Yalnız yağmurdan konuşacaktık. Bunları hep Zeynep'e anlatırdım.

"Ne romantiksin be abla," derdi, "sevgilinin konuşmayanını n'apıcaksın, sıkıntıdan patlarsın a canım."

"Zaten aslında sevgili falan istediğim yok, böyle bir şey olamayacağını bildiğim için tahayyül ediyorum sadece."

"Hani birinden bahsediyordun, hani şu sarışın, Allah'a inanmayan."

"Yok bir şey," dedim, "bildiğin gibi, münakaşa edip duruyoruz."

Oysa, yazın bir mektup almıştım ondan: "Sen akıllı kızsındır, bana bir şeyler söyle, nasihat et, geberiyorum. Daha beteri, işkence içindeyim."

"Daha beteri, âşığım, n'apayım?"

Vah zavallı ben. Mektubu, küçük küçük parçalara bölüp, ay ışığına üfürüvermiştim. Bir gecelik gözyaşı! Kendi aptallığıma da bir kocaman kahkaha. Sonra hiç. Ben düşündüğüm sevgiliyi buldum sanırken, oğlan meğer hangi türküyü söylermiş.

Ferit'i bana o tanıştırmıştı. Bir gün alıp fakültenin kantinine getirmiş:

"Bak Nur, bu tam normal bir çocuktur, ne sana benzer, ne bana. Biz, iki fevkaladenin, böyle bir aleladeye ihtiyacımız vardır. Aramızda bir denge olmalı, yoksa birbirimizi yiyeceğiz!"

Sonradan:

"O da kim oluyor allasen?" demiştim.

"Hiç be, seni görmüş, pek beğenmiş, çok ısrar etti tanıştır diye. Ben de tanıştırdım."

"Ee?"

"E'sinden bana ne, artık benim canımı sıkmayacak işte. Şimdi sen sıkıl."

"Hiç de sıkılmayacağım. Bir kere, çok yakışıklı. İkincisi kafası yerinde. Üçüncüsü, siyasalda okuyanlara zaten sempatim vardır."

"İyi, Allah versin. Bizden de sempatinizi esirgemeyin, yeter."

"Düşünürüz bakalım! Nerden arkadaşın senin?"

"Arkadaşım sayılmaz. Majestelerine erişmek için, herif beni basamak yaptı, o kadar işte. Al, bozdur bozdur kullan."

* * *

Daha sonra bir gün:

"Bana âşık olacak mı dersin?" diye sormuştum.

"Olmuş!"

"Hiç bahsetmedi."

"Utanıyordur."

"Yok canım, zannetmem. Belki de bu biçim kelimelerin lüzumsuzluğuna inanıyordur."

"Bana ne."

"Niçin sinirleniyorsun canım, bu güzel bir şey."

"Yaa, bak hele, sen de inanıyorsun galiba böyle kelimelerin gereksizliğine."

"Hem de nasıl."

"Azıcık aşktan bahsetsene bana bakayım, hiç konuşmadık seninle bu mevzuu."

"Sen kendinle alay et."

"Vallahi alay etmiyorum. Sadece senin ne düşündüğünü öğrenmek istiyorum."

"Doğrusunu istersen hiç fikrim yok, bir sürü parlak laf okudum, âşık olduğumu da sandım. Ama ne okuduğum sözleri kabul ettim, ne de kendimi tam manasıyla anlayabildim."

"Çok eğlenceli, demek sen de âşık olduğunu sanabilirmişsin?"

"Ya, bu buz kutusu küçük hanım değil mi?"

"Kime âşık oldun?"

"Sana!" diyemezdim ya. "Tanımazsın, o beni hiç umursamadı, ben de unuttum."

"Bu aşk değildir işte bebek, öyle pazarlıkla aşk olmaz."

"Belki de. Ama ben yine de tek taraflı aşkı düşünmek istemiyorum. İki taraf da aynı şeyi hissedecek, sadece hissedecekler. Baştan sona... Ama bu, kelimelere dökülmeyecek, anlıyor musun. Buncasına kuvvetli bir hissin yanında kelimeler yetersizdir, lüzumsuzdur."

"Fena değil!"

"Fena mı, iyi mi bilmem ama bence en doğrusu bu."

"Peki şimdi Ferit'i sana böylesi âşık mı sanıyorsun?"

"Belki."

"Yani?"

"Ne bileyim, anlatamıyorum. Sen Ferit'in bana âşık olduğunu iddia ediyorsun, ben de onun susmasını bildiğini, biliyorum. Bazen saatlerce Kadıköy'de, o denize açılan sokaklarda yürüyoruz, bahçe duvarlarına oturup, kâğıt helvası yiyoruz, çocuklar gibi gülüyoruz."

"Yaa!"

"Biliyor musun, İstanbul deyince benim aklıma, Galata Köprüsü gelir. Galata Köprüsü'nden Haliç, Haliç'te Yeni Cami'nin uzanışı ve sudaki kayıkçılar... Ferit de çok sevmiyor muymuş orayı. O da, benim gibi, köprünün demirlerine dayanır, camileri, suda seyredermiş. Geçen gün gittik. Emin ol, ne o tarafımızdan sel gibi akan kalabalık vardı, ne o gürültü. Ben, Ferit ve Haliç... Anlıyor musun, bir masalın içinde gibiydik."

"Yaa!"

"Güneş batıyordu, camiler boylu boyunca muhteşem; suda!.. Kırmızılı yeşilli kayıklar, minarelere el pençe divan durmuş... Deniz kokuyordu, yosun kokuyordu. Bütün balıkçılar da yakışıklıydı. İnadına yakışıklıydı sanki! Velhasıl anlatamıyorum ama çok güzeldi. Sonra, su kararıncaya kadar durup seyrettik. Hiç konuşmuyorduk, ama bambaşka bir huzur içindeydik."

"Hımm!"

Bir sigara yaktı:

"Bak canımın içi, ben sana bir laf edeyim mi, şöyle açık ve doğru bir laf."

"Söyle."

"Sen bu oğlana âşık oluyorsun."

"Mi dersin?"

"İtiraz bile etmiyorsun. Nur, Nur bu iş fena. Kendine gelsene biraz."

"Âşığım demedim ki, sadece 'mi dersin'."

"Senden bu kadar kolay bir cevap alacağını tahmin edemezdim ki, katiyetle reddedecektin. Hemen onunla ahbaplığı kesmeye karar verecektin."

"O niye?"

"Ne bileyim, sen kimseye yüz vermedin şimdiye kadar. Sadece arkadaşsın, samimi kızsın, iyi, akıllı kızsın. İşte o kadar!"

"Teşekkür ederim. Ama, herhâlde şimdiye değin, kimseden Ferit kadar hoşlanmadım."

"Ama niye, kuzum niye? Seni sevdiği hâlde, sevgiden bahsetmiyor diye mi?"

"Yüzde yetmişi öyle, yüzde onu anlayışlı, yüzde onu iyi kalpli, yüzde beşi yakışıklı, yüzde beşi alaturkadan hoşlanıyor."

"Vay anam vay. Bir adamı yüz parçaya böl. Parçaları dosyala. Bu dosyalar, tasdik edilip mühürlensin ve biz aptal gibi seyirci kalalım."

"Sana ne oluyor?"

"Ne olacağı var mı, ben seninle niçin bu kadar ahbabım sanıyorsun?"

"Niçin?"

"Niçini yok işte. Seni o kadar çok seviyordum ki, kendime âşık etmek istemedim... Kendimden de bahsetmedim, tesir altında kalmayasın diye... Sadece bekliyordum."

"Ama... yazın ne yazmıştın bana?"

"Ha, orda bahsettiğim kız sendin işte, aptal bebek, anlamadın. Nasihat ettin, ben de ses çıkarmadım, beklemeye karar verdim."

"Ferit'i niye tanıştırdın?"

"Seni tetkik etmek için, ona ilgi duyabileceğin aklımdan bile geçmedi."

Bir hayli şaşırmıştım. Ama ne çok geç kalmıştı. Acaba söylesem miydim, "Hani o bir zamanlar sevdiğimi sandığım sendin" dese miydim?

"Vallahi.."

"Sus Allah aşkına, sus. Şimdi ne kadar müşkül vaziyette olduğunu tahmin edebilirim. Şu oğlanı kırmadan nasıl işin içinden çıkacağım diye, eriyorsundur... (İçini çekti.) Aldırma. Bu söylediklerimi, hiç söylenmemiş farz edelim olsun bitsin."

Başımı salladım olur manasına. Bir tatsız, bir huzursuz hava girmişti aramıza artık. Sonra bir daha o eski arkadaşlığımızı bulamadık.

* * *

Ferit hemen her gün fakülteye geliyor, beraber oturuyor, geziyor, aşktan başka her şeyi konuşuyorduk. Ona açılmak hoşuma giderdi. Belki en çok sevdiğim tarafı, annemi müdafaa etmesiydi. Annemi müdafaa eden, onu bir nebze olsun haklı gören birine öyle ihtiyacım vardı ki... Bir gün Zeynep'le tanıştırdım.

"Abla, yakışıklı muhakkak. Ama bir şey var ne bileyim, bu oğlanda bir şey var, sana uymuyor. Anlatamıyorum."

"Aman sende. O anlatamadığın şeyi, söyleyeyim. Sen beni o kadar çok seviyor, o kadar çok mühimsiyorsun ki, kimseleri bana yakıştıramıyorsun. Mesele buncasına basit."

"Hayır, değil. Aptal mı desem, basit mi desem, değil. Satıhta, evet satıhta bir çocuk. Ve derin görünmeye çalışıyor... Numaracı!"

"Sen onu halt etmişsin. Satıhta olsa şimdiye kadar çoktan açılmıştı. Benden bir şeyler isterdi."

"Keşke öyle yapsaydı."

"Yapsaydı da, gözümden düşeydi değil mi?"

"Evet. Bunun, sana açılmadığı ya mahcubiyetindendir, ya seni sevmiyordur ya da çok kurnazdır. Muhakkak öyledir, senin böyle düşündüğünü keşfetmiş, ona göre hareket ediyordur."

"Akıllı kızsındır canım, itimadım vardır sana, psikoloji tahsiline de saygım var. Ama bunda yanılıyorsun. Geçen gün Çamlıca'ya yürürken, o yağmurun altında... Yok yok, senin dediğin olsa, hiç değilse, yağmurdan şikâyet eder yahut yağmurda geçmiş bir hatırasını anlatırdı. Elimi sıkıyordu ve yürüyorduk. Hiç konuşmadan. Allah'ım, ne kadar güzeldi. Sen bunu anlayamazsın çocuk."

"Ben olayın dışındayım. Ve gerçeği görüyorum. Sen istediğin kadar aksini söyle. Çocuk yağmurda konuşamıyorsa, konuşacak bir şey bulamadığındandır."

"Hadi be, sen de!"

* * *

İmtihan sırasında pek görüşemedik. İkimiz de mezun oluyorduk. Bir hayli çalışmamız gerekiyordu.

Sonra mezun oldum. "Nihayet bitti işte" diye düşünüyordum. Acaba annem ne isteyecek bundan sonra. Avrupa'da ihtisastan bahsedip dururdu ama, pek ciddiye almamıştım. İçimde bir tatsızlık vardı o gün. Günlerce bağlı kalmış bir insan, ansızın kolları ayakları açılınca ne yapar? Koşup oynar mı? Belki de, ama ben, iplere şaşkın şaşkın bakıp yerimden kıpırdamak istemezdim herhâlde.

Akşama kadar sokaklarda gezdim. Annemin beni pürheyecan beklediğini bile bile. Canım kimseyi görmek istemiyordu. Ferit'i de.

Kimyager hanım! Bak hele, ne komik!

"Benim kızım ne olacak biliyor musun hanım, hanımefendi olacak. Kibar, nazik, güzel bir hanımefendi."

"Adamakıllı bir mesleği olsun da."

"Adamakıllı meslek mi, komiksin vallahi hanım. Bu güzel kızı, o tozlu dairelere göndermeye kıyabilecek misin? Benim kızım, mücevherlerle, çiçeklerle, resimlerle vakit geçirecek."

"Çocuğun aklına koyma böyle şeyleri."

Babam yaşasaydı, acep yine kimyager hanım olabilecek miydim?

Herhâlde istemezdin değil mi babacığım. Yaşasaydın, ben şimdi boyalarımla, çamurlarımla mutlu! Mutlu mu? Artık bundan bile şüphelenmeye başlamıştım. Saadet nedir sanki, diyordum. Böyle bir şey var mıdır?

Sen öleli beri, içimde gittikçe artan bir kavga var baba. Öyle bir kavga ki, sebebi yok. Öyle bir gürültü ki, ses yüreğimi aşıp, kulaklarıma vuruyor. Seni mi özlüyorum? Bir şey mi bekliyorum? Elimden tutup gezdirdiğin bahçenin bütün çiçekleri kurudu. Ne bizim uğraşacak vaktimiz var, ne bir bahçıvan tutacak paramız. O günlere hasretim. Ama yine de, kesin ve rahat "Saadet o bahçeydi" diyemiyorum. Okuduğum her kitap, öğrendiğim her şey, kafama yeni bir şüphe bırakıp gidiyor. O hangi ilimdir ki, sebebi ve konusu olmayan sorulara cevap verir. Hangi ilimdir ki öğrenene huzur verir ve artık, niçin, neden dedirtmez. Her sebep bir netice ve her netice yine bir sebep oluyor ve kavga devam ediyor.

İşte o gün hep bunları düşündüm. Kendimi fazla önemsiyor, bu bitmez tükenmez huzursuzluğuma bir çare arıyordum. Mezuniyeti beklemiş durmuş, ondan bir deva ummuştum. Boş çıktı. "Allah'ım ben ne istiyorum." Bardaktan boşanırcasına yağan yağmura aldırış etmeden,

nereye gittiğimi bilmeden, ha bire yürüyordum. Ya bundan sonra ne olacak? Hayır, hayır, ihtisas falan istemiyorum. Bir sürü yeni "niçin"ler istemiyorum.

Önümdeki günler, yuvarlak, siyah bir kuyu ağzı gibi sırıtıp duruyorlardı. "Bir şeyler yapmalı," diyorum, "yeni bir şey, hiç denemediğim değişik bir şey. Ne?" "Evlenmeliyim!" Evet, evet evlenmeliyim, hem de Ferit'le!..

Önemli kararımı aldıktan sonra eve döndüm. Çok güzel bir sofra hazırlanmıştı. Annem, pencerede bekliyordu, çok şık giyinmişti. Senelerden beri olmadığı kadar heyecanlıydı.

"Yavrum, nerde kaldın, merak ettim."

"Affedersiniz anne, çok canım sıkılıyordu. Yürüdüm."

"Canın mı sıkılıyordu? Yürüdün mü, bu yağmurda... Yoksa... yoksa.."

"Hayır, üzülmeyin, geçmişim tabii. Bitmiş işte."

Koltuğa çöküverdi.

"Canım sıkılıyor deyince Nur, zannettim ki, zannettim ki..."

"Evet, anladım öyle zannettiğinizi. Ama hiç kalmadım ki şimdiye kadar, şimdi kalayım."

"Tabii, tabii, hadi üstünü değiş. Mamafih geç geldiğin de iyi oldu. Zeynep, yengen falan buradaydılar. Dayın kapıda kalmasın diye gitmek zorunda kaldılar, memnun oldum. Bu günü seninle yalnız geçirmek isterdim."

"Sağ olun anneciğim."

Gidip giyindim. Yalnız olduğumuza ben de sevinmiştim. Kararımı anneme hemen söylemem lazımdı. Aksi hâlde vazgeçebilirdim.

Yemek yedikten sonra sigaralarımızı yakıp divana karşılıklı oturduk.

"Biliyor musun Nur, çok mutluyum. Sen minicikken bile hep bu günü düşündüm."

"Hatta siz minicikken bile, değil mi?"

"Evet evet, ama o zaman suje sen değil, bendim. İlim adamı olmayı düşünürdüm. Yeni bir şeyler keşfedecektim. Bütün dünya benden bahsedecekti."

"Biliyorum."

"Şimdi ne yapmayı düşünüyorum, biliyor musun Nur?"

"..."

"Almanya'ya gitmeyi, ihtisasın için en iyi memleket Almanya. Hem Almancan İngilizcenden daha iyidir. Lisan kurslarına devam etmeden, hemen başlayabilirsin."

"Yaa, başlayabilirim, değil mi?"

"Evet, istersen bu yaz dinlen, sonbahara gidelim. Yok eğer acele edersen, ben hazırım. Hemen yarın pasaport muamelesine başlayabiliriz."

Gülmek mi lazım, ağlamak mı, bilemiyordum. İkisi arası bir hâlde idim. Karşımda sevinçle, gururla oturan bu kadını birdenbire yıkacak mıydım, nasıl yapacaktım bunu.

Zayıfladığımı hissediyorum. Şimdiye kadar hep böyle olmadı mı sanki. Hep o kırılmasın diye kendimi harcamadım mı? Çok istediğim şeylerden bile ona bahsetmeden vazgeçmedim mi? Ama bu sefer bir şeyler olmalı diyorum, biraz kendime acımalıyım onun yerine, kendimi düşünmeliyim. Şu anda son vermeliyim bu işe. Şimdi söyleyemezsem bir daha hiç söyleyemem. Bugün, benim günüm. Bundan sonrakiler da artık benim günüm olmalı. On dokuz senedir onu dinledim. Artık dinleyemeyeceğim. Artık o düşünmesin benim için, benim yerime.

"Niçin hiç konuşmuyorsun Nur?"

"Yağmuru dinliyorum."

"Evet, bu ses ne güzel değil mi?"

"Sizinle pek 'güzel'den bahsetmemiştik anne."

Hayretle baktı:

"Sahi mi, vaktimiz olmamış demek."

Sonra, kendinden emin güldü:

"Bundan sonra da pek olmayacak sanırım. Almanya'da o kadar sıkı bir çalışma içine gireceksin ki."

Ve istediğim oldu galiba. Bu gülüş, bu sözler...

"Anne, ben bir karar verdim."

"Karar mı?"

"Ya, ne komik değil mi benim bir şeye karar verişim, sizin fikrinizi almadan."

"Yoo, öyle demek istemedim... Nedir, öğrenebilir miyim bari?"

"Tabii, ben söylemesem de, öğreneceksiniz nasıl olsa! Evleniyorum!"

Birden kapı açılsa da, babam giriverse yahut odanın ortasından ateş fışkırmaya başlasa, böyle şaşırmazdı annem. O sakin, o temkinli, o soğukkanlı annem! Elinden sigarası düştü, ayağa fırlayıverdi:

"Ne diyorsun Nur, ne dedin?"

"Evleniyorum dedim."

Sigara halıyı yakıyordu, kalktım, söndürdüm. Şimdi ikimiz de karşı karşıya, iki rakip gibi bakışıyorduk.

"Sen... Şaka söylüyorsun Nur, imkânı yok doğru olmasına... Hadi söyle, 'Şaka yaptım anne' de.."

"Ama doğru."

"Delirmişsin sen. Nur çocuğum, düşün bir kere, bütün öbür kadınlar gibi mi olacaksın?"

"Evet anne!"

"Şimdiye kadar hiçbir sorumluluk tanımayan omuzların, bu biçim bir yükü kaldırabilir mi sanıyorsun?"

"Sanırım, nihayeti kadın değil miyim?"

"Ama anlamıyorsun kızım, bir kere bu işe hazırlıklı değilsin... Ben, seni sürüden ayırmak istedim. Bütün

gençliğimi bunun için harcadım. Tam mükâfatımı alacağım sırada... Beni geri götürmeye, ta başladığım yere götürmeye ne hakkın var? Sıfıra döndürmek istiyorsun beni çocuk, sıfıra."

"Bir mükâfat için mi çalışmıştınız... Bu mükâfat, parlak diplomam olsun, size onu bırakacağım zaten."

"Hayır hayır, sen çıldırmışsın, ben bir kâğıt parçası için çalışmadım. Onu nasıl olsa alırdım. Ben senin kafanı, ruhunu değiştirmek istedim. Seni yeniden yaratmak istedim. Harikulade bir insan yaratmak istedim..."

"Anne... Maalesef çok az muvaffak oldunuz! Keşke hiç muvaffak olmasaydınız, en kötüsünü yaptınız. Beni ortada bıraktınız. Bütün iyiler, kötüler birbirine karıştı. İnandığım şeyler parçalandı ama yerine konanlar zaten, parça parça... Anlatabiliyor muyum? Bir sağlam dal istiyorum tutunacak. Bütün dallarımı kaybettim çünkü."

"Bu dal, bir koca olamaz!"

"Deneyeceğim."

"İnsan evlenirken, deneyeceğim, diye başlamaz, çürük olur."

"Sizin eseriniz!"

"Nur, çok fena konuşuyorsun, sanki düşmanınmışım gibi."

"Şimdiye kadar, herkes öyle olduğunuzu söyledi, ben sizi savundum. Ama bugün bütün savunmalarımı tüketttim anne. Hakikati görmenizi istiyorum. Övündüğünüz eserinizin, çürük olduğunu anlamanızı istiyorum."

"Zalimsin Nur!"

"Hayır, hayır zalim olmayı bile istemem, sizi seviyorum çünkü. Ama, gerçeği görün, görmeniz lazım artık."

"Hastasın bugün. Seni mazur görebilirim. Odana çık, dinlen, sabahleyin konuşuruz."

"Bilakis çok iyiyim anne! Bu gece, şimdi konuşalım istiyorum."

"Yarın vazgeçeceğinden korkuyorsun değil mi, yarın gerçeği, sen göreceksin."

"Evet vazgeçeceğimden korkuyorum! Ama, gerçek dediğiniz şeyi göreceğimden değil."

"Evet yarın?"

"Yarın vazgeçebilirim, çünkü... Eskiden... Birçok defalar olduğu gibi..."

"Evet?"

"Acırım size!"

Olduğu yerde sallandı. "Allah'ım, ben ne yaptım, neler söyledim." Kulaklarım uğulduyor, gözlerim kararıyordu. Annem karşımda büyüdü, büyüdü, kocaman oldu!

"Nur, Nur dayan, n'olursun dayan", diye yalvarıyordum içimden, "bu son, eğer bu sefer de kaybedersen, bir daha hiç kazanamazsın, kazanman lazım."

Ne kadar öyle kaldık, bilmem. Bir dakika, bir saat, bir asır? Nihayet annem küçüldü, küçüldü, minnacık kaldı sanki.

"Pekâlâ kızım!"

Gözlerim berraklaştı, kulaklarımın uğultusu geçti. Annem dönüp koltuğa oturmuştu. Sigarasını yakmaya çalışıyor, fakat elleri o kadar titriyordu ki, bir türlü beceremiyordu.

Gidip, sükûnetle yaktım sigarasını. Allah'ım, kazanmıştım. İçimde deli bir sevinç!

"Peki, kim bu adam Nur? Flörtün olduğunu bilmiyordum."

"Flörtüm yoktu, yani flört ediyor sayılmazdık, sadece arkadaşımdı."

"Ne zaman evlenme teklif etti?"

"Etmedi."

"Nasıl?"

"Ben karar verdim."

"Yaa!"

"Görüyorsunuz ya anneciğim, artık rolleri değiştik."

"Size bir çay yapayım mı?"

"İyi olur. Yok hayır, başka bir şey ver içecek. Dolapta konyak olacak."

Bir bardağa biraz konyak koyup götürdüm.

"Teşekkür ederim. Ve böyle işte... Burada biter öyle mi Nur?"

"Evet anneciğim."

"Senin babana benzediğini sanırdım... Oysa... Sen... Bana benziyorsun Nur."

"Belki de."

"Şimdi artık lütfen git, Nur. Zeynep seni bekleyecekti."

"Siz?"

"Müsaade edersen biraz yalnız kalmak istiyorum."

Acayip, acı ve bedbaht gülümsedi.

"Anneciğim... Anne..."

"Yok canım, o kadar değil... Acınacak kadar değil daha! Hadi git sen kızım, merak etmeye değmez..."

* * *

Zeynep, önce şaşırdı, sonra sevindi, sonra da üzüldü:

"Sen Ferit'le anlaşamazsın ki abla."

"Pekâlâ anlaşırım!"

"Vallahi dümdüz bir adam o, hiçbir özelliği yok, niçin bunu kabul etmek istemiyorsun bilmem."

"Sen onu bırak şimdi, asıl yaptığımı düşün. Hiç tahmin edebilir miydin, bekler miydin benden, anneme karşı böyle hareket edebileceğime ihtimal verebilir miydin?"

"Verirdim."

"Ne?"

"Tabii canım, aptal değildin ya, bir gün patlayacaktın elbet. Şimdiye değin dayanman da kalbinin iyiliğinden. Halamı hem seviyor, hem de ona acıyorsun. Yoksa sen, onun düşündüğü gibi olamazsın!"

"Her neyse, benim aklıma gelmezdi böyle bir şey yapabileceğim."

"Sen zaten kendini anlamazsın, değerini takdir etmezsin. Şimdi şu Ferit denen mahlukla evlenmeye kalkman da, bunu ispat eder."

"Nasıl olsa bir gün evlenmeyecek miyim, Ferit olmayacak da, Ahmet, Mehmet... Ama beni Ferit gibi sevebilecekler mi dersin?"

"Sadece karşıdakinin sevgisine dayanarak evlenmek ne dereceye kadar doğru olur, bilmem... Sen diyorsun ya, bilmem Çamlıca'ya çıkarken, bilmem Haliç'i seyrederken, bilmem Eyüp Sultan'da kumrulara yem atarken onunla, huzurluymuşsun, mutluymuşsun ya... Sen bu işleri yalnız başına yaparken de aynı şeyleri hissetmez misin sanki! Ferit yanında, dut yemiş bülbül gibi dikilirken huzurlusun da, yalnız olsan yahut yanında başka birisi olsa muhterem huzurun mu kaçacak?"

"Yalnız olsam kaçmaz ama, Ferit'ten başka birisi olsa kaçar. İnsanların tümünden o kadar sıkılıyorum ki Zeynep."

"O hâlde Ferit, senin yalnızlığına bir şey ilave edemiyor demektir."

"Kelime oyunlarına kalkma. Hani şöyle bir laf vardır, tam hatırlayamıyorum ama, 'Saadet, iki insanın karşılıklı birbirine bakması değil, yan yana aynı şeye bakmasıdır' diye."

"Eee?"

"İşte bu lafa pek uygun düşüyoruz gibi geliyor bana."

"Bana da tam aksi gibi geliyor, sanırım ki sadece o sana bakıyor, neyse, inşallah senin dediğin doğru çıkar. Ne yapayım yani, ille evleneceksen, evlen! Yalnız, ümit ederim ki, yarın doğruca oğlana gidip, 'Ben seninle evlenmeye karar verdim' demezsin."

"İnşallah söylemem, söylememem lazım tabii."

"Evet efendim, kadınlığımızın bütün ustalığını takınıp, bu teklifi ona yaptırmamız icap eder."

"Kadınlığımızın bütün ustalığı mı?"

"Saçlarını böyle sıkı sıkı bağlamayacaksın bir kere, sonra..."

* * *

Ertesi gün fakültede görecektim Ferit'i. Evvela dayımlara uğradım. Üstümde kırmızı poplinden bir elbise vardı. Zeynep, kıyametleri kopardı:

"Bu kırmızı elbise, bu simsiyah saçlar, çingenelere benziyorsun. Sen beyaz giymelisin abla, bütün güzelliğin, asaletin, beyazın içinde meydana çıkar. Şu benim yeni yaptırdığım elbiseyi giy, Allah aşkına, n'olursun."

"Olur ama, biraz kısa gelmez mi?"

"Aldırma, bacakların çirkin değil ki! Hem benim boyum senden ne kadar uzundur ki, bir iki santim ancak."

Elbiseyi giydim.

"Bak nasıl yakıştı sana, demedim mi. Niçin hiç şöyle doğru dürüst bir şeyin yoktur senin? Etek bluz, etek, süveter... Bak evleniyorsun hayatım, azıcık kadınsı giyinmeyi öğren!"

"Zaten çeyiz gardırobumu hazırlamak zahmeti sana düşecek."

"Memnuniyetle ve büyük bir zevkle, halam yalnız para versin! Valla abla şaka etmiyorum, şu iş bir ciddiye binsin,

Beyoğlu'na çıkarız... Bir sürü beyaz elbise... Ayakkabılar, çantalar... Parfümler... Aman yarabbim, gelinlik sana nasıl yakışacak!"

Küçük kuşlar gibi, el çırpıp, cıvıldaşıp duruyordu.

"Hadi ben gideyim artık, geç kalıyorum."

"Şey, gece ben sana telefon ederim, ne olduysa, bir bir anlat."

"Annem odada olursa konuşamam ki..."

"Ya, doğru ya. Ama ben meraktan ölürüm! Ne ise ben sana sorarım, sen de 'evet' veya 'hayır' diye cevap verirsin, tamam mı?"

"Tamam."

"Hadi başarılar.."

O gece cevabım, "hayır" oldu!

Sonra tekrar, "Hayır", "Hayır", "Hayır!"

Bir gün annem:

"Kuzum Nur, sen o kararından vaz mı geçtin? Yoksa o mu kabul etmedi?"

Böyle alaylı, böyle kendinden emin sormasaydı, ne olurdu. Derhal bir yalan söyleyiverdim:

"Burada yok ki anne. Sizinle konuştuktan sonra hiç görmedim onu. Ailesinin yanına gitti, yakında döner sanırım..."

Oysa, hemen her gün görüyordum. Fakat artık ne bende ne Zeynep'te heves kalmıştı. Ben yine kabuğuma çekilmiş eteklerime, bluzlarıma dönmüştüm. Zeynep homurdanıp duruyordu.

"Abla, halama inat olsun diye, evleneceğim, dedin diye, gel kendini harcama! Olur a, o zaman karar vermiştin, şimdi vazgeçtin! Böyle söylersin... Bu adam... Bu adam, belki de sevmiyor seni."

"Olmaz Zeynep, bir kere anneme karşı öyle hareket ettikten sonra, artık geri dönemem... Dur bakalım, elbet

bir gün aklı başına gelir! Gezip duruyoruz işte, fena vakit geçirmiyorum ki."

"Sanki hiç sıkılmıyor musun ondan?"

"Ben herkesten sıkılırım! Ferit'ten de sıkılmaya başlamam gayet normal. Onun için pek mühimsemiyorum. Emin ol, bana karşı o kadar iyi, o kadar nazik ki."

"Aman, bütün kocalar baştan öyledir! Günün birinde, karşına hiç sıkılmayacağın birinin çıkabileceğini düşünmüyor musun?"

"O olmaz işte, benim huyum bu çünkü, insanları çabuk bitiriyorum. Enteresan taraflarını ki, bu taraf pek azında mevcut, çabuk bitiriyorum. Sonra da sıkılma faslı başlıyor!"

"Aman, kuzum beni bitirme!.."

"Yok, sen bi taneciksin hayatım!"

"Neden biliyor musun, yalnız büyüdün, çok az arkadaşın oldu."

"Yok canım, hemen tahlile kalkma, bu izahlar satıhta görünen şeyler... Fena bir şey belki ama insanların tümü bir örnekmiş gibi geliyor bana, çok küçük nüanslarla ayrılıyorlar birbirlerinden ki, sayılmaya değmez. Bazen, yeni birisi, bakıyorum, 'Hah' diyorum, 'bu benden!' Ama az zaman sonra görüyorum ki, değilmiş! Hadi o da öbürlerinin yanına!.."

"Ferit'i ne zaman yollayacaksın?"

"Çoktan gitti... Yine de onun nazik, sevimli, yakışıklı ve tatlı olduğunu inkâr edemiyorum. Gerçi bunlar satıhta kalan şeyler kabul, mühim olanı, bu gidiş onunla evlenme arzumu kırmadı."

"Evlenme arzunun Ferit'le değil, annenle alakası var."

"Orası da öyle, haklısın... Ferit'in bu son hareketi..."

"Hah işte onu bir türlü affedemiyorum. Birazcık anlayışlı olsa, senin o lafın üzerine harekete geçmez miydi?"

"Doğru ya, hakikaten evlenmek istese, bir şeyler söylerdi o zaman değil mi?"

"Tabii canım, şöyle melek gibi bir kız, boynunu büküp, 'Annem ihtisas yapmamı istiyor, ama ben, evlenmeyi tercih ederim' derse, karşısında da onu seven bir adam olsa, 'Evlenmeyi mi tercih edersin, bir dakika Nur, şurdan bir sigara alıp geleyim' der, uzaklaşır gider, döndükten sonra da, havadan sudan konuşur mu?"

"Yapmaz di mi? Yani netice olarak, Ferit beni sevmiyor mu?"

"Kusura bakma ama öyle görünüyor!"

* * *

İçimde kopkoyu bir sıkıntı, ağzımda sigara, gözlerim kapalı onu dinliyorum. Bir şeyler anlatıyor, sadece Zeynep'i duyuyorum: "Kusura bakma ama öyle görünüyor." Bu adam, beni sevmiyor, öyleyse burda, bu terasta, onun yanında, ne işim var? Gözümü açıyorum, deniz alabildiğine sakin. Bir mavilik... Yer, gök, insanlar bile, bir mavi türküsü söyler gibi! Yalnız, yüreğim, uzaklarda, bütün bu mavilerden uzaklarda bir yerlerde...

"Urfa," diyor, "çok sıcakmış, insanları da yabani imiş diyorlar, yani kendinden olmayanlarla pek kaynaşmazlarmış, sıkılır mıyım, dersin?"

"Ne bileyim?"

"Beni pek dinlemiyorsun galiba..."

"Evet."

"Niçin?"

"Canım sıkılıyor..."

"Niçin?"

"Bilmiyorum."

"Acaba ben mi sıkıyorum?"

"Bilmem."

Somurttu, sustu.

"Annem ne derse desin, artık bitirmeliyim" diyordum. Bak bir de şimdi Urfa çıktı, oraya tayin olacakmış. "Allaha ısmarladık Nur, ne kadar güzel günlerimiz oldu, değil mi; daima hatırlayacağım!" Oturup kendi hâlime ağlamak geliyordu içimden!..

"Nur, şey biraz beni dinlersen, sana bir şey söylemek istiyorum."

"Dinliyorum."

"Bir şey yaptım da, senin müsaadeni almadan... Acaba hata mı ettim? Eğer öyleyse, lütfen söyle, çok rica edeceğim."

"Ne oluyor allasen?"

"Şey, hani sen demiştin ki, hani o gün, şey..."

"Ne demiştim?"

"'Annem ihtisas yapmamı istiyor, ama ben evlenmeyi tercih ederim' demiştin ya.."

"Eee?"

"İşte, ben de sadece ümit ettim yani, yani zannettim ki... Belki benimle evlenmek istersin zannettim. Çok heyecanlanmıştım, sana bir şey diyemedim. Eve yazdım, peder gelsin, diye. Gelsin de annenle konuşsun diye... Şimdi sen benden sıkılıyorsun... Acaba yanlış mı hareket ettim?"

Gülmeye başladım. Aman ne çok gülüyordum. "Zeynep, Zeynep sana havadisim var!" Ferit biraz kırgın:

"Alay ediyorsun."

"Yo, alay etmiyorum, yalnız benim fikrimi almadan, babana yazman tuhafıma gitti."

"Vallahi hakkın var ama bir türlü cesaret edemedim. Bir bakıyorum avuçlarımdasın, bir bakıyorum erişemeyeceğim kadar uzaklarda. Evvela evlenmeyi düşüneceğin hatırıma gelmiyordu, sonra bir ara ümitlendim... Şimdi,

şimdi, yani birkaç gündür o kadar değiştin ki, benim yanımdasın, vücudun benim yanımda, asıl sen, sen yoksun!"

"Yok canım, sana öyle geliyor."

"İnşallah öyledir. Senin yanında bir tuhaf oluyorum Nur, doğru dürüst konuşamıyorum bile. Rahatsız olacakmışsın, alay edecekmişsin gibi bir hâlin var. Saatlerce yürüyorum, konuşmak için çıldırıyorum yine de ağzımı açamıyorum."

"Ay sen onun için mi susardın, çok tuhaf... Neyse şimdi baban burada mı?"

"Evet.."

"Yani gelip isteyecek mi beni?"

"Eğer kabul edersen..."

Fil dişinden oyulmuşçasına düzgün, esmer yüzünde çocuksu bir yalvarış, heyecanlanıverdim:

"Teşekkür ederim Ferit."

Aklımda annem. Hemen bu akşam söylemeliyim ona, ne derim? Soğukkanlı olmalıyım bir kere, çok basit, tabii bir şeyler gibi, "Ferit'in babası sizinle konuşmak istiyormuş anne, ne zaman gelsin?"

"Cevap vermedin Nur?"

"Efendim? Ha evet, birden şaşırdım, beni sevdiğinden pek emin değildim de..."

"Emin değil miydin, Allah'ım, Nur sen benim her şeyimsin. Nasıl anlamadın. Seni sevgilim gibi, anam gibi, çocuğum gibi seviyorum, karım olmanı istiyorum."

Uzanıp elimi tuttu:

"Bana bütün bunları verebilecek misin?"

İşte o zaman; annemi, Zeynep'i, herkesi unuttum, bir başkasının her şeyi olmak ne güzeldi! Bir şey söyleyemedim, heyecanlanmıştım, elini sıkabildim sadece.

* * *

Sonra her şey o kadar çabuk oldu ki, Ferit'in tayini çıkmak üzereydi. Derhal evlenip hareket etmemiz icap ediyordu. Düğün yapmadık. Oysa nasıl isterdim düğünüm olmasını. Hem bir ormanda olacaktı düğünüm. Ağaçların altına küçük renkli masalar koyacaktık, pembe, mavi organze elbiseler giymiş, güzel genç kızlar, sakilik yapacaktı. Beyaz smokin giymiş genç adamlar, kemanla valsler çalacaklardı. Ağaçlar, organzeler, valsler. Bir masal dünyasının içinde, yalnız ben ve kocam, el ele ayın doğuşunu, denizden doğuşunu seyredecektik.

Bir çocuğun hikâye anlatışını dinler gibi dinledi beni Ferit.

"Ne tatlı çocuksun Nur!"

Zeynep pek kızıyordu:

"Parası yoksa, düğün yapacak kadar parası yoksa, ne diye evleniyor. Canım efendim, bulsun buluştursun, erkek değil mi. Sen de otur, bekle, biraz nişanlı kalın, ne olur?"

"Aman be hayatım, düğün yapıp da ne olacak sanki. Güzel bir gelinliğim olsun, yeter."

"İyi kızım iyi, daha evlenmeden sakalı verdin ele. İşte bunu ummamıştım senden... Ama bir gün patlarsın... Patlarsın, sen ki..."

"Ben ki... Anneme bile isyan ettim değil mi, kim bilir. Ama Zeynep, ben Ferit'ten fazla bir şey beklemiyorum zaten, bir kadının elini kolunu bağlayıp, 'Kocam mutluluk getirsin de paylaşalım' demesini saçma buluyorum."

"Bu güzel bir laf, ama sadece o kadar! Ondan bir şey beklemiyorsun anladık, sen de ona verme bari."

"Bir şey verdiğim yok canım, sadece onu memnun görmek hoşuma gidiyor. Kendime rağmen bile olsa, onu memnun etmek! Bu vermek midir?"

"Evet, hem de nasıl."

"Olsa bile, eminim Ferit bunu anlıyor ve takdir ediyordur."

"İnşallah."

Oysa, pek emin değildim Ferit'in anladığına.

* * *

İstanbul'u kar içinde bıraktık. Urfa'da pırıl pırıl güneşi bulduk. Bilmem güneşten, bilmem değişik bir yere gelmenin heyecanından, şehir beni ilk bakışta sardı.

Birkaç gün otelde kaldıktan sonra oldukça modern bir ev bulduk. Pek eşyamız yoktu. Ferit parasızdı, annemin fazla masraf etmesini de ben istememiştim. Bir divan, iki koltuk, üç dört kocaman yer minderi, düz renk bir halı ve odanın dört duvarını dolduracak kitap. Oturduğumuz odanın fakirliğine karşı yatak odam, inadına pek zengindi. Annemle Zeynep benden habersiz ısmarlamışlar; gül ağacından karyola, gardırop, komedinler ve boyu bir duvardan öbürüne değin uzanan gayet şık bir tuvalet masası."

"Artık rahat makyaj yaparsın Nur, süslü püslü, cici bir ev kadını olacaksın işte. Meğer aradığın buymuş da benim haberim yokmuş, ne kadar yanılmışım, seni de bir hayli üzmüş demek!"

"Mademki kızım anne, tabiatın icap ettirdiğini yapmak mecburiyetindeyim. Süslü püslü, cici bir ev kadını olmayı neden bu kadar küçümsüyorsunuz sanki? Çocukluğumdan beri, güzel bir evim, güzel eşyalarım olmasını arzu etmişimdir."

"Ve güzel bir kocan var!"

"Ferit'i biraz olsun sevseniz, mutlu olacaktım."

"Mutluluğunu bu kadar küçük şeylere bağlama. Hem ben Ferit'i sevmiyor değilim ki, şu senin üstündeki elbise

var ya, bu elbisedir, ben onu ne severim ne sevmem. Bir elbisedir. Ferit de, kocan! Anlatabildim mi?"

"Evet, hem de çok iyi anlattınız."

"Kendimce bir yol çizmiştim senin mutluluğun için, aksini düşüneceğin bir an hatırımdan geçmemişti. Sen bana o kadar yetiyordun ki... Benim sana yetmeyeceğim..."

"Anne!"

"Hayır hayır, yanlış anlama. Sana tarizde bulunmuyorum, sadece kendimi mazur göstermeye çalışıyorum."

"Sizi itham etmiyordum ki anne. Kendinizi mazur göstermek ne demek? Ben yalnız, utanıyorum sizin kafanızdaki kız olamadım diye. Ama neyleyim, böyleymişim! Bir erkeğin alakasına ihtiyaç hisseden bütün öbür kızlar gibi..."

"İddia ettiğin gibi olduğunu kabul etsem, buna tam inansam, belki böyle sarsılmazdım. Bunu sırf, sıkıldığın için yaptın gibi geliyor. Benim alakamdan sıkıldığın için, kendi kendine kalabilmen için. Oysa bir bilsen üzerine ne denli bir sorumluluk aldığını..."

O zaman sakin ve rahat:

"Biliyorum anneciğim" demiştim...

* * *

Oysa şimdi kaleme kâğıda sarılıp, "Öğrendim anneciğim, yeni öğrendim" diye haykırmak, yazmak isterdim. "O, bomboş saatlerinde iki üç kitapla haşır neşir oluyor diye, bütün dünyasını kitaplardan ibaret kıldınız diye size isyan eden, şimdi o kitaplara kavuşmak için can atıyor. Artık dünyama hükmeden kocam, onun yemeği, ütüsü, çamaşırı... Evin işi bitmek tükenmek bilmiyor, biri biterken öbürü başlıyor... Eskiden önemli olan, bendim. Benim dersim, benim vazifem, benim yemeğimin saati! Oysa şimdi rolleri Ferit'le değiştik. Önemli olan o ve

onun işleri. Ve kimsem yok. Bütün bunları anlatabileceğim, beni haklı bulacak kimsem yok. Evimin, saatlerimin muntazam düzeni boğuyor beni. Alıp başımı gidemiyorum, canımın istediği gibi gezemiyorum sokaklarda. Yapılması lazım gelen işler... Yetiştirilmesi lazım gelen yemekler... Ama bana kızmayın, bir tanem. Kabahati kendinizde arayın. Beni, bütün bunlara hiç hazırlamadınız ki! Bir evin, bir kocanın sorumluluğunu yüklenmeye hiç hazırlamadınız ki... Bakın ben kızıma..."

Hayalî mektubuma son verip, oturdum, akıllı uslu bir mektup yazdım anneme. Çocuğumun olacağını haber verdim. Biraz bir şeyler hazırlamasını rica ettim. Doğumu mutlaka burada yapmak istediğimi, çünkü şehri çok sevdiğimi söyledim.

Postanede Murat'la karşılaştık, hiçbir şey olmamışçasına rahat rahat konuştu. Oysa ben, bayağı heyecanlanmıştım. Bir taraftan da kızdım kendime: "Ne oluyor yani Nur, niye kalbin çarpıyor, sanki biraz kırıldı diye sana, hiç konuşmayacak mıydı? Farz et ki konuşmadı, ne olur yani. Kendini beğenmiş biri, bana ne ondan."

– Niye susuyorsun Nur?

– Kendi kendimle konuşuyordum.

– Kendine anlattıklarını bana da anlatsana.

– Değmez!

– Bak küçük hanım, sen bana, "Anladık Ferit'in arkadaşısın" diye terslendin, sonra da bir soğuk hava esti ya aramızda.

– Evet?

– O soğuk havanın esmesine hiç lüzum yokmuş...

– Niçin?

– Çünkü o günden beri düşünüyorum da, ben Ferit'ten çok senin arkadaşınım. İkimiz birbirimize öyle çok

benziyormuşuz ki meğer; daha doğrusu, birbirimizi bütünleyen öyle çok tarafımız varmış ki... yeni keşfettim.

Hemen seviniverdim, belli etmedim. Eğlenerek:

– Keşiflerinizin daimî hayranlarındanımdır efendim.

– Hadi hadi, alay etme, bak boynumu büküp özür diliyorum. Sen haklıymışsın..

– Kuzum nereye gidiyoruz böyle?

– Bilmem, sen yürüdün ben de yürüdüm.

– Öyleyse işin yoksa biraz daha yürüyelim.

– Yok. Olsa bile o işi seninle yürümek için, rahat rahat öldürebilirim. Tek sen barış artık benimle.

Oysa onun, bana darıldığını sanıyordum. Birkaç saat evvelki sıkıntılı hâlim kalmamıştı. Yol boyunca saçma sapan konuştum, güldüm. Murat'la olunca çocuklaşıyorum. En ciddi konular bile, oyuncak misali açılı açılıveriyorlar önümde.

– Bana hamile elbisesi modelleri çizsene Murat.

– Daha ihtiyacın yok ki.

– Ama olacak.

– Bak bak!..

Dört yol ağzında bir kalabalık; zurna, davul, çığlık çığlığa çocuklar, ortada bir adam, başında çiçeklerle, meyvelerle süslenmiş bir tepsi. Birisi şarkı tuttumuş, bağırıyor:

"Kalenin altı tandır,
Yandır Allah'ım, yandır.
Beni bir çift kuş eyle,
Yârin göğsüne kondur."

– Hala hala heyy... Hala hala heyy...

Hep bir ağızdan çekilen bu uzun, ahenkli naradan sonra, başka birisi bir başka maniye daha başladı.

– Ne oluyor Murat, ne oluyor?

– Damat elbisesi gidiyor!

– Damat elbisesi mi?

– Hı, tepsinin içinde, damadın düğün günü giyeceği elbiseler, çamaşırlar vardır. Çiçeklerin altında. Bunu kızın evinden alıp, damadın evine götürünceye dek, böyle sokak sokak dolaşır; maniler, şarkılar söylerler.

– Ay çok hoş, ne değişik, hadi arkalarından gidelim! Manileri ezberlemeye çalışalım.

Arkalarına takılıp, yürümeye başladık.

– Elbiseleri açıp, göstermezler mi Murat?

– Ne gösterecekler canım, basbayağı erkek elbisesidir işte, yalnız çamaşırları ipek falan olmalı.

– Aa olmadı işte, bu kadar kıyamet basbayağı elbise için kopar mı? Sen bilmiyorsun. Bunlar, Kaf Dağı'nın arkasından gelmiş, sihirli kumaştan yapılmıştır. Hem şeffaftır, hem içini göstermez. Altın gibi parlak, su gibi mavidir, ya!

– Sen çok şey biliyorsun! Oturup masal yazsana!..

– Ne hacet, masalı yaşıyorum.

Bir hayli takip ettik. Yol ağızlarında kafile duruyor; maniler, –Hala hala heyy– naraları başlıyor. Böylece biraz daha kalabalıklaşıyor, tekrar yola düzülüyorduk.

– Hadi Nur, keyfin olduysa dönelim artık.

– Sonra ne olur?

– Bunu damadın evine götürürler, orda düğün vardır, kazan kazan yemekler pişmiş, davetliler gelmiştir, sade erkek davetliler tabii, köşede, ama çok süslü bir köşede, damat, kirvesiyle oturup, beklemektedir. Elbise gidince, bir odada bunları giyer, ama kapıdan çıkmayagörsün, bir sille tokat yağmuru başlar! Arkadaşları, şaka diye, oğlana vurur, iğne batırır, çimdiklerler...

– Ay yazık!

– Yok canım, eğlencelidir, gülmekten bayılır herkes. Derken damadın evindeki erkek misafirler onun en yakın arkadaşının evine hep birden gider, orada sabaha kadar çalar, oynar, eğlenirler. Öbür tarafa bu sefer kadın davetliler gelmiştir, orda da onlar keyfederler!

– Bunların düğünleri kaç gün kuzum?

– Vallahi o kadar çok olayları vardır ve her olayda o kadar çok eğlenilir, masraf edilir ki... Senin masallardaki kırk gün kırk gecelik düğünler, böylesi olmalı işte.

– Oh ne güzel değil mi, insan evlendiğini içine sindire sindire anlar.

– Evet, güzel herhâlde! Yalnız bütün işler yapılır, nikâh da kıyılmıştır ama ekseri damatla gelin, zifaf odasına kadar birbirlerini görmemişlerdir!

– Ne sürpriz!

– Sürprizler her zaman güzel değildir.

– Ben bugün, her şeyi güzel tarafından almak istiyorum.

– Öyle olsun, mesela şu elbiseleri giyecek adam, bir şey efendim, şey...

– Herkül kadar kuvvetli, güneş gibi sıcak, denizler misali yeşil gözlü... (Altın gibi saçları var, diyecektim, sustum, pek mi Murat'a benzeyecekti tarifim?)

– O yeşil gözlere, bari simsiyah da saç olsun. Sonra Karun kadar da zengin olsun!

– Ve sanatkâr!

– Ya gelin?

– Periler kadar güzel, melekler kadar iyi...

– Allah mutlu etsin.

Gülmeye başladık, güldük, güldük.

– Ya küçük hanım, gülelim ama yolu kaybettik galiba...

Kafile yok olmuş, uzaktan sesleri geliyordu. Daracık yolun, pencereleri sokağa açılmayan, kocaman evlerin

arasında pek minnacık hissediverdim kendimi. Karanlık da adamakıllı bastırmıştı.

– Çıkalım burdan Murat, hadi hadi, bul yolu.

* * *

Yemekten sonra ben elime dikişimi aldım. Onlar konuştular. Büyük laflar ediyorlardı, memleketin sosyal bünyesinin icap ettirdiği şartların, demokrasi kavramına ne dereceye kadar uygulanacağını münakaşa ettiler. Memleketin sosyal bünyesini incelerken, sosyoloji üzerinde durdular. Ferit, Murat'ı:

– Sen ciddi konuşmuyorsun, felsefe yapıyorsun, diye haşladı. Murat:

– Keşke yapabilsem, ne küçümsüyorsun felsefeyi, diye bağırdı.

Sonra, müspet ilimlerin felsefeye, felsefenin müspet ilimlere tesirini münakaşa ettiler. Ferit, arkasını filozoflara, âlimlere dayayıp, onların diliyle, onların fikirleriyle rahat rahat konuşuyor, çok çok fazla konuşuyor. Murat, kendince bir şeyler bulmaya çalışıyor, orijinal fikirler, kelime oyunlarıyla onu yanıltmaya çalışıyordu.

Ferit, yaptığı tahsile, aldığı notlara layık olduğunu ispat ederken, Murat, onun kadar bilmediği hâlde, onun bilgisini yakıp, külünü havaya savurup, alay ediyordu.

Ben hep susuyordum. Bu üçlü hava hoşuma gidiyordu. Onlar istedikleri kadar münakaşa etsinler, bağırıp çağırsınlar, yine de severler birbirlerini. Ben, ben ikisini de seviyorum. Bazen, Murat hiç gitmese, diye düşünürüm, böyle hep beraber olsak, böyle üçümüz. Bu havayı teneffüs etmek beni mutlu kılıyor.

– Çocuklar size çay yapayım.

– Yap ya, çok iyi olur karıcığım.

– Çay yapacağına sen de konuşsana Nur, şu kocana benim ne kadar haklı olduğumu ispat etsene:

– Kadın kısmının böyle işlere aklı ermez!

– Orası muhakkak ama! Bir dene bakalım. Çayı ben yaparım.

– Bak Nur, ne fedakâr çocuk! Sen yorulmayasın diye kendi yapacak çayı. Hamile hanımların dolaşması lazımdır aslında, bilmez işte.

– Benim yaptığım çay daha güzel oluyor, onun için ben yapayım, dedim, kusura bakmasın, Nur'un yorulması gelmedi hatırıma.

Birden içimi bir sıkıntı kapladı, Murat'ın kendisini yalan söylemeye mecbur hissetmesi tedirgin etti beni galiba. Düşünmemek için, tepsi içindeki damat elbisesini anlatmaya başladım Ferit'e.

– Adamların işi gücü yok, oysa nasıl evlenirsen evlen, netice aynı. İster kırk gün eğlen, ister hiç... (İçini hasretle çekti.) Zengin insanlar; vakitleri bol, mesele bu, gerisi fantezi.

– Sen, bir kadın için, düğün ne demektir, anlayamıyorsun.

– Yine dokunaklı laflar etmeye başlıyorsun Nur, düğün yapamadık diye...

– Yok canım, saçmalama.

Niye bu kadar çabuk alınıyor bu adam, Tanrı'm?

Ve maalesef, bu alınganlık gittikçe artıyor. İşin fenası, benim de bu işe tahammülüm o nispette azalıyor: "Beni sevdiği muhakkak," diye düşünüyorum bazen, "ama kendince bir sevgi, anlamadığım, belki de hiç anlayamayacağım bir sevgi! Onun karısıyım işte, tatlı, küçük karısı. Bu bana nasıl yetmez? Ferit, açlığımı anlamıyor, kendisini de tatmin olmuşların, o hiçbir şeyi umursamaz rahat havasından arada

sırada çekip çıkardığım zaman, şaşırıyor, kızıyor. Basbayağı rahatsız oluyor. Artık, tüm sevgisini yatak odasına saklar oldu. Beraber çalıştığı insanların, ciddi, muhafazakâr havasına bir giriş girdi ki, tuhaf."

"Daha evleneli bir sene bile olmadı," diyorum.

"Aşkımızı teşhir etmemiz mi lazım," diye cevap veriyor.

Hayır, şüphesiz teşhir etmek değil benim maksadım. Ama öyle ununu eleyip, eleğini asmışçasına, kırk senelik evli karı kocaların hâline dönmek istemiyorum. Bazen:

"Aman be Ferit, ne kadar 'koca' oldun diye takılıyorum."

Ciddiye alıp, cevap veriyor:

"Gayet tabii değil mi, senin kocanım!"

Neyleyim işte, ne o beni anlıyor, ne ben onu. İyimser olduğum zamanlar, "Anlatamıyorum" diyorum. Canım sıkıldığı vakitler, "Anlamıyor, anlamıyor" diye dertleniyorum. Oysa normal olanı, o galiba. Kendime anormal demek istemiyorum ama, onun gibi olmadığım da muhakkak. "Keşke, onun gibi olabilseydim" diye düşünürüm bazen. "O zaman mutluluğu yakalamak daha kolay olacaktı!"

"Mesut olanlar hep Ferit gibileri" demiştim bir gün Murat'a. "Şaşma;" diye cevap vermişti, "bir kere, her şeyden önce bütün insanların, senin gibi bir mutluluk problemleri yoktur. Olanı olduğu gibi kabul ediverirler, biter. Senin huzursuzluğun bu işi bir mesele yapmandan doğuyor. Mütemadiyen yokluyorsun kendini, 'Mutlu muyum, değil miyim? Mutluluk bu mudur, nedir?' vs... Kendi kendinin içine o kadar gömülüyorsun, kendini tahlil etmekten o kadar bitap düşüyorsun ki, etrafındakileri doğru dürüst anlamıyorsun. Ve Ferit'e karşı da haksızlık ediyorsun sanıyorum."

"Ben, onu küçük görüyorum demiyorum ki Murat, onun gibi olabilseydim diyorum, sen kızıyorsun!"

"Alçak gönüllülüğünüzün hayranıyım hanımefendi, ne demek istediğini anlamıyor muyum sanıyorsun, Ferit'i basit, satıhta buluyorsun. Sence basit olanlar, mutlu olanlardır. Onun için onun gibi olabilseydim, diyorsun. Oysa mürekkep insan demek, mutluluğu problem hâline getiren insan demek değildir. Sen onun yakasını bırak. Eğer layıksan, o, gelir seni bulur."

"Layıksan ne demek, bütün insanların hakkıdır mutlu olmak."

"Kızma hemen şekerim, laf gelişi söyledim. Yoksa, sen, herkesten çok mutlu olmaya layıksındır ve ben de bunu ne kadar isterim... Belki senin anlayamayacağın kadar çok."

"Teşekkür ederim, fakat her şeye rağmen, ben yine Ferit'le ayrı ayrı dünyaların insanı olduğumuzu ve onun dünyasında yaşamanın insanı daha mutlu edeceğini iddia edeceğim. Dinle Murat, kocam, kısacık bir aralıkta, sadece kendisine temas eden olayların veya insanların dış yüzlerini görerek yaşıyor. Onların içine bile giremiyor veya girmiyor. O kısa zaman aralığında, dış yüzler bir insana ne denli tesir ederse, Ferit de o derece tesir alıyor. Ve bunca etkisiz, boş bir alanda, o etrafın gözünü boyamaya çalışıyor. Boyuyor da. Yakışıklı, tahsilli, ağzı iki kelime yapıyor. Sonra, sonrasını görüyorsun işte, ona hayran bir aptal halkanın içinde memnun, mutlu yaşıyor!"

"Sen, bu halkaya dâhil değil misin sanki?"

"Hayır, değilim. Onunla evlenmeye karar verdiğim zaman onu hiç tanımıyordum. Tanıdığım zaman etrafındaki halkaya eklenmeyi değil, onu bundan çekip çıkarmayı düşündüm..."

"Çalıştın mı?"

"Ona anlatmaya çalıştım Murat. Anlamıyor beni, –çocuk kadın– kabul etmiş bir kez. Baktım ki olacağı yok, şimdi de ona özenmeye başladım işte. Keşke ben, kendimin

bir hiç olduğunu bilmesem, öbür insanların hiçten de berbat olduğunu bilmesem. Güzelliğimin ve tahsilimin hayranı olan bir halkada yaşasam, mutlu olurdum diyorum, anlatabiliyor muyum?"

"Sen, seni beğenenleri de, beğenmeyenleri de küçümsüyorsun kızım."

"Galiba öyle. Ama benim kıymet verdiğim biri, bir zaafını görüp de acımadığım biri beni beğenirse, bana kıymet verirse..."

"Öyle biri var mıdır?"

Murat yarı alaylı, yarı sinirli sormuştu:

"Sana da ne oluyor böyle, arkadaşının namına, keyfin kaçıyor?"

İçini çekti:

"Ha ya arkadaşımın namına!"

Daha sonraları ne zaman Ferit'le münasebetlerimizden bahsetmeye başlasam, kapamaya çalışırdı Murat. En sonra da kaleye tırmanırken açık açık "Senden bahsedelim ama, Ferit'i karıştırma" demiş, ben de kızmıştım. O günden bugüne de görmemiştim. Bugün onu, bıraktığım noktadan çok daha değişik bir yerde buldum. Ferit'ten çok, bana dost olan, fakat Ferit'in bunu anlamasından çekinen, bu yüzden, yalan söylemek mecburiyetinde kalan başka bir Murat! "Beni parçalanmaktan alıkoyacak bir desteğe ihtiyacım var" diye düşünmüştüm. Acaba mı? Murat mı bu destek?

– Niye böyle daldın karıcığım, kırdım mı seni?

– Yok hayır, sadece uykum var, gidip yatacağım.

– Çay içmeyecek misin?

Murat kapıda durmuş, hayretle bakıyordu.

– Kusura bakma ben de senin çayını sevmiyorum! En doğrusu uykum var.

Oysa, iki adamın havasından da uzak kalıp, düşünmek ihtiyacındaydım.

– Allah rahatlık versin, dediler.

– Size de, dedim.

* * *

Hatice'yi Canan'da tanımıştım. Sonra vali beylerde annesi ve kayınvalidesi ile tekrar gördüm. Uzun kumral saçlı, iri siyah gözlü, pek güzel bir kız. On yedi, on sekiz yaşında olmalı. Enstitüyü bitirmiş. Nişan takmışlar da, Emel Hanım'a el öpmeye getirmişler. Urfa âdeti. Bütün mücevherlerini takmış, parlak kumaştan bir elbise giymiş, öyle oturuyordu. Sanki, bütün bu pırıltıların arasında eziliyormuş, sıkılıyormuş gibi bir hâli vardı.

"Bu güzel kız, bunca zenginliğin ortasında, düğün arifesinde, niye böyle sıkılır acep?" diye düşündüm.

Emel Hanım:

– Nişanı habersiz taktınız, düğünden haberimiz olsun bari, diye takılıyordu. Annesi pek mahcup:

– Vallahi hanımefendi, pek ansızın haber yollamışlar, nişan takmaya geleceğiz diye. Aklımız başımızdan gitti. Kimseleri çağırmadık. Kusura bakmayın.

– Bu güzel kıza ne isterdiniz bakayım?

Buranın âdeti, kız babası, damada bir kesim kâğıdı yolluyor. Bu kâğıtta neler yok, neler. Önce başlık. Zenginliğe göre beş yüzden beş bine... Sonra, kıza takılacak mücevherler, altı çift bilezik, bir kelep inci, bir kalın altın zincir, geline elbiseler, akrabalarına hediyeler, hatta gelinin her zaman gittiği hamamdaki ustalara birer çift ayakkabı...

Kesim kâğıdı böylece uzayıp gidiyor. Oğlan tarafı, bunu kabul ederse, iyi. Etmezse, kız verilmiyor. Bazen pazarlığa girişildiği bile oluyormuş.

Hatice'nin annesi:

– Pek bir şey istemedik canım, nihayet amcaoğlu, âdet olan şeyler işte, hanımefendiciğim, dedi.

Annesi konuşurken, kızın, içini çekip, başını arkaya dayaması gözümden kaçmıyordu. "Bu kız evlenmek istemiyor besbelli" dedim kendi kendime.

– Damadınız ne iş görüyor?

– Köylerin başında, öyle belli bir iş tutmuyor. İşi olsa köylerde kim uğraşacak?

– Doğru, doğru.

Onlar gittikten sonra Emel Hanım:

– İçim acıyor şu yavrucağa, dedi.

– Nesi var efendim?

– Zorla veriyorlar amcasının oğluna, âdet olmuş bir kere. Oğlan da bir hayli büyükmüş kızdan.

Bizim Canan'la pek arkadaştır Hatçecik. Önce diretmiş epey, kendimi vururum da yine varmam diye, ama... Ne yapsın kısmet.

– Ben Canan'da görmüştüm bir kere, şimdi tanımadı beni.

– Evet, çok üzgün değil mi?

Bir hanım:

– Nikâhta keramet vardır, dedi, evlensin bak nasıl anlaşır, ne olacak sevip evlenecek de. Hepsi aynı kapıya çıkar. Biz kocamla güya seviştik, anlaştık önce. Fakat değil evlenince, hele bir de çoluk çocuğa karışınca o eski lafların biri kalmıyor. Bir boğaz kavgası, bir geçim derdi başlıyor. Aşkı falan unutuveriyorsunuz. Keşke hiç sevişmeseydik, derim bazen, o zaman kabahati anama babama bulurdum.

Dertli dertli içini çekti.

Günün birinde benim de bu kadın gibi konuşabileceğim geldi aklıma, tüylerim ürperdi.

– Önce arkadaşlık mühim tabii, dedi. Emel Hanım, kafaların anlaşması lazım önce, iki tarafın birbirine saygı duyması lazım. Hakkınız var, o ilk günlerin pırıltılı âşıkane sözleri çabuk unutulur, ama devam edecek olan bunlardır.

"Kafaların anlaşması lazımmış," diye düşünüyordum. "Ferit'le kafalarımız anlaşıyor mu acaba? O durgun, sakin, evine bağlı görünen, hâlinden memnun bir adam. Hadiseleri olduğu gibi kabul ediveren, tatlı canını hiç sıkmayan bir adam. Aradığını bulmuş yahut hiç aramamış bir adam. Bense daha arıyorum. Yine de fazla münakaşa etmiyoruz. Neyse. Münakaşa edecek bir şeyler de konuşmuyoruz ya... Günlük olayların dışına çıkmıyoruz ki. Ne kadar kuru ve dümdüz bir hayatımız var." dedim içimden. "İyi ki Murat geldi, biraz değişiklik, biraz renk ve heyecan getirdi." Sonra birkaç aya değin Murat'ın gideceğini düşündüm, canım dehşetli sıkıldı. Onunla konuşmak, gezmek muhakkak ki moralimi düzeltiyor, tahammül edemeyeceğim birkaç şeye dayanma kudreti veriyordu. Mesela o, akşam yemeğe gelmeyecek olsa, ben burada bu kadar rahat oturur, bu konuşmalara sıkılmadan katlanabilir miydim? Onunla, günlük olayların dışına çıkıyoruz, mühim olanı bu, diye düşündüm. Hatta en güzeli, hiç konuşmadan da birbirimizi anlayabiliyoruz, Ferit'le niye böyle olmuyor acaba?

– Nur Hanım da Hatice'nin düğününe gelirler, böylece ona bir düğün göstermiş, sözümüzde durmuş oluruz, dedi Emel Hanım.

Doktor beyin Mükerrem abla:

– Ya, pek iyi olur, ama şöyle rahat eğlenemeyeceğim yavrucağın düğününde. Üzüntülü hâli yüreğime dokunuyor.

– Acaba başka bir sevdiği mi varmış? dedim.

Valininki kızardı, Canan telaşla atıldı:

– Yok canım, kızın kimi gördüğü var ki bir sevdiği olsun, sadece amcasının oğluna varmak istemiyor.

Çıktıktan sonra, Canan'a:

– Kimi seviyor şu kız allasen? diye takıldım.

Yalancıktan kızdı:

– Aman sen de burnunu sokmasan olmaz, nerden anladın birini sevdiğini?

– Senin telaşından!

– Ah benim aptal kafam! Anlatayım sana amma, kimseye söyleme, bak evleniyor zavallı...

– Ben de gazetelere ilan vereyim, diyordum!

– Sen işin alayındasın ama, ben pek acıyorum zavallıya. Bana çok gelir, bilirsin, hoş ben de giderim ya. Yaşı küçüktür ama kafalı kızdır. Rahat rahat konuşabilirsin. Roman budalasıdır, durmadan okur, şiir falan da yazar.

– Eee?

– Bir genç subay, bunu görüp, yolda konuşmaya kalkıyor, Hatice'nin eli ayağı titriyor, bir şeycikler diyemiyor. Sonra kızcağız ne zaman sokağa çıksa, bu subayı görüyor. Derken bir gün bir mektup geliyor. Evladım, nasıl da heyecanlanmıştı, mektubu aldığı gibi bana koşmuş. Güzel, nazik bir mektuptu, evlenmek istediğini söylüyor, eğer kabul ederse ailesine başvuracağını anlatıyordu. "Ne dersin Hatice?" demiştim. "Evlenir misin bu subayla?" Tarık'tı galiba adı. Kıpkırmızı olmuştu. "Abla, bilmem ki, nasıl isterseniz." Ne çok gülmüştüm. "Aptal mısın kız, ben evlenmeyeceğim ki, sen evleneceksin! Nasıl bir adam anlatsana." Öyle bir anlatmıştı ki adamı, nerdeyse ben bile âşık olacaktım.

– Sonra?

– Sonrası bu işte. Hatice, "Peki" dedi. Oğlan istetti. "Kızımız amcasının oğluna nişanlıdır" demişler. Araya,

vali beyi bile koydu Tarık, Hatice'nin babası pek mahcup olmuş, vali beyin şerefine kuzu kestirip, yemeğe alıkoymuş, izzet ikram... Ama sonunda, boynunu büküp; "Canımı iste vereyim bey, ama kızım nişanlıdır. Amca oğlundan başkasına veremem, âdetimiz kurusun, ama âdet işte. Kurbanın olam bey, kusura bakma." demiş.

– Ne yapmış vali bey?

– Ne yapacak, dönmüş gelmiş. Sonra oğlandan birkaç mektup daha geldi. Evlatlık kızla yolluyordu. Hatice her mektupta bana gelir, içi boşalıyormuş gibi ağlar, ağlar giderdi. Hepimiz dertli olduk.

– Ne zaman oldu bunlar kuzum?

– Sen yeni geldiğin sıralarda. Kız derdim, ne biliyorsun bu oğlanı da, hemen tutuluverdin. Konuşmadın, gezmedin, belki fena bir adamdır; belki hastalıklı, mızmız bir heriftir. Daha çok ağlardı. "Bilmiyorum abla, onu gördüğüm gün, daha ilk gün yüreğime bir ateş düştü, nah şuraya. Çıkmıyor bir türlü. İçim yanıyor abla." Hakikaten hoş çocuktu. İnce uzun, kumral, ciddi ciddi de âşık görünüyordu Hatice'ye. Bir de romantik, bir de dokunaklı mektuplar yazardı ki...

– Sonra, sonra ne oldu?

– Nihayet Edirne'ye tayini çıkmış, "Gel benimle evlenelim" diye yazdı, gidemedi Haticecik. Amcasının oğlundan korkuyordu. "Nerede olsak, bulur bizi o uğursuz. Namusunu temizlemeye kalkar, onu da beni de perişan eder. Ama abla, bak buraya yazıyorum, ben kendimi ona yâr etmeyeceğim, göreceksin." derdi. Sonra Tarık gitti. Hatice de ondan bahsetmez oldu. Ama hep onu düşündüğünden eminim.

– Öbürü ile evleniyor baksana.

– Evlenmeyip de ne yapacak canım.

– Doğru.

– Amcasının oğlu çok zengin. Hizmetçiler, aşçılar, güzel mücevherler, elbiseler, unutur gider merak etme.

– Ama bir tarafı aç kalır kızın, o da başka.

– Öyle mi dersin?

Canan para budalasıdır biraz. "Parasız bir insana âşık olabileceğim aklıma gelmez Nur," derdi.

– Canım para mutluluk getirmez ki.

– Para mutluluk getirmez, doğru ama, parasızlık mutsuzluk getirir. Ben buna inanmışım bir kere. Kendimi bildiğimden beri, bir para lafı döner evde. Canımın çektiği bir şey almak istersem, evvela fiyatına bakarım. Geçen kış bir palto yaptırmışsam, tayyör yaptırmamışım demektir. O, bu seneye kalmıştır.

– Beş kız bu, kolay mı?

– Biliyorum, kolay değil, kimseye kabahat bulmuyorum zaten. Ablamın eskilerini giyerken, dikkat ederim; benden sonra Ayten'e bir şey yapılacaktır çünkü. İşte bunlardan sıkıldığım için, zengin bir koca arıyorum. Çocuklarım benim sıkıntılarımı çekmesinler diye...

– Hakkın var, yine de şu mantık evlenmesine aklım ermez pek.

– Sen kocana bütün şartlar müsaitken âşık olmuşsun da onun için ermiyor, Ferit Bey sana uymayan biri olsaydı, ne bileyim mesela köşe başındaki bakkal olsaydı, âşık olabilir miydin sanki.

Gülmeye başladım, "Ben Ferit'e âşık olmadım ki" diyemeyeceğim için, bol bol güldüm.

– Belki de haklısın şekerim, dedim, inşallah istediğin gibi biri çıkar, biz de düğünde eğleniriz.

"Aman sen de" gibilerden bir işaret yaptı. Birkaç gün önce Ferit; "Senin Canan'ı Murat'a alsak ya" demişti, hatırıma geldi.

– Sen Murat'ı tanıyorsun değil mi?

– Evet, sizde gördüm.

– Nasıl?

– Hoş, çok hoş da diyebilirim, neşeli de, ne iş yapıyordu?

– Arkeolojide asistan, ister miydin onu acaba?

Duraladı, sonra işin içinden sıyrılmak için yuvarlar bir cevap verdi:

– Benim bir insanı istemem için, evvela onun beni istemiş olması gerekir.

– Vallahi doğrusu, bu konuyu Ferit'le konuştuk ama Murat'la konuşmadık.

– Hiç konuşmayın öyle ise, o isterse, nasıl olsa açar bana.

"Ve sen de kabul edersin," dedim içimden, "Murat'ı severim; Canan'ı da, ama ikisini karı-koca olarak görmek tuhafıma gidiyor. Canan, gerçekçi, mantığı ile hareket eden, soğukkanlı bir kız. Murat, alabildiğine romantik, hislerinin emrinde, heyecanlı bir adam. Olmaz öyle şey, diye karar verdim."

– Laubali çocuktur Murat.

– Samimiyet derler ona.

– Bana bak, sen Murat'tan hoşlanıyorsun galiba.

– Uf canımı sıkma. Evvela o benden hoşlansın da, sonra ben ondan hoşlanıyor muyum, hoşlanmıyor muyum, karar veririm.

– Haydi hayırlısı.

– Tabii.

– Bugünlerde Aynızeliha'ya gideceğiz Murat'la, sen de gelir misin?

Galiba kendime eziyet etmek için sordum bu soruyu.

– Saçmalama.

"Saçmalama!" diye cevap verince ferahladım, ama ayıp olmasın diye yine de ısrar ettim:

– Ne olur canım, ayıp mı?

– Ayıp değil tabii, eğer o akıl eder de, Canan'ı da alalım, derse, hiç durmayın gelin, alın. Ama kendiliğimden, satılık mal gibi çıkmak istemiyorum adamın karşısına. Neden anlamıyorsun beni Nur?

– Peki canım, nasıl istersen.

* * *

Murat, bana Aynızeliha'ya götürmek için verdiği sözü unutmamış, ertesi günü öğle yemeğinden sonra geldi ama, Canan'ı almayı hiç akıl etmedi. Doğrusu ben de hatırlatmadım. Yalnız olduğum zaman sıkılıyorum ya, tek insan yetiyor bana. Üçüncü biri muazzam fazlalıkmış gibi geliyor. Hele Murat'ın yanında Ferit'ten gayrı bir başkasına hiç tahammülüm yok. Murat'ın arkadaşlığını seviyorum. Hatta seviyorum kelimesini kullanmam lüzumsuz. O kadar tabii ve benden bir şey ki bu duygu, onun dışına çıkıp, seviyorum veya sevmiyorum, diye hüküm yürütmem herhâlde. Nasıl, ellerimi, gözlerimi kullanmayı seviyorum diye hüküm yürütmek saçma olursa. Bazen düşünüyorum da, "Bu arkadaşlık, çok evvelden, biz doğmadan, yazılıp çizilip hazırlanmış; ya da, insanların zamanında devlerin adımlarıyla yürüdük" diyorum. Asırların ötesinden bütün masallarını toplamış gelmiş bir çınar ağacının gölgesi ile, yolculara huzur vermesi gibi; Murat'ın mevcudiyeti beni rahatlatıyor, dinlendiriyor. Zaman zaman, içimde acayip, şekilsiz bir hayvan gibi büyüyüp, yüreğimi yerden yere çalan, kulakları sağır eden ses "Sen nesin ki" diye bağırmaya başlayınca, onun sağlam gövdesine yaslanıp "Murat var ya" diyorum. Onun mevcudiyeti ve şahsiyeti ile kendimi buluyorum ve işin güzeli, bundan utanç

duymuyorum. Öyle rahat kabul ediverdim ki, üzerinde düşünmüyorum bile. O bunu biliyor mu, kendisi de aynı şeyi hissediyor mu, düşünmüyorum bile, yalnız bana sıcak, benimle alakalı ve samimi; bunu biliyorum ve yetiyor.

* * *

Uzun sıcağın sonunda, Aynızeliha bahçesine kavuşmak, ciddi bir mutluluk oluyor. Bu sefer, balıklara falan bakamadım, bir masaya çöktük. Başımıza dikilen garsona:

– İki gazoz, dedi Murat, ama çok soğuk olacak.

– Ne tezat değil mi, beş dakika evvel sarı sıcağın içinde kavrulurken, şimdi âdeta üşüyeceğim.

– Hakikaten ateşle çevrilmiş bir cennet! Burası, tezatlar memleketi zaten. Bozkırın ortasında bir göl ve bir avuç orman. Hem de dünyanın en güzel, en küçük ormanlarından biri.

– Buraya tezatlar memleketi demene bayıldım. Hakikaten yollarda, otomobillerle eşekleri; açık saçık giyinmiş kadınlarla peçeli kadınları yan yana görmek şaşırtıyor insanı.

– En mühimi, sefaletle lüksün bu kadar yan yana, iç içe yaşaması. Saray gibi evlerin, Cadillac arabaların yüz metre ötesinde, toprağın altında yaşayan insanlar.

– Ah o evler, o evler yok mu. Geçen gün, bir tanesine gittik. Canan'la, düşün Murat, yerden aşağı on yedi ayak merdivenle iniliyor, toprağın altında koskocaman bir oda, rutubet rutubet, sorma. Eşya yerine de bir büyük yatak ve bir testi. Bir aile ve keçileri, kış yaz orada oturuyorlarmış.

– Toprağın altı kışın sıcak, yazın serin olurmuş, onun için güneyde yerin altı, şöyle bir gecekondudan çok daha konforlu!

– Evet, Canan da öyle söylüyor. Ama Murat, diyorsun ya, yüz metre ötesinde saray gibi ev, altının, mücevherin haddi hesabı yok. Öyle sanıyorum ki, başka şehirlerde bunca iki zıt durum, bunca sarmaş dolaş yaşamaz.

– Canım, sefaletle lüks her yerde zıttır birbirine.

– Zıttır tabii ama bu derecesi Murat, olur mu bilmem. Mesela, Memiş Ağalar o derece zengin ki diyorlar, altınlarını teneke teneke sayar. Ve öbür tarafta...

– Bakıyorum, Memiş Ağalar falan, epey bilgi edinmişsin yerliler hakkında.

– Canan anlatıyor, onun yerli ahbapları var. Birisi ile de tanıştım, görsen ne güzel bir kız Murat, ne hoş gözleri oluyor bu Urfalı kızların.

– Yok canım.

– İnan canım. Şimdiye kadar kaç Urfalı kadın gördümse gözleri harikulade büyük, siyah ve manalı, hele bu kızın! Hatice, amcasının oğluna nişanlı imiş.

– Yerliler zaten hep amca oğullarına nişanlı sayarlar kızlarını.

– Servetleri yabancıya gitmesin diye imiş.

– Öyle. İyi bir âdet değil tabii, kız da, oğlan da bir başkasını sevebilir.

– Sevmezse bile, onunla evlenmek istemez.

– Doğru.

– Neyse bu kız evlenecek, biz de Canan'la düğüne gideceğiz.

– Ha, Canan'dan ne haber kuzum? Ferit tutturmuş, ille sana isteyelim, diye. Ne dersin?

Herhâlde şimdi, konuşulacak şeylerin en gereksizi Murat'ın evlenmesi idi, mamafih gülümsedim:

– Canan cici kızdır. Seni de beğeniyor, ötesini bilmem.

– Cici kız, ne demek? Beni tanıyorsun bir miktar, onu da... Anlaşabilir miyiz?

– Ne bileyim Murat. Ben seni tanıyorum, ama o tanımıyor, önemli olan bu, o seni gördüğü gibi biliyor, "Ne neşeli, şakacı adam, çok da hoş" deyip duruyor. Hatta bir gün seni çok samimi bulduğunu da söyledi. Oysa sen hiç samimi değilsin. Kapalı kutu gibi bir şeysin.

– Bak hele!

– Üzerini en göz alıcı renklerle boyayıp, aklınca el âleme yutturmak istiyorsun!

– Niye aklınca diyorsun, bak pekâlâ inanıyorlar.

– İnanıyorlar, evet doğru, ama buna neden lüzum görüyorsun? Hissiz, her şeyi olduğu gibi kabul ediveren, meselelerin hoş ve komik taraflarını gören... Sen böyle değilsin ki, bazen kahkahalarla güldüğün bir olayın, seni pek fazla üzdüğünü anlamıyor muyum sanıyorsun. Mütemadiyen bir rol içindesin. Kendini hep sahnede farz ediyorsun. Neden niçin? İşte bunu anlamıyorum.

– Ne çok konuştun, Nur.

– Kusura bakma, seni kırmak istemedim.

– Senin beni kırmana imkân var mı, sana kırılabilir miyim? Sadece biraz mahcup oldum. Rol yaptığımı anlıyorsun diye, o kadar.

– Gel, gidip balıklara yem atalım.

– Yok, otur lütfen. Eğer sıkılmazsan, sana kendimden bahsetmek istiyorum. Niçin böyle olduğumu anlatmak istiyorum.

Öyle mahcup ve durgun bir hâli vardı ki, hiç düşünmeden uzanıp elini tuttum:

Elimi o fark etmedi yahut fark etmemiş göründü ama ben utandım. Kıpkırmızı oldum, çektim.

– Bütün çocukluğum doğuda geçti. Ben daha pek küçükken babam Sarıkamış'a tayin olmuş. Bilir misin Sarıkamış'ı?

– Hayır.

– Anlatırım, neyse iki üç sene beraber oturmuşuz. Annem de, senin gibi şehirlerin etkisi altında kalırdı. Pek sevmiş orayı, onun için babam ölünce, Ankara'ya ailesinin yanına dönmemiş, yerleşmiş Sarıkamış'ta. Babam da, annem de öğretmendiler. Söylemiştim galiba.

– Evet.

– Annem, Sarıkamış'a doğunun zümrüdü, derdi. Hakikaten yemyeşil çam ormanları ile kaplı küçük ve güzel bir kasabadır. Ormanla hemen iç içe bir evde otururduk, annem kendi zevkine göre pek orijinal döşemişti, kütüklerin ve ağaç dallarının birbirine geçmesiyle yapılan, bir duvarı baştanbaşa kaplayan bir kütüphanemiz vardı ki mesela, hâlâ gözümün önünden gitmez. Neyse işte, evimiz de kasabamız da pek güzeldi.

Yavaş yavaş, yaşayarak anlatıyordu. Uzun uzun kasabadan bahsetti. Benim Urfa ile haşır neşir oluşumu, bu kadar anlayışla karşılamasını, o zaman anladım. Murat'ta da yaşadığı yere bir giriş, çevresinin içinde bir dağılış var.

– Sarıkamış, kış memleketidir Nur. Ama oranın bu uzun, şiddetli, devamlı kışı asık suratlı, korkunç görünüşlü değildir. Güneş hemen her gün, bu sonsuz beyazlığı pırıl pırıl parlatır, gözünün önüne geliyor mu Nur? Alabildiğine ışıklı bir beyazlık, çam ağaçları ve tek katlı minnacık evler. Sonra kızaklar! Allah'ım, kızağın üstünde duyduğum zevki hiçbir şeyde duymadım. Kızağı çeken atların boynuna, çıngırak takarlar, bu çıngırak sesleri, çocukluğumun o mutlu senelerinin türküsüdür.

Durdu, çıngırak seslerini, o an yeniden duyduğuna eminim. Sonra:

– Sıkıyor muyum seni Nur, fazla mı uzatıyorum? dedi.

– Hayır, çok hoşuma gidiyor, devam et.

– Aylarca aylarca hep aynı manzara, bazen annem, "Toprağı özledik değil mi Murat, ama onu özlemek, ona kavuşmaktan daha zevkli galiba" derdi. Sonra bahar başlar, inan Nur, ben orda gördüğüm kır çiçeklerini başka hiçbir yerde göremedim. O ne renklerdir, ne parlaklıktır. Adını sanını duymadığım, bilmediğim bir çiçek deryası, "yaşıyorum" diye haykırır insana ve bazı yerlerde bu çiçek ormanını çift atlı arabalar, zorla yarar geçer. Laleyi sevmezsin sen değil mi. "Çokbilmiş, edalı, soğuk çiçektir" demiştin bir kere, eğer Sarıkamış ormanlarındaki laleleri görsen, böyle söylemezdin. Tüm vahşiliği içinde, öyle bir sıcak sıcak renklerle gülümser ki sana, ne çağrısına koşar onu koparabilirsin, ne de bırakıp uzaklaşırsın.

– Âdeta beni Urfa'dan çekip, oraya bağlayacaksın Murat.

– Öyle mi dersin?

– Hadi anlat.

– İşte böyle, güzel bir yerde, dünyanın en tatlı arkadaşı ile yaşıyordum Nur. Annem yerine arkadaşım, diyorum. Çünkü hakikaten arkadaşımdı. Şimdiye değin, sana gelinceye kadar, kimsede onda bulduğum anlayışı, tatlılığı, ne bileyim "kadın" dediğimiz mahlukun tadını bulamadım. Hiç tükenmeyen bir şefkati, hoş görürlüğü vardı. O yumuşak, ince, sakin kadını bir de kayak kayarken, balık tutarken görmeliydin, değme erkekler onun kadar becerikli olamazdı. Hep beraber olurduk. "Hocanımla oğlu" derlerdi, "hiç ayrılmazlar." Bazen daha güneş doğmadan kalkar, otomobille Soğanlı'da balık tutmaya giderdik. Fevkalade nefis alabalık çıkar ordan, kahkahalarla balık tutar, hemen orda kızartır yerdik. Bazen çadır da götürdüğümüz olurdu, bir iki gün kamp kurardık. Geceleri ateşin karşısına oturduğumuz zaman annem "Mutluluk budur işte Murat," derdi, "bu duyduğumuz huzurdur. Başka ne bekleyebiliriz, bundan daha güzel, başka ne bekleyebiliriz."

Parlak çakıl taşlarından, kelebeklerden, kır çiçeklerinden koleksiyonlar yapar, büyük kartonlara muntazam yapıştırır, dostlarımıza iftiharla gösterirdik. Şimdi düşünüyorum da, bir hayli para sıkıntısı çekiyor olmalıydı, ama bana hiç hissettirmezdi. Ekseri ay sonlarına doğru, midelerimiz dinlensin diye, bir iki gün perhiz ilan ederdik. Haşlanmış patates yerken midemizin ne kadar dinlendiğini, ne kadar sıhhate kavuştuğunu anlatırdı.

– Âdeta Polyanna'nın "saadet oyunu" gibi.

– Evet, hakikaten öyle, onun oyun olduğunu hissettirmezdi bana. Para kalmadığı için et alamadığını söylemez, bahçemizde yetiştirdiğimiz patateslerle midemizi dinlendiriyoruz, diye sevindirirdi beni.

– Allah rahmet eylesin, tanımak isterdim anneni.

– Evde hep sabahlıkla dolaşırdı, Nur. Ufak tefekti ama, bu uzun etekli, uzun kollu elbiselerle boylu görünürdü. O güzel evin içinde, bir iyilik perisi gibi salınır dururdu. Kış geceleri, pec'in karşısına oturur, roman okurduk. Pec nedir bilir misin? Bir nevi, tuğladan yapılmış duvar içi sobası, yirmi dört saatte bir odun doldurulur içine, eve bir kalorifer sıcaklığı verir âdeta. Derslerimle pek meşgul olmazdım. Sınıf geçmek, yemek yemek, su içmek gibi tabii bir şeydi benim için. Annem, mektep hariçi bütün saatlerimi değerlendirirdi... Sonra bir gün, ben yedinci sınıfta falandım, çok uzaktan akrabamız olan, genç bir ressam, kapımızı bir felaket başlangıcı gibi çaldı!..

Murat biraz durdu, bir sigara yaktı. Yüzüme bakmadan tekrar konuşmaya başladı:

– İşte böyle... Yakışıklı ve alabildiğine deli bir adam. Yeni bir şeyler aradığı için, boyalarını, tuvallerini, bir de küçük sırt çantasını yükleyip yola düzülmüş, Anadolu'yu yayan geziyormuş. Sarıkamış dolaylarında annemi hatırlamış;

bir ara çocukluğunda büyük babamlarla kalmış, orda ablası ile, yani annemle, pek iyi vakit geçirmişler imiş, onun için şehre inip ablasını aramaya karar vermiş, bulmuş.

Bütün alışageldiğim şeylerin dışında hareket eden bu adama, ben hiç ısınmadım ama, annem pek dostça karşıladı, oturma odasına bir yatak yaptı ona. "Abla, hâlâ daha ne kadar güzelsin, bu koca oğlana, kimse senin oğlun demez. Bu güzelliği buralarda çürütüyorsun, yazık." En çok tekrarladığı cümle bu idi. Evvela aldırmadım. Sonra da sinirlerime dokunmaya başladı, kıskançlık düştü yüreğime! Öyle ya, annemin güzelliğinden ona ne? Sonra niçin, annem güzelliğini çürütüyor, olsun. Ressam akraba, Fikret'ti adı, evvela badanamızın rengini beğenmedi, "Böyle çocuk odası gibi açık mavi, açık pembe ne oluyor! Senin içinde fırtınalar yaratacak renkler olmalı. Bir duvar kıpkırmızı, öbür duvar yemyeşil, yatak odasına mor vuracaksın." "Biz içimizde fırtınalar yaratılsın istemiyoruz ki." "Bak, küçük beyi görüyor musun abla, seni nasıl inhisarı altına almış. Sen anneni tanımazsın oğlum. Onun içinde, ezelden ebede fırtınalar eser, yangınlar çıkar." "Asıl siz tanımıyorsunuz annemi." "Bu oğlan beni niçin hiç sevmedi abla." "Yok canım, sevdi, niye sevmesin."

Sonra bana, "Kuzum Murat," derdi annem, "evimize misafir gelmiş bir akraba, niçin bu kadar sinirleniyorsun, ayıp değil mi?" "Ne zaman gidecek anne?" "Birkaç gün daha kalıp, gider herhâlde." "Badanaları değiştirmesine müsaade etmeyeceksiniz değil mi?" "Ya, ben de sana onu soracaktım, nasıl olsa bir badana işine kalkacaktık bu yaz, duvarlar adamakıllı kirlendi. Acaba, diyorum, hem bir değişiklik olur, ne dersin?" "Onun dediği gibi yapacaksınız yani!" "Ne olur Murat, o ressam, bizden daha iyi anlar bu işleri."

Hiç ses çıkarmadan, odadan dışarı çıktım, sonra evden. Akşama kadar, ormanda dolaştım. İlk defa annemden ayrı, anneme küskün geziniyordum ormanda. Bir taraftan da, "Niçin sanki" diyordum, "niçin bu kadar üzülüyorum? Şimdiye kadar, hiç başkasının fikrini kabul ettiğimiz olmadı mı, bahçeye patates ekme aklını kim verdi, kamp ateşini kolay yakma usulünü kim gösterdi? Koleksiyon dosyalarım..." İşte böyle misaller hatırlıyor, kendimi avutmaya çalışıyordum. Yine de öfkeli ve küskün döndüm eve. Annem çok üzülmüş, merak etmiş, Fikret alay etti: "Küçük bey, nerelerdeydiniz? Bak görüyor musun Mehlika, yavrucuğun sapasağlam geldi. O kadar üzülecek ne vardı. Koca adam olmuş artık, elbet birtakım gizli işleri, belki kendince arkadaşları vardır, değil mi Murat?" Bana göz kırptı. Anneme, abla, diyeceği yerde, ismiyle hitap edişi o kadar tuhafıma gitmişti ki, pis şakasına aldırmadım.

– Annen neresinden hoşlanıyordu bu adamın?

– O zaman hoşlandığını bilmiyordum daha, akraba diye iyi muamele ediyor zannediyordum. Sonra... Ne bileyim neresinden hoşlandığını. Yakışıklı adamdı, annemi göklere yükseltip âdeta tanrıçalaştırıyordu. Kadın değil mi, nihayet tesir altında kalacaktı!..

Yüzünü nefretle buruşturdu. Bir miktar bozuldum galiba.

– Kusura bakma canım, seni bütün kadınların üstünde tutarım, bilirsin, hatta... hatta annemin de.

– Sigara içer misin?

– Teşekkür ederim. Evet sonra, tuttu annemin boy boy resimlerini yaptı. Koyu, parlak, acayip renkler kullanırdı hep. "Senin içini çiziyorum Mehlika;" derdi, "sen busun işte. Fırapan, şahane, ihtiraslı, harikulâde bir kadın! Tam bir kadın, ama kendini bu oğlan için harap ediyorsun, harcıyorsun kendini buralarda."

Artık, hoca hanım, akrabası ve oğlu hep birlikte gezer oldular. Ama ne kamp ateşi bana eski huzuru veriyor, ne balık tutarken attığımız kahkahalarda eski neşemizi buluyordum. Akşamüstleri onları evde bırakıp, yalnız başıma ormana gitmeyi âdet edindim. Eve her dönüşümde yeni bir şey bulurdum. Ya eşyaların yeri değişmiş, ya benim yumuşacık eski koltuğum gitmiş, yerine alelacayip bir şey konmuş. Ya yeni bir resme başlanmış. Homurdanıp odama çıkar, akşam yemeğini de, "Pasta yedim dışarıda, karnım tok" diye geçiştirirdim. Bizim güzel evimize bir şeyler olmuştu. Annemde bir huzursuzluk başlamıştı. Bir gece odama geldi, yatakta kitap okuyordum, başımı kaldırmadım. Saçlarımı okşadı, "Murat yavrucuğum, ne oluyorsun, niçin bizimle oturmuyorsun?" "Bana ihtiyacınız olduğunu sanmıyorum." "Neler söylüyorsun, canım oğlum benim. Seni her şeyden çok sevdiğimi bilirsin, niçin böyle konuşuyorsun?" "Anneciğim o gelmeden önce ne kadar mutluyduk, ne güzel gezerdik." "Ama yine geziyoruz Murat. Yine balığa gidiyoruz. Koleksiyonlarımıza taş, kelebek topluyoruz. Evimiz de daha güzel oldu şimdi. Farkında değil misin; o eski eşyalardan bıkmıştık artık." "Hayır, hayır ben eski eşyalarımızı daha çok seviyordum. Bütün hatıralarımızı çaldı bizden. Geziyoruz, geziyoruz ama eskisi gibi neşeli değiliz artık." Ellerini çaresizlikle ovuşturdu: "İlelebet yalnız ikimiz yaşayamayız ki Murat, bir gün evleneceksin." "Ben hiç evlenmeyeceğim anlıyor musunuz, bütün kadınlardan nefret ediyorum." Yastığa kapandım, hırsla ağlamaya başladım. Ha bire saçlarımı okşuyordu. "Murat, benim canım oğlum, mademki istemiyorsun, söyleriz ona, yani ben hissettiririm, gider. Gittikten sonra eskisi gibi hareket ederiz olur mu bir tanem." "Sahi mi anne, sahi yapar mısınız?" "Sen istedikten sonra.

Hâlbuki Fikret ağabeyin, Ankara'ya gidelim diyordu. Seni düşünüyor emin ol, Ankara'da lisede okursa daha başka olur, diyordu." "Ben Ankara'ya falan gitmek istemiyorum. İcap ederse okumam da. Sizinle beraber olmak istiyorum yalnız." "Peki canım, hadi artık uyu, sen nasıl istersen öyle olacak."

Başımı kaldırdım. O da ağlıyordu. Aylardan beri olmadığı gibi, ana-oğul sımsıkı sarıldık birbirimize... Sonra, birkaç gün, gidecek, diye bekledim. Adamda bir hareket yok. Annem bakışlarını kaçırıyor benden, benimle yalnız kalmak istemiyor, deli olacağım. Yine bir akşamüstü ormana çıktım, çamlar eskisi gibi değildi artık. Güneşin batışıyla, onlar da değişiyor, selvileşiyorlardı âdeta. Kendimi, selvilerin arasında yürüyor sanıyordum, bir taşın üstüne oturup, intihar etmeyi düşünmeye başladım. İntihar edecektim, bu muhakkak, ama nasıl, fazla ıstırap çekmek de istemiyordum çünkü. Derken arkamda bir ayak sesi, aldırmadım önce, sonra geldi geldi biri arkamda durdu, ellerini omuzlarıma koydu, döndüm: Fikret! Bir hayli şaşırmıştım. "Merhaba Murat" dedi, ses çıkarmadım. Mademki öleceğim, diye düşünüyordum, ona istediğim kadar kötü muamele edebilirim. Geldi karşıma oturdu. Hiç konuşmadan yerden çam iğneciklerini alıp alıp çiğniyordu. Bayağı merak etmeye başlamıştım, çocukluk işte. Sonra cebinden sigara paketini çıkarıp, bana da uzattı, istemedim, ısrar etti, "İçiyorsan, eğer başladınsa, lütfen al Murat, çünkü seninle şöyle erkek erkeğe konuşmak istiyorum." "Hayır başlamadım." Belli belirsiz gülümsedi. "Murat," dedi, sustu, sonra yeniden cesaretlendi, "anneni seversin değil mi?" "Tabii." "Mutlu olmasını istersin değil mi?" "Tabii." "Bu güzel işte... Ama sen, nasıl söyleyeyim, sen bunu istemiyor gibi bir hâl takınıyorsun." Kalbim deliler gibi çarpmaya başlamıştı. "Anlayamadım"

dedim. "Annen beni seviyor Murat." Allah'ım, Allah'ım! Bu laf ne büyük darbe oldu benim için.

Murat'a sigara paketini uzattım. Sigarasını yaktım. O, anlatmaya devam etti:

– Sonra, sonrası bu işte. Artık intiharımın, ölmemin bile bir manası kalmadı. Ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilemeden, öyle yüzüne bakıp duruyordum. O insafsızca konuşuyordu: "Annen beni seviyor oğlum, ama senden çekiniyor. Geçen gece, seninle bu mevzuu konuşmak için odana geldi, hâlbuki oradan beni kovacağına dair sana söz verip çıkmış." Düşün Nur, annem onunla birleşmiş, benden üçüncü bir şahıs gibi, herhangi bir şahıs gibi bahsediyormuş. Artık bu kadarı fazlaydı. "Cehenneme kadar yolunuz var ikinizin de," diye haykırdım, "ben çekip gideceğim." "Vallahi hiç itiraz etmem bu işe, erkek dediğin öyle olmalı. Ben senin kadarken, çoktan yollara düşmüştüm. Ama, annen çok üzülür. Ve o üzüleceği için de ben sana gitme diyeceğim." "Annem benim üzülmeme aldırdı mı ki, ben onu düşüneyim." "Evet, maalesef aldırdı da, onun için bana, git dedi, yani senin için aşkını ve kendisini feda etmeye razı oldu. Anlıyor musun küçük bey, senin için kendini feda etmeye razı oldu. Ama ben bunu kabul edemezdim, onun için seninle konuşmaya karar verdim." "Ne yapmamı istiyorsun?" "Beni annenin kocası olarak kabul etmeni." "Cehenneme kadar yolunuz var dedim ya." "Hayır, hayır anlamıyorsun Murat, sen bu işe rahatça razı olmazsan, yine bizimle yaşamaya devam etmezsen, annen kabul etmeyecek evlenmeyi, seninle oturacak, ama bedbaht olacak. Hâlbuki üçümüz beraber olursak, sen bu abuk sabuk hâlini bırakıp da, uslu akıllı, daha doğrusu neşeli bir çocuk olursan, yani eski neşeni bulursan, mutlu olacak.. Sen ki onu seviyorsun... Mutlu olmasını istersin tabii." Herif kolumu kanadımı kırmıştı bir kez Nur, kocaman bir sıkıntının

âdeta bir ahtapot gibi, bütün kollarıyla bütün vücudumu sardığını hissediyor, bu yükün altında ezilmişçesine konuşamıyordum. "Bana hak veriyorsun değil mi Murat, ben de onu seviyorum ve onun mutluluğu için çalışıyorum. Sen bana yardım etmelisin. Bana yardım edeceksin değil mi? Hadi söz ver Murat." "Yani dedim, siz evleneceksiniz, hep beraber olacağız ve ben çok memnun, neşeli görüneceğim." "Bak anlayışlı çocuksun." "Bunu yapamam ki." "Annenin mutluluğu buna bağlı Murat, eğer istemiyorsan, onun mutlu olmasını istemiyorsan... o başka..." Çocukluk işte, başka bir yol yok gibi geldi. "Peki dedim, annemin hatırı için senin söylediğin gibi hareket edeceğim." "Sana güveniyorum." "Ama şunu bil ki, senden nefret ediyorum." "Biliyorum, hadi gel beraber eve dönelim."

Kalktım, hiç konuşmadan yürüyüp ormandan çıktık, eve yaklaşırken koluma girdi, bir şeyler, aklınca komik bir şeyler anlatmaya başladı ve ben de gülmeye... İşte gülüş o gülüştür. Görüyorsun ya, hâlâ daha gülüyorum.

Bir zaman ikimiz de sustuk. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Yalnız içimde kocaman bir şefkat büyüyor, büyüyor, Murat'ı sarıyordu.

– Seni de üzdüm Nur.

– Üzüldüm, evet üzüldüm, ama anlattığına memnun oldum. Anlattığın için teşekkür ederim.

– Annem inandı biliyor musun Nur, inandı. Aşk, onu aptallaştırmıştı herhâlde. Kapıda durmuş; bizi beraber, kol kola görmekten duyduğu budalaca sevinci saklamadan bakıyordu. Fikret, "Mehlika," dedi, "yemek hazır mı, kurtlar gibi açız. Murat'la o kadar çok yürüdük ki." Yemek boyu annem, soran gözlerle efendisine baktı durdu. Nihayet Fikret bana, "Murat," dedi, "annene söylesene,

evleneceğimiz için, sevindiğini söylesene." "Sahi mi yavrum Murat'ım, sahi mi?" O ne heyecandı! Zorla, tıkanmamaya çalışarak "Tabii anneciğim," dedim. "Tabii anneciğim, bu alakayı benden sakladığınız için canım sıkılıyordu. Fikret ağabey açık açık konuşunca, memnun oldum. Evleneceksiniz madem, ne iyi. Tabii bütün ömrünüzü bana bağlayacak değildiniz ya, bir gün ben de evleneceğim, o zaman siz yalnız kalacaktınız." "Kulaklarıma inanamıyorum Murat, bu işi bu kadar rahat karşılayacağını hiç tahmin etmiyordum."

Fikret annemin omuzlarını tuttu. İnce uzun, siyah parmakları annemin beyaz elbisesi üzerinde iki siyah örümcek gibi sırıtmaya başladılar. "Ankara'ya gideceğimize de memnun olduğunu söylesene Murat, söylesene oğlum." "Tabii öyle. Şimdi odama çıkıp, şu koleksiyonlarımı yeniden gözden geçirmek istiyorum. Hepsini götüremem nasıl olsa." Çıkarken, annem arkamdan seslendi: "Murat, teşekkür ederim." Cevap vermedim, gülümsedim sadece, o an ikisinden de iğreniyordum. Odama rahat rahat ağlamak için çıkmıştım. Oysa ağlayamadım. O günden beri hiç ağlamadım zaten Nur.

– Bari annen mutlu oldu mu?

– Ne gezer, herif serserinin biriydi. Kusura bakma senin yanında çirkin kelimeler kullanıyorum, ama başka türlü hitap edemem o adama.

– Ee, ne oldu?

– Sonra alelâcele toplandık. Ankara'ya gittik. Neyse annemi tayin ettiler. Fikret'in para kazanmasına imkân yoktu. Kırk yılda bir resim satacak da yahut bir mağazanın vitrin dekorasyonu çıkacak da... Ucuz bir ev tuttuk. Fikret bütün duvarları acayip, çirkin resimlerle süsledi. Ne evimi sevmiş ne de Ankara'ya ısınmıştım. Büyük şehir

rahatsız ediyordu beni. Ama hayatımdan çok memnun görünmek mecburiyetindeydim. Ev benim kahkahalarımla dolup taşardı sanki. Bazen okulda arkadaşlarım bana bakıp alay ediyorlar sanırdım. Annem yarı kaçık bir ressamla evlendi diye. Oysa, kimin kimden haberi olacaktı, ama benim çocuk kafam bunu kabul edemez, iki üç kişi konuşup gülse, yüreğim ağlardı. Üzüntümü belli etmek var mı ya, okulda da neşeli, gürültücü idim. Önüme gelene üvey babamın resimlerini metheder, onun anlaşılmamış bir sanatkâr olduğuna inandırmaya çalışırdım.

Annem artık evde sabahlıkla rahat rahat dolaşma âdetini kaldırmış, uzun saçlarını da kesmişti. Mektepten eve döner dönmez eski bir basma entari geçirir sırtına, doğru mutfağa yönelirdi. Fikret'in, iyi çalışabilmesi için iyi yemek yemesi lazımdı çünkü. O, güya, hep çalışırdı, her ay yeni bir resme başlar: "Bu sefer Mehlika, bak göreceksin, bu sefer harikamı yaratıyorum. Bak ne kıyametler kopacak. Herkes ayağıma kapanacak. Bir tek resmimi almak için kuyruğa girecekler, avuç avuç para yağacak. O zaman sen derhal istifa edeceksin. Ver elini İtalya. İtalya'da oturacağız karıcığım, bundan sonra." Annem sabırla, "İnşallah Fikret" der, bana bakardı. Ondan sonra benim vazifem; bu yeni yapılanı methetmek, annemi buna inandırmak olurdu artık... Sonra ne olurdu biliyor musun, o resim de tavan arasına, öbürlerinin yanına atılır; Fikret üzüntüsünden iki üç gün, kimseyle konuşmaz, ha bire içer, bazen eve gelmez, bazen yataktan çıkmaz, sonra yeni bir ümitle yeni bir tabloya başlardı. İşte böyle birkaç yıl geçti. Evde bir para lafı, parasızlık lafı dönmeye başlamıştı artık, para yok, para yok! Midem bulanırdı bu cümleden. Derken bir gazetede gece işi aldım. Gündüz mektebe, gece işe. Onları az görüyordum artık. Bir sürü de kız arkadaşım vardı. Öyle çok kızla gezdim tozdum ki, Nur, şimdi sorsan ne

isimlerini, ne yüzlerini hatırlarım. Sırf kendime eziyet etmek için yapıyordum bunu. Annemin cinsine hakaret ederek, onların aptallıklarıyla eğlenerek, bir nevi işkence ediyordum kendime. Annemi az görüyordum dedim ya, öyle. Ama her görüşümde, onun biraz daha yorgun, biraz daha solgun olduğunu fark ediyordum. Eskiden ona duyduğum o harikulade sevginin yerine, şimdi bir acıma hâkim olmuştu. Ona ne denli acıyordum, anlatamam. Elime geçen paranın büyük bir kısmıyla hediyeler alırdım anneme. Bir sürü parfüm, güzel güzel kumaşlar, fil dişi taraklar, eldivenler, ne bileyim, sanki durmadan çalışan, iş gören bir kadın değilmiş de, nazlı, evinde oturan, güzel şeylerle vakit geçiren bir kadınmış gibi. Çok memnun olur, çocuk gibi sevinirdi. Hatta, sarhoş olmadığı zamanlar Fikret de memnun olurdu: "Yaşa be Murat, benim yapamadıklarımı sen yapıyorsun, annen bunların hepsine layıktır." Ama sarhoşken, "Sen bu güzel şeyleri annene vereceğine sevgiline ver, annenden geçti artık. İhtiyarladı baksana." derdi.

Lisenin son sınıfındaydım galiba, bir akşam, daha doğrusu sabaha karşı işten eve dönünce, onu hasta buldum. Fikret saçını başını yoluyordu. "Ne yapacağız şimdi Murat, annen hasta olursa biz ne yaparız. Nasıl yaşarız. Annen evin direğidir. Annen evin temelidir. Murat bir şeyler yap. Doktor çağıracak paran var mı, koş hadi yavrum, hadi oğlum." Çok şiddetli bir gripken zatürreye çevirdi. Ateşi bir türlü düşmüyordu. Gazeteden izin almış, mektebi bırakmış, hep başında bekliyordum. Onun, o zayıf, yorgun vücudunun bu kadar ateşi kaldıramayacağı muhakkaktı. Fikret, annemi nekahet devrinde, İsviçre'ye götürebilmek için, yeni bir resme başladı: "Bu sefer Murat," diyordu, "binleri kıracağız, doğru İsviçre'ye gider, şöyle güzel bir gölün kenarında, ormanın içinde bir ev kiralarız, annen orada kendine gelir." "Tıpkı Sarıkamış'taki

gibi değil mi ağabey?" Bu lafın altındaki manayı anlamaz, "Evet, evet," derdi, "tıpkı ordaki gibi."

Sonra bir gün, ikindiüzeri, annemle odada yalnızdık, ateşi biraz düşmüş, bir iyilik gelir gibi olmuştu üzerine. Baş ucunda ona roman okumaya çalışıyordum. "Sus Murat," dedi, "sana bir şey söylemek istiyorum. Daha doğrusu af dilemek." Yanan parmakları ellerimi kavradı: "Oğlum benim, affedebilecek misin?" Güldüm: "Affedilecek neniz var anneciğim?" Cevap vermedi, parmakları gevşedi sadece. Yüzüne doğru eğildim. Ölmüştü!..

Bir damla ağlayamadım Nur. Ağlamayı çoktan unutmuştum. Yalnız boğazımdaki korkunç yumru, biraz daha büyüdü. Kalbime hâlâ sarılmış duran, o eski bildik ahtapotların kolları biraz daha sıkıştı o kadar. Fikret kendini yerden yere attı, yaptığı resmi çiğnedi, saçlarını yoldu... Cenaze işleri ile ben meşgul oldum. Toprağını ben attım. Sonra da eşyalarımı toplayıp ayrıldım evden, ona ne veda ettim, ne de suratını gördüm bir daha... Ama sen ağlıyorsun Nur.

– Senin yerine ağlıyorum galiba Murat, dedim.

– Ağla öyleyse, ağlayabilmek de bir nevi mutluluktur çünkü.

– Öyle sanıyorum.

– Sonra bir pansiyona yerleştim. Hem çalıştım, hem okudum. Yine öyle, eskisi gibiydim. Olduğumdan başka görünmeye, hislerimi saklamaya o kadar alışmıştım ki. Şen, mutlu, durmadan gülen ve güldüren Murat. Bütün etrafımdakiler beni böyle kabul eder, her zaman da ararlardı. Sempatik çocuk! Ya, çok sempatik çocuğumdur! Sonra o kız, biraz öbürlerinden farklı gibi geldi. Her şeye rağmen, duyan ve anlayan bir tarafı varmış gibi geldi. Dört elle sarıldım ona. İhtiyacım vardı Nur. Çocukluk senelerimdeki anneme benzeyen birine, ihtiyacım vardı.

İşte onda, Lale'de ilk defa aldandım. Sonra da işte, nasıl olsa buraya gelmem lazımdı, ona da veda etmeden çektim geldim.

– Hâlâ daha biraz seviyorsun galiba.

– Hayır, zaten hiç sevmedim, sadece sevebilirim diye düşünmüştüm Nur, annemden başka kimseyi sevmedim ben. Ne hayatıma durmadan girip çıkan kızları ne de beni hiç tanımayan erkek arkadaşlarımı...

– Ferit'le nasıl arkadaş oldunuz?

– Lisede iken. Zıt karakterli iki çocuk, birbirimizi tamamlıyorduk, birbirimizi frenliyorduk, tek bir adam oluyorduk, anlayacağın.

– Tek bir adam ha! Güldüm. "Ben de galiba sizi öyle kabul etmeye başlayacağım." diyecektim, demedim.

– Tamam mı Nur, öğrendin mi artık beni?

– Evet, teşekkür ederim. Seni eskiye götürüp, üzdüğüm için de canım sıkıldı.

Eliyle "Aldırma" der gibi bir hareket yaptı:

– Hava kararmış be kızım, Ferit geldiyse eve, merak edecek.

– Yaa öyle, dedim, yine de yürüyerek dönmek istiyorum eve.

Cevap beklemeden kalkıp yürümeye başladım. Bir zaman sonra:

– Öyle ise Canan'la evlenemezsin, dedim.

– Gayet tabii, laf olsun diye konuşuyordum zaten.

Birden içim ferahladı. Sonra da utandım. "Bana ne kuzum, kiminle evlenirse evlensin. Nasıl olsa evlenecek değil mi!"

– Biliyor musun Murat, senin çok mutlu olmanı istiyorum. Seni anlayacak, ama tam manasıyla anlayacak bir kız olmalı.

– Ve sevecek.

– Bir kız, seni anlayabildikten sonra mutlaka sever.

– Öyle mi dersin?

Neden bilmem, bu sorudan ve soruyu sorduğu an, yüreğimi deler gibi bakmasından rahatsız oldum. Gözlerimi yola çevirdim.

– İnşallah böyle bir kız bulacaksın Murat.

– İnşallah!

Yüzüne baktım, o bir anlık deli bakıştan eser yok, acaba yanıldım mı?

Sakin sakin:

– Benim öyle alaycı kaderim vardır ki Nur, belki dediğin gibi bir kıza rastlarım, ona sırılsıklam âşık olurum, ama evlenemem.

– Aman canım, saçmalama, tabii evlenirsin.

– Bu evlenme bahsinin üzerinde niye duruyorsun sanki, her aşkın sonunda, mutlaka evlenme gelmez ki. Hatta gelmemelidir de. Aşk, kendi başına güzel, çok güzel bir şeydir. Birtakım formalitelerle, onun etrafına kafes çevirmeye, el âleme ilan etmeye lüzum yok.

Güneş batmak üzereydi. O yakıcı sıcak geçmiş, hafif bir serinlik başlamıştı. Daha fazla konuşmak istemedi canım. Hatta Murat'ın yanımda yürümesini bile istemiyordum. Yüreğim o kadar onunla dolu, ben de öyle huzurluydum ki... Bu huzurun, cisimleşip yanımda yürümesi, fazla geliyordu gerçekten. "Beni kapıda bırakıp, dönse, Ferit de evde olmasa, yatağa uzanıp onu düşünsem" diyordum içimden. Ormandaki o küçük evi, sarışın çocuğu istiyordum yanımda yalnız. Anladı mı beni, anlayabilmesine imkân var mıydı?

– Hey küçük hanım, dedi, "bana" "benimle" ihanet etme.

– Anlamadım.

– Anlarsın, anlarsın! Hem öyle suratını da asma, seni gören, canının sıkıldığını sanacak.

– Murat, sen ne kadar çabuk değişebiliyorsun.

– Sen de hiç değişemiyorsun. Yüzünde bir damla maske yok senin biliyor musun Nur, bütün hislerin olduğu gibi okunuveriyor.

– Okuduklarınız beyefendiciğim, sizden saklamamda mahzuru olmayanlardır. Asıl bir de yüzüme aksetmeyen, kendime sakladığım şeyler var ki... Üff!..

Canım konuşmak istemiyor ya, aklımca çocukluk yapıyor, saçmalıyorum. Oysa ciddiye aldı.

– Senin benden saklı bir şeyin olabilir mi Nur? Seni öyle iyi tanıdığımı sanıyorum ki. Eğer yanılmışsam, eğer beni aldattıysan, yıkılırım.

Yine ciddileşmiş, gözleri koyulaşmıştı.

– Seni de gözlerin ele veriyor dostum, dedim. Kızınca, üzülünce siyahlaşıveriyor. Normal zamanda, normal yeşil, neşeli olduğun zaman, açık yeşil!

– Şimdi simsiyah bakıyorum değil mi?

– Hem de nasıl! Ama müsaade ediyorum, açık yeşil olabilir artık gözlerin, çünkü ben sana hiç rol yapmadım. Hep olduğum gibiyim.

– Teşekkür ederim.

– Mamafih öyle kadınlara bayılırım. Birçok şey olup da saklıyormuş hissini veren, esrarengiz kadınlara.

– Onların arkası kof çıkar Nur. Özenme onlara. Oysa, senin her şeyin açık değil mi, olduğun gibisin, fakat her geçen gün, seni biraz daha tanıyorum. Biraz daha derinleşiyorum sende. Ve galiba bu hep devam edecek.

– Bu sözleri bir iltifat olarak mı kabul etmem lazım?

– Ah evet, tabii, majestelerine iltifat etmekten başka bir vazifemiz yok bu dünyada.

– Teşekkür ederim öyleyse... Murat biliyor musun saçmalıyoruz, deminden beri saçmalıyoruz.

– Farkındayım, sen benimle saçmalamayı severdin?

– Bu lüzumsuz soğuk bir saçmalama oluyor. Ve hoşuma gitmiyor. Asıl konuşmamız lazım gelen şeyin... konunun etrafındayız, ama ne kaçıyor, ne bırakıyor, sadece lüzumsuz laflar ediyoruz.

– "Asıl konuşmamız lazım gelen" derken, ne kastediyorsun?

– Hiiiç. Emin ol bilmiyorum, sadece hissediyorum. Onun için, eve gideyim de yalnız başıma kalayım diyorum. Yani senin mevcudiyetin, mevcudiyetin...

– Seni o şeye yaklaştırıyor.

– Evet.

– Sen, ona yaklaşmak istemiyorsun.

– Evet.

– Anlıyorum.

Sonra, hiç konuşmadan eve kadar geldik. Ferit pencerede bekliyordu:

– Nerede idiniz kuzum?

– Aynızeliha'ya gittik, orada oturduk ve döndük.

– Yürüyerek mi?

– Evet.

– Sizde akıl yok.

– Yürümek bana iyi gelirmiş, biliyorsun doğum için.

– Evet biliyorum, biliyorum ama gene de... Canım benim evde beklediğimi biliyorsun.

Her zaman Murat'la çıkmamı kendi istediği hâlde, şimdi bu sinirli hâline şaştım. Murat:

– Kusura bakma Ferit, dedi, bu kadar geç olacağını tahmin edemedik. Neyse bana Allaha ısmarladık.

– Nereye gidiyorsun?

– Çalışmak lazım.

– Çalışmak şimdi mi aklına geldi?

– Hayır, öğleden beri benim başımın etini yiyordu, hadi dönelim diye, ama ben o kadar seviyorum ki orayı, bir türlü ayrılamadık, kızdırdım Murat'ı.

Bu sefer ben yalan söylemek mecburiyetinde kalmıştım. "Lazımdı" diye düşündüm.

Murat gittikten sonra, Ferit, bir hayli surat etti. Eskiden olsa huzursuz olur, konuşacak bir şeyler bulmaya çalışırdım. Bu sefer aldırmadım, sükûnete ihtiyacım vardı.

Yatakta âdeta şüphe ile sordu:

– Senin vücudunda hiçbir değişiklik yok daha, acaba hamile değil misin?

– Belki de.

– Belki de ne demek, çocuğu istiyordun sen.

– Belki de, demek, istemiyorum demek değildir.

– Bugünlerde hiç bahsetmez oldun kızından.

– Bazen düşünüyorum da, bu dünyaya gelip de ne bulacak zavallı, acıyorum ona. Onun için bahsetmiyorum herhâlde.

– Sen ne buldun değil mi?

– Kendimden bahsetmedim.

– Sinirlenecek olan benim, sen ters konuşuyorsun.

– Sadece uykum var, yoruldum.

– Allah rahatlık versin öyleyse.

– Sana da!

Arkasını döndü ve hemen uyudu. Güzel bir şey, ne kadar sinirli olursa olsun, ne kadar üzgün olursa olsun, uykusuna tesiri olmuyor. Oysa ben yatağın içinde döndüm durdum. Murat'ın çocukluğunu, kendi çocukluğumu düşündüm. Kızımı düşündüm. Ferit ne kadar, belli

olmuyor dese de ben onun yavaş yavaş hayat bulduğunu kendi vücudumda izliyorum. Bariz bir değişiklik yok, doğru. Ama her gün, benden, ta canımın içinden bir parça koparak canlandığı muhakkak. Benden alınanlar bir daha geri gelmeyecek. Benden olan her şey, karşıma bir yabancı gibi çıkacak. Ve ben, kendi kanımdan, etimden meydana gelen bu yabancıya, daha çok vermeye devam edeceğim. Böyle düşününce korkmaya başlıyorum. Birer birer işlemeye çalıştığım pembe zıbınlar parçalanıyor, almayı tasarladığım boyalar soluyor... Bir yabancı, bir küçük canavar olmasa, bu midem böylesine bulanır, başım böylesine döner mi diyorum.

Ona hazırlamak istediğim dünya küçülüyor, küçülüyor, kayboluyor. Belki böylesi daha iyi. Onu, bu koskocaman dünyanın içine, insanların arasına salıvermek, daha iyi. Ben etrafıma masallardan, kitaplardan, bahçemdeki çiçeklerden, babamın hayalinden bir duvar çektim. Ne bu duvarın dışına çıkabiliyor ne de bu duvarın içinde rahat edebiliyorum. Ben yalnızım. Kızımı da öyle yapmak istiyorum. Vazgeç dostum, vazgeç. Sen parmaklarını o pembe plastik hamurdan çek! Ona başka eller uzansın, yaşayacağı hayatın ta kendisi uzansın; istediği gibi şekil versin. O zaman ne yabancılık çekecek, ne yalnızlık. Sen yalnız seyret. Kızım Nur! En iyisi bu!

Gün ışımaya başlamıştı. Uyuyakalmıştım.

* * *

Sırmalı kadife örtülü divanların üstünde kadınlar, bir sihirli bahçenin, mücevher mücevher açan çiçekleri gibi sazın ahengiyle iki yana sallanıp gülüşüyorlar. Kahkahaları gümüş şamdanlardaki mumların ışığında yansıyıp, billurlaşıyor.

Hatice'nin kına gecesi! Renkten, ışıktan, müzikten örülmüş bir gece. Kristal bardaklardaki şerbetler bile mücevher pırıltısında. Sedef kakmalı küçük masaların üstü, meyveler, çiçekler, türlü yiyeceklerle bezenmiş. Köşede perdenin arkasında çalgıcılar, göremedikleri misafirler için çalıp duruyorlar. Ortada bir kız, incecik, parlak eflatun kumaştan bir elbise giymiş, elinde uzun, upuzun tül bir mendil... Oynuyor. Kıvrılıp bükülüyor, dönüyor. Müzik tülü, tül kızı okşuyor. Örgülü saçları simsiyah, o yana, bu yana. Eflatun, siyah karışıp, birleşip ayrılıyorlar. Çiftetelli değil, hatırlatıyor ama değil. Bu daha ince, daha uçucu, manalı bir oyun! Bütün hüner, eldeki o uzun tül mendili, böylesine ahenkli kullanmakta. Hatice ortalarda yok daha. Sonra gelecekmiş, eline kına vurulacağı zaman. Urfa düğünlerinde, gelinden çok misafirler eğleniyorlar. Kına gecesinin en mühim özelliği de, salonun mumlarla aydınlatılması. Dans eden kız oturdu. Canan alelacele, onun hakkında bir şeyler yetiştirmeye çalışıyor kulağıma, pek dinlemiyorum. Aklım fikrim Hatice'de. "Bileklerimi keseceğim" diyormuş, Canan aldırmıyor, "Yapmaz" diyor. Ama ben "Belki" diyorum, "ya yaparsa maazallah!"

Kına gecesinde âdet, gelin yüzü kapalı getiriliyor. Eline kına yakılırken, kız ağlamak mecburiyetinde, ağlamasa ayıp sayılıyor. Ekseri rol olan, bu ağlama faslı bir alay mevzuu Urfa'da! Ama yine de âdettir diye vazgeçilmiyor. Öylesine sıkı sıkı bağlılar ki âdetlerine. Hatice, kim bilir nasıl içten, nasıl yana yakıla ağlayacak! Düşündükçe rahatsız oluyorum. Canan:

– Generalin hanımının hakkı yok mu, diyor, bak nasıl takıp takıştırmışlar, bu kadar mücevheri böyle bir arada gördüğün var mıydı?

İnci Hanım'ı taklit ederek:

– Yaa şekerim, gözüm doyuyor, dedim.

– Bak mesela, şu hatunun üzerindekiler benim olsa, neler yapmam!

– Ne yaparsın?

– Hepsini satar, para yaparım önce. Sonra...

– Sonra?

– Sonrası var mı hayatım, Boğaz'da bir villa, bir araba. Ne bileyim işte, sen benden daha iyi bilirsin.

– Senin hayallerine birinin üstündekiler yetmez. Birkaçını birden alman lazım. Ben de ne yaparım biliyor musun? Hepsini üst üste koyup, seyrine bakarım herhâlde!

– Aman iç sıkıntısı! Sen poz yapıyorsun şekerim, şu mücevherlere aldırmamak büyüklük değildir, kafana koy.

– Büyüklük taslamak niyetinde değilim, biliyorsun. Güzel oldukları için seyretmek isterim.

– Canan abla, siz de oynar mısınız? Ne olur Canan abla.

Birkaç kız, çekiştirmeye başladılar. Canan kalktı, dördü beşi kol kola girip zıplamaya koyuldular.

"Lorke... Lorke..."

Kadınlar parmaklarını dudaklarına siper edip: "Li lu luu" diye bağrışıyorlar ortada. "Bu da buranın âdeti işte. Caz şarkıcılarının aşka gelip, "yii yuup" diye çığlık atması gibi, coştukça bağrışmaya başlıyorlar, adı da "zılgıt." Zılgıtsız bir düğün, bir eğlence düşünülemez Urfa'da. Canan'a bakıyorum, bayağı rahat, neşeli hora tepiyor, beceriksiz beceriksiz zılgıt çalmaya çalışıyor. Güya Hatice'nin ıstırabına hürmet ediyordu! Yok, yok, bu kız Murat'la evlenemez! Derken oyun durdu, zılgıtlar, büsbütün delileşti: Hatice'yi getiriyorlar. Açık mavi bir elbise giymiş, yüzünü pembe bir duvak örtüyor.

Dimdik yürüdü, kendisi için hazırlanmış iskemleye oturdu. Başı havada, gözleri pembe tülün ardında alev

alev, rahatça etrafı süzüyor. Allah'ım ne bir damla yaş ne de ağlama pozu! Zılgıt sesleri yavaş yavaş söndü! Kalabalıkta bir şaşkınlık, sonra bir fısıltı:

"Ağlamıyor!"

"Bu ne iş! Bu yapılır mı? Ne ayıp! Bacak kadar kız bunca yılın alıp getirdiği âdete, alenen karşı koyuyor."

"Ne kadar da hevesliymiş evlenmeye, yalancıktan bile ağlayamadı" diyecekler sana.

"Canım kim ağlar ki, yalancıktan yapacağına hiç yapmasın" diye cevap vereceksin.

"Aa olur mu, âdet bu!" deyip ağzını kapatacaklar.

Ve Hatice'nin ismi, ağızdan ağıza bir zaman dolaşacak.

"Evleniyorum diye, sevincinden âdetimizi bile unuttu, ağlayamadı."

Sonra ben ve birkaç kişi:

"Ya, öyle mi," diyeceğiz, "ne yapsın kızcağız, heyecandan unutmuştur!"

Böylece, küçük gelinin, âdetlerin tümüne karşı olan, bu sessiz isyanını sembolleştiren bu hareket, kulaktan kulağa alay mevzuu olurken, biz; onu anlayan birkaç kişi; boş yere, yalan yanlış savunmalar bulmakla uğraşıp duracağız.

Murat heyecanlanacak. Ferit, "Aptal kız, kimse bir şey anlamadıktan sonra, yine o herifle evlenecek olduktan sonra, ister isyan etsin, ister etmesin" diyecek.

Kirve, gümüş kına tabağından, gümüş kaşıkla bir parça alıp gelinin avcuna koydu. Sonra bir beşibiryerde, yeşilimsi çamurun üstünde parladı, pembe tülle sardılar avcunu, incecik beyaz parmakları çaresizlikle kapandı. Hatice geldiği gibi dimdik, sessiz, sakin gitti.

Saz coştu. Kadınlar coştu. Pembeli, eflatunlu tül mendiller uçuştu. Biri şerbet tepsisine çarptı, kristal bardaklar kırıldı. "Uğurdur" diye sevindiler.

Hatice'nin sessiz hıçkırıklarını dile getiren bardakların parçalarını süpürüp attılar.

Canan "Fazla romantikleşme" dedi.

Gece bir hayli uzadı..

Damat tarafından yapılan asıl düğün eğlencesine, kız tarafının gitmesi ayıp. Ama bizi davet ettiler tabii. Ben gidemedim. Hatice'ye karşı ayıp olurmuş gibi geldi.

– Kalabalıkta başım döner, midem bulanır, dedim.

Hamile olduğumu anlayıp sevindiler, akıllarınca da bana bir şey belli etmediler. Yalnız Canan pek kızmış, ertesi sabah hemen bize geldi:

– Bal gibi hamilesin işte, utanmadan sakladın. Bir şey söylemedin bana. Hâlbuki ben sana her şeyi yetiştiririm. Güya en samimi arkadaşın geçinirim. Vallahi çok gücendim.

– Sen de biliyorsun ki, hamile olduğum için değil, Hatice için gitmiyorum düğüne.

– Onu anladık. Ama hamile olduğun da doğru değil mi? Laf karıştırma araya. Geçen günkü bulantı ondan değil mi? Pasta bayatlamış da, miden bozulmuş da... Ben de saf saf inanmıştım.

– Yaaa, pek saftın şekerim.

– Aa vallahi alay ediyor! Söyle bakayım, hadi itiraf et hamile olduğunu.

– Ettim say, ne olacak?

– Ne olacağı var mı?

Pürheyecan başladığı cümlenin sonunu getiremedi, duraladı:

– Hay Allah, aklımı karıştırdın, ne olacağı var mı? Seni tebrik edeceğim önce! Sonra da bir teyze olarak vazifelerimi yapmaya başlayacağım. Mesela dikişe oturacağım!

– Ben çoktan oturdum, biliyor musun?..

– A ölürüm. Ayol ne zaman? E kızım, senin gibi saman altından su yürütenine rastlamadım. Neler yaptın? Sanki bilir misin? Haydi bakayım çabuk çıkar, göreceğim hepsini.

Önce pek heyecansız, âdeta alayla başlamıştım, sonra onun telaşı bana da geçti. Koşup kızın bohçasını getirdim. "A" işlenmiş zıbınlar, mendiller saçıldı ortalığa. Canan çığlık çığlık sevinçle seyretti, tetkik etti.

– Biraz acele yapmışsın Nur. Daha temiz dikmelisin. Bak buralarını kalın kıvırmışsın, çocuğun cildini tahriş edebilir. Ama bu "A" ne oluyor kuzum?

– Aybala olacak ismi.

– Kız ha... İlle mi kız? İnşallah... Ya erkek olursa?..

– Ahmet olur o zaman... Gerçi oğlan olacağını düşünmek bile istemiyorum.

– Neden?

– Ne bileyim, kız çocuklarını daha çok severim, vee...

– Evet.

– Biliyor musun Canan, kendimi hiçbir zaman tam hissetmedim, oysa her zaman tam bir insanın, mükemmel bir kızın hasretini çekmişimdir. Güya kız olacak da...

– Sen de onu tam, mükemmel bir insan yapacaksın.

– Yok, son günlerde buna da inancım azaldı. Daha doğrusu fikrim değişiyor. Çünkü bu, yani kendime karşı olan çabam beni hem çok yordu hem de muazzam bir tatminsizlik içinde bıraktı. İyi olanı biliyor, ona ulaşamamanın huzursuzluğunu duyuyorum. Kızıma da bunu öğretirsem, o da benim gibi kabiliyetsiz olursa... Mutsuz olur, onun için...

Sustum. Canan'la böyle şeyler konuşmaya alışık değildim. Murat olsa, beni anlar, söylemeyi beceremediklerimi de anlar. Canan ne düşünür bilinmez. Oysa alakayla dinliyordu.

– Onun için?..

– Onun için diyordum evet, galiba onun için kızı dış tesirlerin eline bırakmak daha doğru olacak. Şimdi sana, iyi olanı biliyorum, dedim ya.

– Ee?

– Yalan. Bilmiyorum. Tam olarak bilmiyorum. Velhasıl karışık bir şey...

– Aman be, her çocuk doğuracak olan senin gibi düşünmeye kalksa...

– Pek az çocuk doğar, değil mi?

– Evet. Hem canım bir laf vardır, neydi, ha "Ahmak derdinden ölür, Allah'ın dediği olur." Sen de ahmak olup derdinden öleceksin!

– Şimdi ben de öyle düşünüyorum. Hatta, hatta bazen oğlan olsa bile pek üzülmeyeceğim gibi geliyor.

– Hayırlısı olsun hayatım... Allah'tan hayırlısını iste.

– Doğru.

– Şimdi söyle bakayım, ben ne yapayım? Şu pembelerden bir kurtulalım. Birkaç mavi, sarı bir şeyler yapayım, ne dersin?

– Zahmet olur şekerim.

– Aa, böyle konuşma darılırım, teyze oluyorum ayol.

– Bana bak, pek yayma ortalığa bu işi.

– Hadi canım, ha yaymışım ha yaymamışım, biraz daha geçsin nasıl olsa belli olacak.

– Ya, kim bilir ne berbat olacağım değil mi?

– Yok, o kadar değil! Çok zayıfsın zaten, hem sana her şey yakışır güzelim.

– Şimdi sen, ciddi, gelmeyecek misin düğüne?

– Hayır, garip ama, âdeta düşman oldum damat tarafına.

– Emel Hanım pek hevesleniyordu sana göstermeye de.

– Kına gecesini gördüm, yeter! Zavallı Emel Hanım'ın hevesi kursağında kalsın!

– Şu kadından ne istersin, neye sevmezsin bilmem.

– Ben biliyorum, daha doğrusu yeni keşfettim.

– Nedir?

– Kıskanıyorum hatunu!

– Ne?

– Basbayağı kıskanıyorum, onun gibi bir kadın olmayı isterdim, onca huzurlu ve onca huzur dağıtan etrafına. Ve, onun kadar sevilmeyi! Hâlbuki ben tam aksiyim, değişmeme de imkân yok. Kızıyordum hatuna, biliyorsun, sebepsiz manasız bir kızgınlık...

– Ben söylüyordum da böyle olduğunu, girmiyordu kafana.

– Yok giriyordu. Giriyordu da onun için tahlil ettim kendimi ve buldum.

– Eee, sebebi bulduktan sonra?..

– Evet sebebini bulduktan sonra kompleksten de kurtulabilirim, değil mi, daha o kadarı olmadı. Kadının üstünlüğünü kabul ettim. Mantığımla ettim, ama, daha yüreğime kabul ettiremedim.

– Hay Allah, ne kadar uzatıyorsun meseleleri Nur. Ne kadar uzatıyorsun! Yok mantığın, yok yüreğin... Üf bana da ne oluyor sanki, ister sev, ister sevme.

– Hadi, hadi kızma, sevgilinizi yakında seveceğimi hissediyorum.

– Lütfedeceksin. Kendini bu kadar beğenmen, mühimsemen, bazen sinirlerime dokunuyor, bunu da bil!

– Kendimi beğenmiyorum, hiç beğenmiyorum. Sadece tahlil etmeye çalışıyorum, durmadan.

– Açıkçası, kendi kendinin içine düşüyorsun.

Bayılıyorum şu kıza, öyle basit, öyle yerinde cevaplar buluyor ki bazen.

* * *

Zeynep'ten mektup aldım: "En nihayet, anlaşabildiğin bir arkadaş bulduğuna memnun oldum. Yalnız, acaba diyorum, bu, arkadaştan ziyade bir sabır taşı olmasın? Tüm dertlerini, daha doğrusu, kendini dinletebilmen için, bir –sabır taşına– ihtiyacın vardır senin her zaman. Ne dersin, bu, Murat Bey kardeşimiz de, o cinsten bir şey olmasın?! 'Ona ihtiyacım var' diyorsun, bu; sabır taşı meselesini hatırlatıyor. 'Onunla tamamlanıyorum' diyorsun; ne bileyim... Bu cümlen de biraz tehlikeli gibi geliyor bana, affedersin, kötü bir şeyler geçmiyor aklımdan, yalnız, 'Niye?' diyorum. 'Hamileyim' diyorsun; memnun oldum, ama yeteri kadar değil sanırım. Mektuplarındaki bu buruk hava, seni tamamlayan bir erkek arkadaş; sonra, hamilesin. Bilmem ki zamanı mı, biraz daha bekleyemez miydin çocuk doğurmak için? Kendi yerini bulmadan, kendini yerleştirmeden... Tekrar affedersin abla. Güya neşeli bir şeyler yazmak için oturmuştum. 'Sabır taşı' ile alay etmek istiyordum. Saçmaladım. Bebek, kız olacak tabii. Çünkü, ben de öyle istiyorum!.."

Sonra, bebek üzerine bir sürü hayal kurmuş, yine de tatsız geldi mektubu. Murat için yaptığı ukalalıklara kızdım. Onu tanımadan, arkadaşlığımızı anlayamadan, bu denli konuşması, çirkin. Mektubu Ferit'e göstermek istemedim, hemen yırttım. Kendi kendimden bile saklamak, unutmak istiyordum âdeta. "Bu kız, çocuk! Hemen şüpheleniyor. Arkadaşlığın bu biçimini kafası almıyor." dedim. Belki yüz kere bu cümleyi dolaştırdım beynimin içinde. Nedense ona kızarken, kendi kendimi ikna etmek ister gibi bir hâlim vardı. Bunu anladığım için de, daha çok sinirlendim. Evde yapacak iş bulamadım. Sigara da içemiyorum artık. O eski, güzelim tadını kaybetti. Bir kötü geliyor ki kokusu. "Birkaç ay sonra geçer" diyor Ferit.

Minnacık kızım, daha şimdiden kaprislerine kurban etmeye başladı beni.

Derken, Ferit geldi. Ben, patlamaya hazır, barut fıçısı hâlinde oraya buraya dolaşırken, o sakin sakin soyundu. Oturup sigarasını yaktı, başka ne yapabilirdi ki, doğru, doğru ama gel de bunu anlat, o an. Benim içim içime sığmazken, onun sükûneti, sinirime dokunuyor. Geçip karşısına oturdum:

– Ferit allasen, hoş bir şeyler anlat, çok sinirliyim.

– Niçin karıcığım?

– Ne bileyim ben, sinirliyim, o kadar.

– Sebep?

– Sebebi yok. Midem bulanıyor, sigara içemiyorum. Hatice'yi niye o adama veriyorlar, sonra Zeynep... Ona da sinirlendim.

– Zeynep'e niye sinirlendin?

– Şey, mektup yazmıyor.

– Canım genç kız bu, bir sürü meşgalesi vardır, dakka başı seni düşünecek, sana yazacak değil ya, Hatice'nin kocasına gelince; sana ne be kızım. Amma da uzattın bu işi, Allah mesut etsin, de, bitsin. Nikâhta keramet vardır. Sonra bu yeni aldığımız haplar mide bulantısını kökünden kesermiş, biraz daha sabret karıcığım. Bulantı kesildikten sonra sigaraya başlayabileceksin, biliyorsun.

Böylece Ferit, beni sinirlendiren meseleler üzerine, uzun bir nutuk çekerek aklınca hepsini halledip, derdime deva olduktan sonra; rahatça gazetesini eline aldı. Ben, sakin sakin:

– Teşekkür ederim, canım, dedim.

Ve birden nasıl oldu, neden oldu bilmiyorum, elinden gazeteyi hızla çekip fırlattım:

– Yeter artık, yeter artık, şu Allahın belası şeyi okumaktan vazgeç. Ölüyorum, anlamıyor musun, kılın bile kıpırdamıyor!

Avazım çıktığı kadar bağırıp ağlamaya başladım. Bir taraftan da "Niçin böyle yapıyorum sanki" diye düşünüyor, kendime hâkim olmaya çalışıyordum. Ama nafile, hıçkırıklarıma söz geçirmek ne mümkün.

Ferit yarı şaşkın, yarı kızgın beni seyrediyordu. Nihayet yanıma gelmeyi akıl edebildi, sıkı sıkı sarıldı, beni göğsüne bastırdı:

– Canım karıcığım, ne oluyorsun, ne yapıyorsun, niye kızıyorsun bana?

– Sana kızmıyorum.

– Öyleyse.

– Kendime kızıyorum. Beni yalnız bırak ne olursun, hadi git biraz dolaş, ne olursun.

– Canım, seni bu hâlde nasıl bırakırım.

– Ferit, ben yapamayacağım, yapamayacağım.

– Ne yapamayacaksın?

Hay Allah, deli olacağım, ne kadar sakin, ne kadar imtihan eder gibi konuşuyor.

– Her şeyden, herkesten nefret ediyorum! Babamı özledim anlıyor musun, bu evden, bu şehirden, bu dünyadan, her şeyden kaçmak istiyorum. Anlıyor musun?

– Bak kızım, hamile olmak sinirlerini zayıflattı, bu tabii bir şey, küçücük şeyleri büyütüyorsun, hadi yavrucuğum, hadi canım, kendine gel, çok üzüyorsun beni.

– Teşekkür ederim, teşekkür ederim Ferit, kendimi topluyorum artık, lütfen sus, bak daha iyiyim. Bırak beni.

Elinden kurtulup, öbür divana geçtim. Hıçkırıklarım yavaş yavaş hafifledi. Fakat yüreğim buz gibi âdeta, nefret ediyorum Ferit'ten de, Zeynep'ten de.

– Zahmet olmazsa bana yatak odasından kolonya getirir misin?

– Bu ne resmiyet Nur, getireyim.

Kolonya ile alnımı ovarken, "Peki ama ona niye kızıyorum, başka ne yapabilirdi ki, az hisseden bir adamdan başka bir şey beklenemez ki. Belki böyle soğukkanlı hareket ettiği daha iyi oldu, yoksa bu kadar çabuk kendime gelemezdim." diye düşünüyordum.

Kendime gelmek mi, eğer içimdeki bir şeyin can çekişmesi yerine ölmüş olması, tüm sinirlerimin çürük gibi sızlaması, kendime gelmekse. Alabildiğine bir sükûnet içindeyiz gayri; kocam, ağlamanın dinmiş olduğuna memnun, tekrar yerine oturdu. Bir şeyler okumak, hiç olmazsa gazeteyi eline almak için kıvrandığı muhakkak, yine de çekiniyor, farkındayım!

– Hadi sen gazeteni oku Ferit, affedersin. Ben de kalkıp yüzümü yıkayayım, bir de hırka giyeyim, âdeta üşüme geldi.

– Şimdi daha iyisin ya.

– Evet canım.

– Ne kadar üzüldüm karıcığım, ne kadar fena oldum, mahvettin beni, başıma ağrı girdi. Hadi, bir kahve yap da bari içeyim, başıma iyi gelir...

Bir şeyler söylemek, biraz daha bağırmak geldi içimden. "Kahve iyi gelecekmiş beyefendiye, bu ne bencillik efendim vs..." Vazgeçtim, değer mi, söylesem de, söylemesem de bu, işte. Değişebilir mi ki?..

Mutfağa gittim, kahveyi pişirirken ilk defa boşanmayı düşündüm. Yalnız başıma küçük bir evim olmasını tahayyül ettim. Evi süsledim püsledim. Bütün insanların içinde, bütün insanlardan uzak, bir ev olacaktı. İşime giderken kızımı kreşe bırakacaktım. Bu küçük evin içindeki bu küçük dünyada biraz annemi, birçok da Murat'la Zeynep'i görebilirdim. Derken bir de baktım, kahve taşmış. Hayallerimi taşan kahveyle sildim, kalanını fincana boşaltıp götürdüm.

– Ha bak az kalsın unutuyordum, Nur, hâkim beyin ricası var, nerden bilmem, senin kimyadan mezun olduğunu duymuş, oğlu ikide bir ikmale kalıyormuş, acaba sizin hanım ders verir mi? diyor.

– Vermem.

– Niçin?

– Canım, ben şimdi yeniden lise kimyasına dönemem. Onların programını çoktan unuttum. Sonra, kimya bilmek başka, öğretmek başka. Benim öğretme kabiliyetim olsaydı, hoca olurdum.

– Bunlar mesele değil, elbet kitabı vardır, onu görüp, öyle ders vereceksin. Zor bir şey değil ki...

– Verememem Ferit. Tekrar dönemem o bahislere. Kimyayı ne kadar sevmediğimi bilirsin.

– Biliyorum ama ne olacak canım, kırk yılda bir, arkadaşım bir şey rica ediyor.

– Nerden arkadaşın oluyormuş o senin, baban olacak yaşta!

– İster babam olsun, ister küçük kardeşim, arkadaşım sayılır, aynı muhitte beraber çalışıyoruz ya.

– Belki de haklısın. Ama ben yine de veremem.

– Tabii, hanımefendi beni el âleme rezil etmekten zevk duyacak, değil mi?

– Niçin rezil olacakmışsın, "Karım hamile, biraz fazla rahatsız oluyor, onun için veremez" dersin.

– Çok güzel doğrusu, fevkalade akıllar veriyorsun!..

– Akıl vermiyorum, hakikati söylüyorum.

– Çok güzel dedim ya, ben arkadaşlarımın arasında rezil olayım, karısına bir ricasını bile dinletemedi desinler, kukla gibi, kılıbık herif desinler, güleyim böyle hakikate.

– Ferit, sahi mi allasen, sahi mi böyle düşünüyorsun? Hamile olmamın, sinirlerimin bozuk olmasının sence hiç önemi yok mu, bu hâlde nefret ettiğim bir işi yapmamı

istiyorsun. Neymiş, iki akılsız adam, senin aleyhinde laf edecekmiş! Sahi mi, sebep bu mu?

– Sana göre herkes akılsızdır zaten. Anlamıyorsun, bunlar benim muhitimde beraber mesai yaptığım arkadaşlarım. Onların arasında mahcup duruma düşmek istemem.

"Arkadaşların da, mahcubiyetin de yerin dibine gitsin."

– Pekâlâ, vereceğim ders. Tek, sen mahcup olma!

Kalkıp, balkona çıktım. "Ne lüzum var fazla münakaşa etmeye, nasıl olsa kabul edeceğim dediğini, mesele mühim çünkü! Kıymetli kocamın, kıymetli arkadaşlarına mahcup olmaması lazım!" Annem, "Kimya hayatta her zaman lazım olacak" dedi. Hakkı varmış! Teşekkür ederim anneciğim. Murat gelse de içimi döksem, diye düşündüm. Gülecek: "Canım, onun huyu böyle, aldırma, üzme kendini. Madem vermek istemiyorsun, kabul etmeseydin vermeyi. Madem kabul ettin, artık uzatma. Aldırma, yeme böyle kendini." Benim sevgili sabır taşım diye düşünürken, Ferit geldi yanıma.

– Karıcığım, üzdüm mü seni, affedersin.

Kollarını belime doladı, yanağını yanağıma dayadı.

– Affettin mi beni küçük tatlı karıcığım?

Ses çıkarmadım.

– Susma böyle, özür diliyorum görüyorsun.

– Ferit, gayet iyi biliyorsun ki şu, özür dileme faslından nefret ederim. Ne değiştirir? Yap et, sonra bir cümle söyle, her şey siliniversin istiyorsun.

– Bak işte Nur, bak işte yine uzatıyorsun, sen hep böyle yaparsan biz düzelemeyiz kızım. Ben pişman oldum, diyorum, sen falanmış, filanmış, diyorsun.

– Neye pişman oldun Ferit! Hangi hareketin için?

– Şeyy, seni kırdığım için.

– Ders vermeyi kabul ettikten sonra değil mi, yoksa ders vermemi istemiyor değilsin.

– Ne olacak be canım, haftada iki üç saat, deriz, benim hatırım için haftada birkaç saatçik, sıkmaz mısın canını?

"Senin hatırın için, bütün ömrümce canımı sıkacağım" diyecektim, yeni bir münakaşa başlangıcı çıkarmak istemedim. Hiç hâlim yok dır dır etmeye.

– Tamam Ferit, anlaştık, haftada iki kere.

– Ya, gördün mü, böyle cici kızlar gibi hareket etsen her zaman, hiç kırılmayız birbirimize. Hadi gel artık içeri.

– Hava alıyorum.

– Yalnız başına, gece vakti, ne lüzumu var, bir gören olsa...

– Yaa, ne ayıp değil mi? Sen de dursana yanımda.

– Şu gazetelere bir bakayım, diyorum, memlekette ne var ne yok, farkında değilim. Kaç gündür işten vakit bulamadım gazete okuyacak.

– Sahi ne oldu o mesele?

– Bildiğin gibi, daha bir ipucu yok, kafamızı kaldırmadan çalışıyoruz. Uzun uzun anlattırma bana şimdi, senin de büsbütün sinirlerin bozulur, benim de.

Koluma girdi, içeri girdik, divana oturduk beraberce.

– Ne kadar güzel saçların var, Nur, farkında mısın?

– Yo, hiç söylemedindi ki!..

– İşte şimdi söylüyorum.

– Teşekkür ederim, öyleyse.

Saçlarımla oynamaya başladı, nefesi sıcak sıcak, kulaklarımı, ensemi öpüyor, *"Vazgeç Nur"*, silkinip kalktım.

– Hadi sen gazeteni oku, ben de dikiş dikeceğim biraz.

– Ama niçin Nur?

– Lütfen Ferit.

– Pekâlâ, nasıl istersen... Ha, Murat uğradı bugün.

– Ne habermiş?

– Selam kelam.

– Niye eve gelmiyormuş?

– Bilmem, sormadım.

– Beni o dağa götürecekti.

– Ha, söyledi. Bugünlerde çıkacaklarmış, Ankara'dan birkaç talebesi de gelmiş, ben senin için, bu vaziyette gelemez, dedim.

"Nasıl da hatırlayabildin vaziyetimi?"

– Niçin canım, gitmek istiyordum.

– Bu hâlde mi?

– Evet, başka şeyler yapabileceğime göre...

– Öylesi değil bu, sıcakta otomobil sarsıntısı, bir sürü yürüme... Sonra bir köyde gecelemek lazım... Bir sürü zahmet, neticede; birkaç harabeyle birkaç kırık dökük heykel!..

– Yok, öyle küçümseme, muazzam bir tapınak mezarmış bu, bir krallığın, neydi adı bakayım, ha, Yunanlılar Commagene, Asurîler de Kummuhi diyorlar. İşte krallığı tarihe mal eden adam yaptırmış.

– O kralın adını da lütfeder misiniz?

Alay ediyordu, aldırmadan cevap verdim.

– I. Antichos

– Bakıyorum, arkeoloji bilgin epey artmış!..

Ona ne oluyor anlamıyorum, bir yanda Murat'la saatler geçirmemizi istiyor, bir yanda bu yüzden tarizde bulunuyor.

– Düşün Ferit, dedim, dağın tam tepesine yaptırmış bu tapınağı, heykelleri, sonra da, "Ben öldükten sonra her yıl doğum günümü burada kutlayacaksınız, büyük şölen vereceksiniz." falan diye kitabe bırakmış. Dağ başları, onlar için en kutsal yerlermiş. Kendilerini tanrılarına daha yakın hisseder, hatta onlarla birleşmiş kabul ederlermiş. O yerlerde bu şölenler çok muhteşem bir şey olmalı. Görmek istiyorum mutlaka.

– Ne kadar heyecanlısın Nur, seni duyan, bir çocuk konuşuyor zanneder.

– Sahi mi, cidden heyecanlanıyorum Ferit. Murat'ın tezi için, bu dağa çıkması farz. Ben de başka bir fırsat bulamam.

– Yani mutlaka görmek mi istiyorsun?

– Evet, mutlaka.

– İyi ama ben ne yapacağım burda, sensiz nasıl kalacağım, hiç düşünmüyor musun?

– Sen köylere gittiğin zaman, ben yalnız kalıyorum ya.

– Benimki vazife canımın içi. Ben mecburum.

– Benimki zevk, kabul. Fakat hayatıma değişiklik getirecek bir zevk! Sıkılıyorum biliyorsun.

– Şu harabeleri görünce, sıkıntın geçecek öyle mi?

– Ferit, niye beni anlamıyorsun?

Küçük kızlar gibi gidip kucağına oturdum, kollarımı boynuna doladım.

– Kocacığım, ne olacak, niye itiraz ediyorsun sanki?

– Bakıyorum, midenin bulantısı da geçti?

Bunalıverdim birden, kalktım kucağından. Biraz evvelki, şımarık çocuksu hâlim, çoktan geçmişti.

– Ne diyorsun yani, kati olarak gitmemi istemiyor musun?

Ciddiyetim karşısında, bozulur gibi oldu:

– Yo öyle demedim, fakat lüzumsuz buluyorum gitmeni.

– Ben lüzumlu bulmasam, bu kadar ısrar etmem değil mi?

Bir sigara yaktı.

– Bir grup talebe, hoca ve sen aralarında hamile bir genç kadın... Bu laflar mantıklı görünüyor mu sana?

– Şimdi ben de talebe olabilirdim Ferit, o kadar yaşlı başlı hissetmiyorum kendimi, hamile olmama rağmen.

– Yaşlı başlısın, demedim. Durumlarınız değişik.

– Ne olmuş canım, farz et ki dağa piknik yapmaya çıkıyorum dostlarımla! Bu daha mantıklı görünüyor değil mi, gözüne?

– Bir şey tutturdun mu Nur, ille de yapacaksın.

Artık adamakıllı sıkılmaya başlamıştım. "Niçin ısrar ediyorsun sanki," diye düşündüm, "gidip odama yatsam."

– Suratını astın gene Nur.

Ses çıkarmadım.

– Bak karıcığım, sen gidince benim yalnız başıma nasıl canım sıkılacak.

Birden deminki hadise imdadıma yetişiverdi, aynı onu taklit ederek:

– Ne olacak be canım, benim hatırım için canını sıkamaz mısın kırk yılda bir!

– Kimya dersi vermeye benziyor öyle mi, pazarlık mı yapmaya başlayacağız Nur!

– Yok efendim pazarlık değil. Fakat şaşıyorum, sadece sen istiyorsun, ben veriyorum. Biraz da, sen vermeyi öğrensen!..

"Azıcık da senin canın sıkılsa."

– Yavrucuğum, ben sana gitme demiyorum ki... El âlem ne der? Dedikoducu muhit biliyorsun. Murat eve gelsin, istediğiniz kadar konuşun ve...

Sözünü kestim:

– Sen gitme demiyorsan, gidiyorum.

İster istemez:

– Peki, dedi.

Daha fazla konuşmamak için hemen gidip yattım. El âlem yüzünden değil de, gerçekten kendi isteseydi, kalmamı belki, bunca ısrar etmezdim.

* * *

Murat'ın hiç hoşlanmamasına rağmen, ben yine pantolonla, bol bir bluz giymeyi tercih ederdim, fakat rahat edemedim, pantolonun içinde. Güya bir şey fark edilmiyor ama, belim adamakıllı kalınlaşmış. İster istemez, bol etekli, beyaz bir elbise giydim. Saçlarımı bir eşarpla sıkı sıkı bağladım. Gözlerimde büyük siyah gözlükler, ayağımda beyaz sandallar...

"Seni gören, öğrencilerden biri sanacak, evli kadın gibi durmuyorsun." diye söylendi Ferit. Alay mı ediyordu, yoksa kızıyor muydu, anlayamadım.

Murat da, "Beyaz sana ne kadar yakışıyor" diye fikrini beyan etti.

Talebelerle de tanıştım. Üç kız, üç erkek. Hepsi pantolonlu, sırt çantalı, dağcılar gibi hazırlanmış. Ben onların yanında, pek kadınsı, pek nazlı, narin kalıverdim. Ferit öğrenci kızlarla uzun boylu konuşup şakalaşmasına rağmen, bir hayli huzursuzdu. Hani, "Gitmekten vazgeçtim" desem, memnun olacaktı.

Çocuklar, kızlardan birinin, Semra'nın arabasıyla gelmişler Urfa'ya. Murat da, kumandan beyden bir cip almış. Sekiz kişi, dörder dörder iki arabaya taksim olup, akşamüstü yola çıktık. Geceye kadar dağın eteğinde bir köye gideceğiz, köyde birkaç saat uyuyup, arabaları orda bırakıp, dağa yayan tırmanmaya başlayacağız. Nemrut-Ankar Dağı, bin yüz elli rakımlıymış. Normal yürüyüşle etekten tepeye dört saat alırmış.

Şehirden çıkar çıkmaz, şarkılar, marşlar söylemeye başladık. Ne kadar neşeli, hafif hissediyordum kendimi. Ferit'ten ayrılırken, bir an onun endişeli yüzüne bakıp, "Keşke gitmesem" diye üzülmüştüm. Yol boyu Ferit'in endişeli yüzü yavaş yavaş kayboldu.

Semra arabayı kullanıyor, yanında bir erkek arkadaşı, arkada Murat'la ben! Kız, Murat'a bir hayli hayran görünüyor. İkide bir dikiz aynasından ona bakıp:

– Hocam, şöyle...

– Efendim, böyle...

– Murat ağabey siz ne dersiniz? diye âdeta, mütemadiyen kendisiyle konuşmaya mecbur ediyordu. Bukle bukle kızıl saçlı, minnacık çilli burunlu, iri yeşil gözlü; oldukça güzel bir kız! Dağ başlarına harabe aramaya çıkacağına İstanbul'da, bir plajda, kumlara uzanıp sigarasını tüttürerek, yanındakilerle flört edecek bir tip.

– Ne kadar kalacaksınız burada Murat ağabey?

– Daha pek belli değil Semra.

– Dönüşte İstanbul'a uğrayacak mısınız?

– Bakalım.

– Aaa, gelin hocam, bütün Ankara, İstanbul'da zaten. Orada kimseler bulamazsınız. Buranın sıcağından sonra, denize bir merhaba, demeden geçemezsiniz!

– Deniz mevsimini burada geçireceğim.

– Aman hocam, ne yapıyorsunuz. Babam, "Murat Bey'i mutlaka getirin İstanbul'a" dedi, sizinle balığa çıkmaya hasret kalmış...

"Bak hele, demek ailesiyle tanışıyor Murat."

– Ya ya, hakikaten ben de isterim babanla bir daha balığa çıkmayı... Nur, görsen Semra'nın babası demezsin Muzaffer Bey'e, o kadar genç ve dinç, tam bir balıkçı!

Ne de çok hatırası var. Uyur gibi yapıp gözlerimi kapadım, başımı arkaya dayadım. Doğrusu ya, bu güzel gözlü hanım ve babasının balıkçılığı beni hiç alakadar etmiyordu. Murat'a "Seninle hatırası olan herkes, sinirlerime dokunuyor, lütfen kes." dememek için ağzımı, sıkı sıkı kapadım.

– Nur Hanım uyudular galiba, hocam.

Murat, kendisini dinlemeyip de uyuduğumu görünce biraz bozuldu.

– Ya evet, galiba. Daha yavaş kullanır mısın Semra? Faruk, önündeki çantanın içinde bir hırka olacak, ver bakayım.

Oğlan hırkayı verdi herhâlde. Murat dikkatle üstümü örttü.

– Biraz rahatsız da... Bebek bekliyor, diye izah etti.

– Keşke gelmeselerdi beraber, rahatsız bir yola dayanabilecekler mi acaba?

– Ben ısrar ettim. Nur, fen fakültesinden mezundur fakat eski eserlerle çok fazla alakalanıyor.

Bu sefer Faruk:

– Ferit Bey akrabanız mı ağabey? diye sordu.

– Nur akrabamdır!

Al sana kocaman bir yalan. Murat, benimle bu kadar yakından ilgilenmesini izah etmekten memnun, arkasına yaslandı.

– Bu sene Boğaz'da mısınız yine, Semra?

– Evet efendim, Suadiye'deki köşkü satılığa çıkardı babam. Artık yaz, kış Boğaz'da oturacağız.

Faruk:

– Kışın çekilir mi Boğaz yahu, dedi.

– Babam çeker, ben nasıl olsa Ankara'dayım.

– Sen sadece Murat ağabeyi davet ediyorsun, Semra hani bizi de çağıracaktın?

– Canım sizi ben çağıracağım, hocayı babam davet ediyor.

– İltimaslı desene.

– Hem de nasıl!

Bütün bu konuşmalar canımı sıkıyordu. Başka şeyler düşünmeye çalıştım. Yavaş yavaş yaklaştığımız tarihî,

küçük Commagene Devleti'nin, haşmetli hükümdarı I. Antichos'u tahayyül ettim. Ta milat öncesi 69 yılının yaman politikacısı; minnacık krallığından geçen ticaret yollarını, bir tarafta Romalılardan, bir tarafta Partlardan muhafaza edebildiği gibi, iki taraf arasında bir tampon devlet vazifesi görürmüş. Asalete pek meraklı olan Antichos, aslının hem büyük İskender'e, hem Dora'ya dayandığını iddia etmekteymiş. Onun için tapınağının etrafını ecdadının muhteşem heykelleriyle süslemiş. Buncasına büyüklüğe, yüksekliğe önem veren Antichos acaba nasıl bir şeydi? Kafasının, hayallerinin büyüklüğüne yakışır, hakikaten haşmetli, kocaman bir adam mı, yoksa bunca büyüklüğe susamış, eciş bücüş, dalavereci bir cüce mi? Antichos'u, minnacık, çirkin, kurnaz bir adam gibi düşündüm. Mutlaka ince uzun bir çenesi, çenesiyle yarışa çıkmış gibi, yüzünü baştanbaşa bölen, sipsivri bir burnu vardı. Romalı kadınların vücutlarını düşünür, Partlı esmerlerin, ne kadar ateşli olduğunu tahayyül ederdi. Gülmeye başladım.

– Uyandın mı Nur?

– Ya.

– Rüyada gülüyordun.

– Antichos'u gördüm rüyada.

– Nasıl bir şeydi, Nur Hanım?

Faruk sormuştu. Dikiz aynasında Semra'nın gözleri benimkilerle birleşti.

– Murat'a benziyordu, dedim.

– Murat Bey'de zaten tarih öncesinden gelen bir hava vardır, değil mi? Hocam, belki siz Antichos'un ruhunu taşıyorsunuzdur. Olur mu olur!.. Sizi bu tezi almaya teşvik eden de odur.

Hep beraber güldük.

– Nasılsın Nur, miden bulanmıyor ya?

– İyiyim, teşekkür ederim.

– Semra, sen yoruldunsa, ben geçeyim direksiyona.

"Nasıl da her tarafa yetişiyor!"

– Hayır efendim, yorulmadım daha.

– Ben de kullanırım ağabey, merak etmeyin, dedi Faruk.

Güneş batmış, etrafa bütün romantiklerin, hüzünlü saat dedikleri, alaca karanlık çökmüştü. Hepimiz, susuyorduk. Gözlerim yarı kapalı, kirpiklerimin arasından, Murat'ın keskin fakat biraz kaba profilini seyrediyordum. İçimi dalga dalga bir güven hissi kaplıyordu. Niçin bu adam, bu kadar rahatlık, bunca güven dağıtıyor etrafına? Bir sürü acıya tahammül edip de, mağlup olmayan, büyük, çok büyük bir yüreği olduğu muhakkak. Bütün kâinatı içine alacak kadar büyük ve sıcak, fakat sadece tek bir kişi arayan bir yürek! O duyduğum huzur bundan mı acaba?

– Ferit, bir hayli endişe ediyordu senin için.

– Ya, ama sana güvenir, senin yanında başıma bir hâl gelmeyeceğini bilir.

– Orası öyle ama, yine de son dakikaya kadar vazgeçersin diye ümit etti.

– Keşke Ferit Bey de gelselerdi.

– Israr ettim, diye cevap verdi Murat, fakat Emniyet müdürünün Urfa'da olmayışı işi bozdu. Onun yokluğunda vazifesinden ayrılmasına imkân yok tabii...

– Bize bile tembih etti, dedi Semra. "Nur'u yalnız bırakmayın. Sık sık midesi bulanıyor, başı dönüyor" diye.

– Görüyorsun ya, yalnız bana güvenmemiş!

Ferit'in göstermelik telaşına gülmek geldi içimden, –bu da el âlem içindi!– Murat'la eğlendim:

– Babam bile beni sana emanet ederdi.

– Efendim?

Deminki akrabalığı unutmuş, unutmamış olsa bile benim duyduğumdan habersizdi, şaşkın şaşkın baktı:

– O yaz kampa bırakmayacaktı beni, en son gün, sen geliyorsun diye razı olmuştu ya.

Murat'ın şaşkınlığı yüzünden akıyordu, yaa yalan söyler misin küçük bey!

– Fakat, adamcağızın hakkı varmış, sen olmasaydın, o dereden kim kurtarabilirdi beni? Yürüyüşe çıkmıştık, yağmur başladı, aman Allah nasıl bir sağanak! "Kamp yerine dönelim" dedik fakat dereyi geçmek lazım. Dere delirmiş. Dönmeyip kalsak, ne olacağını Allah bilir. Daha da fenalaşacak gibi yağmur. Kamptan izinsiz kaçmıştık. Çocukluk işte, bir de ondan korkuyoruz.

Nihayet Murat'ın aklı başına geldi, hikâyeyi o tamamladı:

– Sulara atılmışız, bir de bakmış ki ben gidiyorum, seller götürüyor beni, saçlarımdan yakaladığı gibi... O zaman saçlarım da ne kadar uzunmuş!

Semra'yla Faruk alakayla dinliyordu. Murat "Nasıl, becerdim mi?" gibilerden bana baktı, memnun, neşeli gülümsedim. Mademki Semra'nın Murat'la hatıraları vardı, bir yaz boyu bile olsa... Elbet benim de olacaktı! Hem daha evveline ait, hem daha heyecanlı!

"Peki ama ne oluyorsun Nur, niçin, ne gereği var?" diye düşündüm. "Ama bu kız sinirime dokundu, şımarık züppe, çok paralı olmanın rahatlığı içinde... Şöyle adamakıllı biri olsaydı tabii ki aldırmayacaktım" diye teselli ettim kendimi. Sonra Faruk geçti direksiyona, bir hayli gittik. Derken arkadakiler yetişti, klakson klakson, kıyamet! Ne imiş, karınları acıkmış. Sandviç paketleri, termoslar açıldı. Bağıra çağıra, kapış kapış yemek yedik.

Kızlardan biri:

– Keşke çiğ köfte de olsa, diye hayıflandı.

Urfa'ya geleli birkaç gün olduğu hâlde, Urfa yemeklerine alışmışlar bile. Çiğ köfte; bulgurla çiğ etin, bol bol

biberin, soğan vs. bir araya gelip gayet iyi yoğrulmasından yapılan bir köfte çeşidi.

Oğlandan biri:

– Yahu o çiğ eti nasıl yiyorsunuz? diye burun kıvırdı.

Semra:

– Aman ukala, sen ne beğenirsin zaten, fevkalade bir tadı var. O kadar uzun ve iyi yoğrulduktan sonra, et öyle bir terbiyeleniyor ki, pişmişten iyi... Karar verdim, İstanbul'a döner dönmez, bizimkileri toplayıp bir çiğ köfte partisi vereceğim.

– Yapmasını öğrendin mi?

– Hem de nasıl?

– Yine de, o senin partine gelecek misafirlerden biri olmak istemezdim!

– Zaten seni davet eden kim?

Murat:

– Çabuk olun çocuklar, dedi, köylüler uyumadan köye varalım.

– Köylüler çoktan uyumuştur, dedim.

– Muhtara haber gönderdik Nur; orası alışık böyle misafirlere.

– Zaten ya köyde ya dağda Amerikalı arkeologlara rastlarız, dedi biri.

– Tapınağın ilk etütleri 1800... 1800...

– 1822'de Alman ve Türk arkeologların müşterek çalışmaları ile, diye tamamladı Semra.

"Bu kız aptal değil" diye düşündüm, "sadece parasına ve kocaman gözlerine güvenip de oturmuyor baksana, hoşlandığı adamın meselesi ile de ilgili."

Tekrar yola düzüldük. Bu sefer Murat kullanıyordu arabayı. Semra benim yanıma oturdu ve Murat'ın bana gösterdiği şefkati, alakayı göstermeye başladı. Arkama yastıklar mı yerleştirmedi, dizimi battaniyelerle mi örtmedi.

İçimden "Hoşlandığı adamın, başka bir meselesine gösterilen ilgi!" diye alay ettim. Oysa Murat ciddiye alınıştı.

– Aferin Semra, Nur'a iyi bakıyorsun.

– Ama hasta muamelesi görmek benim içimi sıkıyor, diye söylendim.

Köyde, bir grup, bizi el fenerleri, lüks lambaları ile karşıladı, köy odasına götürdü. Odada büyük ocağı yakmışlar, muhtar, köyün hatırlı adamlarından birkaç kişi, kasabanın müftüsü, sohbet edip bizi beklerlermiş. Hepimiz ocağın başına üşüştük.

– Hava adamakıllı serinlemişti, dedi kızlardan biri, bu ocak değdi doğrusu.

– Birer de sıcak çay içerseniz, kendinize gelirsiniz, dedi müftü.

Uzun boylu, zayıf, babacan, tatlı yüzlü bir adam, kısa beyaz sakalı yüzünü çerçevelemiş. Telaffuzu gayet düzgün. Hemen seviverdim adamı, yanına oturdum. Kıyafetimden olmalı, benim onlardan olmadığımı keşfetti, belki de Murat'ın karısı sandı.

– Köye sabahleyin inmiştim. Niyetim, akşam olmadan dönmekti. Ama sizlerin geleceğini duyunca dayanamadım, kalayım, dedim, iki laf ederiz.

– Pek iyi etmişsiniz efendim...

– Torunlarımı, çocuklarımı pek özledim de hanım kızım, böyle talebeler geliyor, demiyorlar mı, yüreğim bir hoş oluyor.

– Torunlarınız okuyorlar mı? diye sordu biri.

– Kimisi okuyor, kimisi iş sahibi oldu.

– Nerdeler?

– İstanbul, Alabama, Melburn... Ya pek uzaktalar...

Bu lafın üzerine müftü hemen alaka merkezi oldu. Urfa'nın bir küçük kasabasının müftüsü, torunları Amerika'da, Avustralya'da!

Çocukları pek meraklandırdı bu iş, ihtiyarı soru yağmuruna tuttular. O da, onlardan bahsetmekten memnun, anlattı durdu. Ben yavaşça yanından kalkıp, ocağın başına geçtim. Kâh onları dinledim, kâh alevleri seyrettim. Murat yanı başımda, muhtarla dağ hakkında, harabeler hakkında konuşuyor.

Muhtar, dört-beş sene önce dağda büyük emekler sarf ederek kazı yapan, harabelerin büyük bir kısmını ortaya çıkaran, Amerikalı bayan arkeoloğu hararetle anlatıyor. Mrs. Theresa Goel!.. İsmi, muhtar kendi telaffuzuna uydurarak pek hoş söylüyor.

– Yaman kadındı muallim bey, erkek gibi. Köye de bir indi mi herkesin derdine koşardı. Kimin hastası var, kimin yarası var, hemen o tarafa! İlle de mezarı bulacağım, derdi. Yarın göreceksiniz ya, pek büyük set. Bir de heykeller var ki muallim bey, yazık, çoğunun kafası gitmiş.

– Vallahi, diyor müftü, oğlanlar çağırıyor ille gel diye. Olur mu be çocuklar, bu yaştan sonra gideceksin. Alabama'ya yahut Melburn'a, orda seni kim tanır, kim görür? Burda nereye gitsen, hangi köye uğrasan hürmet eder, başköşeye geçirirler, sağ olsunlar. Burda herkesin derdi olur, akıl danışacağı bir şeyi olur, sorarlar söylerim. Onlar memnun, ben memnun! Bunlar benim dostlarım işte, evlatlarım. Bensiz ne ederler? Ya ben onlarsız; velhasıl "Olmaz" diyorum, genç olsak hadi neyse. Toprağımız burda çocuklar, toprağım beni bekler...

– Ama elinizde böyle bir fırsat varken bir gidip görseniz.

– Canım evladım, yazıyorlar, öğreniyorum. Gidip görmekten zahmetsiz! Oralarda ben, Mehmetleri ararım, Alileri, muhtarı ararın. Bizim kasabanın suyunu, Urfa'nın sıcağını ararım. İyisi mi ben oturayım, onlar gelsin.

– Geliyorlar mı?

– Tabii, her üç senede bir, ramazan ayında gelirler, bütün çocuklar, torunlar, karıları, kızlar, damatlar... Yani bütün aile bizim evde toplanırız; beraber orucumuzu tutar, bayramı ederiz. Sonra evli evine, köylü köyüne. Gayri artık yaşlandım çocuklar, bu üç sene hiç bitmez geliyor. Bu ramazan geldiklerinde söyleyeceğim, şu işi bir seneye, bilemedin, iki seneye indirsinler.

Köylülerden biri:

– Müftü efendi gitmek istese de biz koymayız, dedi, dışarıda beş altı evladı varsa, burda köy köy evlatları var. Onsuz n'ideriz? Bekir ko çayları gayri.

Çayımı içerken gözüm alevlere takıldı. "Bu adam mutlu işte," diye düşünüyordum, "mutluluğun izahı basit, hatta iptidai. Ona ihtiyacı olan bir sürü adamın arasında yaşamak. Durmadan veriyor adam, verdiği için mutlu, ya ben?"

– Neler düşünüyorsun Nur?

Canan'ın tarifiyle Murat beni kendi içime düşmekten kurtardı.

– Hiç, dedim, sizleri dinliyordum, şu ateş hoşuma gitti, bu çayı sevdim. Geldiğime memnunum.

Murat bir an geriye gitti galiba, annesinin kelimeleriyle konuştu:

– Saadet budur işte.

– Ya, buncasına basit!

– Bunu bir kabul edebilsen.

– Şu an ediyorum.

Gözleri parladı:

– Çok memnun oldum, dedi, sıkılacaksın diye ödüm kopuyordu. Çocukları sevdin mi?

"Şöyle böyle" gibilerden bir hareket yaptım elimle ve:

– Semra akıllı kız, dedim.

Güldü:

– Biraz fazla akıllı! Sinirlenmene bile değmez. Sonra öyle uyku taklidi yapıp da bizi dinleme.

– Niye, ne olmuş?

– Aleyhinde konuşuveririz de...

– Sen konuşmazsın. Onlar da ne söylerlerse söylesinler, umurumda değil. Niye akraban oluyormuşum senin?

– Ne bileyim, içimden öyle geldi.

– Güzel, amcamın, hayır, babamın amcasının torunusun.

– Tamam.

– Hocam, bir çay daha içmez misiniz?

– Koyarsan, memnuniyetle Semra.

Kız, Murat'ın bardağını doldurup, yanımıza yerleşti.

– Yazık, beyaz elbiseniz kirlendi!

– Ziyanı yok, dedim, başka elbise aldım yanıma.

– Beyaz, böyle geziler için pratik değil.

– Öbür elbisem de beyaz.

– Nur ekseri beyaz giyer, dedi Murat.

– Size yakışıyor! Ben de pantolona öyle alıştım ki, elbise görmek tuhafıma gidecek nerdeyse. Artık yatsak değil mi, erken kalkacağız.

Oysa ben, bu ateşin karşısında, Murat'la sabaha kadar oturabilirdim.

Muhtar:

– Hanımların yataklarını içeri kısma hazırladık, beylere de bu sedirleri açacağız, isterseniz buyurun, dedi.

Semra fırladı yerinden:

– İyi geceler hocam, siz de geliyorsunuz değil mi Nur?

– Tabii, deyip, kalktım ister istemez.

Oğlanlar:

– Siz rahat rahat uyuyun, biz sizi uyandırırız, dediler.

İçeri odaya geçtik, tertemiz dört yatak hazırlanmış, çarşaflar sabun kokuyor. Odanın ortasında büyük bir mangal.

Semra:

– Ben soyunmayacağım çocuklar, dedi, çok uykum var.

Olduğu gibi attı kendisini yatağa. Biz, uslu uslu soyunup geceliklerimizi giydik.

– Vücudunuz ne kadar ince, söylemeseniz, hamile olduğunuz aklıma bile gelmezdi, dedi kızlardan biri, ufak tefek esmer olanı.

Öbürü:

– Kaç aylık? diye sordu.

– Kız mı, erkek mi istiyorsunuz?

– İsim hazırladınız mı?

Onların sorularına cevap yetiştirip, yatarken, uyur görünen Semra yerinden fırlayıp, bir sigara yaktı, gayet alaylı:

– Yeriniz rahat mı? diye sordu. İsterseniz yatak değiştirelim, hoca merak içindedir şimdi.

Alayını anlamamış göründüm:

– Çok rahatım, teşekkür ederim.

– Kuzum siz Murat Bey'in nesi oluyorsunuz?

– Murat, babamın amcasının torunudur.

– Hımm, pek yakın değil.

– Evet, pek yakın sayılmaz, ama beraber büyüdük.

– Sizden hiç bahsetmemişti.

– Hocalar, talebelerine ailelerinden bahsederler mi?

Biraz bozulur gibi oldu. Küçük esmer imdada yetişti:

– Murat ağabey bizimle arkadaş gibidir de.

Herkes "Allah rahatlık versin" diye uyumaya hazırlanırken; Semra'ya baktım; yatağa sırtüstü uzanmış, kollarını göğüslerine kavuşturmuş, ağzında sigara, gözleri tavana takılı, düşünüp durur. Bir an içimden acımak geldi, sonra, "Elimden ne gelir" deyip, arkamı döndüm. Huzursuzdum.

Ne kadar uyumuşuz bilmem, bir gürültü, arkasından Faruk'un sesi:

– Ey millet, uyanın bakalım, sabah oldu.

Saate baktım, üç buçuk. Kızlar:

– Ay olur mu bu be!..

– Daha çok erken...

– Şimdi uyuduk, diye söylenmeye başladılar. Yine de kalkıp giyindik. Hepsinin yüzü gözü şişmiş, suratları iki karış. Semra fenerin ışığında alelacele saçlarını tarayıp, dudaklarını boyadı.

– Bir yerde okumuştum; güzel kadın uykudan uyandığı zaman da güzel olan kadındır, diye. Oysa, ben pek çirkin duruyorum, moralim bozuluyor, diye söylendi.

– Hadi hadi, sende bu gözler varken..

Dışarı çıktım, muhtar yanımıza bir rehber kattı. Müftünün elini öpüp vedalaştık.

Murat:

– Rahat uyudunuz mu kızlar? diye sorunca, Semra:

– Hem de nasıl hocam, diye cevap verdi.

Oysa Murat bana bakıyordu. Gülümsedim. Rahatladı:

– Termoslara çay koyduk, biraz yürüyelim, kahvaltıyı yolda yaparız, hadi çocuklar.

Kızlar önde, biz arkada, yürümeye başladık. Etraf karanlıktı daha. Kızlar oğlanların koluna yapıştı:

– Ay düştük, düşeceğiz! diye, çığlık çığlığa bağrışıp gülüşüyorlar.

Murat'la ben yan yana yürüyoruz. Ha bire "Neden ben de öbür kızlar gibi hareket etmiyorum, niçin onun koluna girmiyorum yahut niçin o benim elimden tutmuyor," diye düşündüm, "onların arkadaşlığı bizimkinden daha mı kuvvetli, daha mı ileri sanki. Olamaz, bu imkânsız bir şey. Eee, çekingenlik niye?"

O sadece yanımda yürüyor, ikide bir:

– Dikkat et Nur, önünde çukur var...

– Biraz daha yavaş yürü Nur, diye ihtar ediyor; ben de ses çıkarmadan itaat ediyorum. Birden:

– Bizim onlardan ne farkımız var Murat? dedim.

– Bilmem.

– Ne demek istediğimi anlatamıyorum.

– Ben anlıyorum. Kızım senin bu beynin, düşünmeden bir an duramaz mı, her şeyi olduğu gibi bırakamaz mı?..

– Canım bir şey düşündüğüm yok.

– Pekâlâ, bir daha sormayacağım.

– Öyleyse niye soru soruyorsun?

– Kızma hemen canım. Sadece biraz rahat olmanı istiyorum.

– Senin yanında rahatım Murat biliyorsun.

Bir zaman konuşmadan yürüdük. Yıldızlar birer birer sönmeye başladı. Gök içinden ağarıyordu.

– Ağabey, karnımız acıktı.

Yere battaniyeler serip oturduk. Paketleri açtık, sağ olsun muhtar birçok dürüm yaptırmış. Dürüm, yufka ekmeğinden yapılmış bir nevi sandviç. Bol bol da peynir, içli köfte, meyve koymuş.

Bir taraftan yiyip, muhtarın iyiliğini konuştuk. Rehberimizin canı sıkıldı:

– Böyle demeyin bey, yapmasa ayıp, Tanrı misafirisiniz. Muhtar olmasa da kim olsa yapar, nedir ki bunlar?

– Tanrı misafiri olmak! Bu anlayışa bayılıyorum, dedim. Ne kadar güzel, ne insani bir şey.

– Eskiden şehirlerimiz de böyle imiş ya, çat kapı Tanrı misafiri!

– Ona para mı dayanır allaseniz, dedi Semra.

– Evet, Tanrı misafiri âdeti bugünkü dünyamıza yakışmıyor değil mi; madde girerken, mana çıkıyor.

– Öyle demek istemedim, hocam, güzel bir töre şüphesiz... Fakat, fakir..

– Canım bunun için zengin olmak, fakir olmak diye bir şey yok ki, dedi oğlanlardan biri. Kendin yemeyip,

misafirine yedireceksin; eskisi bu! Yenisi; kendin yiyecek, misafirine tebessüm edeceksin. Görüyorsun, formül basit.

– Şöyle bir toparlarsak, gittikçe maddileşiyor ve bencilleşiyoruz, öyle mi hocam?

– Bu konuda öyle. Allaha şükürler olsun ki bu hastalık, köylerimize geçmedi daha.

– İyi ki geçmedi, yoksa şimdi bizim bayat sandviçleri indiriyorduk mideye!

Murat gözleri ile tepeyi işaret etti. Baktım. Gök tutuşuyor. Çubuk çubuk; sarı, kızıl tutuşuyor. Yalnız, bir yıldız, inatçı tek bir yıldız kalmış.

– Şu yıldızı sevdim işte, bak nasıl dayanıyor.

– Zavallı yakında gidecek, bu kızıllık boğacak onu!

"Niçin Murat'la konuşurken bu kız girer araya hep?"

– Çocuklar, güneş yükselmeden kalkalım. Sıcak bir bastırırsa...

Sonra hep yürüdük, şarkılar söyleyerek yürüdük yürüdük... Murat, ha bire fotoğraf çekiyordu.

– Sen bizim aramızda ne kadar başka kalıyorsun.

– Nasıl yani?

– Şey, demin habersiz birkaç resmini çektim de... Sen sanki; başka bir dünyada, gökten, bulutlardan, faldan gelmiş gibi idin. Velhasıl beyaz sana çok yakışıyor. Böyle bol etekli olursa, ayağında böyle sandallar olursa...

– Teşekkür ederim.

– Teşekkür edersin diye söylemedim, dedi ters ters.

– Peki, dedim. Zavallı halk her ay, krallarının doğum gününü kutlamak için bu dağa nasıl tırmanırdı? Hadi şimdi ne ise, ya bir de soğukları düşün!

– Onları bu dağa çıkaran şey, krallarının doğum gününü kutlamak değil sadece; içlerindeki iman, Tanrı'ya daha yakın olma arzusu... Tapınma içgüdüsü...

– Evet, başka türlü izah edilemez.

– Yoruldunsa, biraz mola verelim.

– Yok, sade benim için durulur mu? Hele öbürleri de yorulsunlar.

– Çocuklar biraz duralım, dinlenelim.

– Bu iyi oldu ağabey.

Hepsi yere çöküverdiler.

– Ağabey biz dönmeden, birkaç da mağara gezelim.

Urfa'nın batısındaki sıra tepeler, tekmil tarih öncesine ait esrarengiz mağaralarla doludur. Bu mağaralardaki sayısız kabartma yazılar, heykeller, eşyalar, şehrin kuruluş tarihinin ne kadar eski olduğunu gösteriyor.

Bu mağaralardan birinin tabanında gördüğüm mozaik tablo, hâlâ daha gözümün önünden gitmiyor. Bir yerli ailenin ev kazarken, tesadüfen meydana çıkardığı bu tablo bir kral ailesini gösteriyordu. Belki de o ince uzun burunlu, çekik gözlü güzel kraliçe, VII. Abgar'ın uğruna o koskocaman sütunları yaptırdığı Kraliçe Şelmet'tir. Binlerce senenin ötesinden buncasına parlak, buncasına alımlı bizi süzüyor. Bu kraliçe, nedense beni pek büyüledi. Murat'ın başka kazılardan birinde bulup da, bana hediye ettiği mavi taştan oyulmuş minnacık ibriği ona yakıştırdım. Kraliçe, çeşitli nebatlardan yaptırdığı hususi parfümünü de minnacık mavi ibrikte muhafaza ediyordu muhakkak. İbriği güzelce ovup, parlatıp kendi tuvaletimin önüne koydum.

– Siz de gezdiniz mi bu mağaraları? diye sordu Semra.

– Bir kısmını... Hakikaten çok ilgi çekici kabartmalar, heykeller falan var... Ben bile bu işe eskiden hiç alaka duymadığım hâlde, bu mağaralara bayılıyorum. İnsan orda vaktin nasıl geçtiğini anlamıyor:

Murat:

– Nur, camileri daha çok sever, dedi.

– Camileri mi?

– Mağaralarda tarih öncesini yaşarken, camilerde, hem tarihi hem de büyük imanları duyuyorum, ondan galiba.

– Avlusundan nehir geçen, neydi ismi?

– Hasanpaşa Camii mi?

– İşte o muazzam bilhassa! Alev alev yanan şehrin ibadetgâhının ortasından gürül gürül çay geçiyor. Psikolojik bir tesir olmalı halkın üzerinde.

– Yaa, Uzun Hasan da senin gibi psikolojiye pek meraklı imiş de onun için yaptırmış bu camiyi!..

Ne kadar güzel bir gündü. Canan'la bu camiye gidişimizi hatırladım. Avlunun tam ortasından serin serin akan Halilrahman çayını, asırlık çınarlar gölgeliyordu. Orda suyun başına oturup, Taka Baba'nın hikâyesini dinlemiştik.

Halil İbrahim Dede'nin gencecik bir müridi var. Bu gencecik mürit bir gün ailesini terk eder, alır başını yollara düşer. Antep'e gider, iki sene sonra döner, cami avlusundaki küçük bir odaya çekilir; ne yer, ne konuşur... Gözleri uzak uzak, pırıl pırıl bakmaktadır yalnız. Karısı, çocukları, annesi, babası dertlenir. Konu komşu dertlenir. Nihayet bütün Urfa dertlenir! Konuşturmak için olmadık yollara başvururlar, yedirmek için en güzel yemekleri yapıp getirirler. Genç müritte hiçbir hareket yok. Düşünürler taşınırlar, "Kulübenin duvarlarını yıkalım bari" derler, "korkar kaçar." Kazma kürek, işe girişmeye gelirler, bir de bakarlar o Urfalıların Taka dediği, pencereden yüksek, pencereden ufak, tavana yakın cumbanın içinde oturup durur. Bir insanın merdivensiz oraya çıkmasına imkân yok. Şaşırıp kalırlar, "Bunda bir iş var," derler. Bir daha rahatsız etmezler. Aradan kırk gün geçer, mürit Taka aşağı iner; konuşup, yemeğe başlar, ama ailesinin yanına dönmez. O kulübe,

evi olmuştur artık. Mangalını yakar, kahvesini pişirir, ziyaretçi kabul eder, dertliler, hastalar ona koşarlar, el öpüp duasını alırlar. O günden bugüne "Taka Baba" kalır adı. Bize anlatan ihtiyar, "Ben hatırlıyorum" demişti, "pek küçüktüm, elini öpmeye götürmüştü babam. Odanın içine girince mis gibi bir hava çarpmıştı yüzüme..."

Taka Baba sonra köyüne gitmiş, bir daha dönmemiş. Torunları hâlâ daha saygı görüyorlar, onun adı ile çağrılıyorlar Urfa'da.

– Niye daldın Nur?

– Taka Baba'yı düşünüyordum! Hani sana anlatmıştım.

– Titriyorsun.

– Bu hikâyeler çok tesir ediyor bana.

– Kazağımı vereyim.

– Yok canım, geçer şimdi. Kalkalım mı artık?

Bir zaman daha yürüdük, artık tepeye çok yaklaşmıştık. Kuzeyde, başları bulutların içinde Toroslar sıra sıra yükseliyor; güneyde Suriye'ye giden vadiler kıvrım kıvrım uzanıyor. Nihayet mezarın üç yanına yapılmış setler göründü.

– Açık hava tapınağı gibi, dediler.

Artık tam tepedeyiz. Birinci Antichos kendine yakın bildiği tanrı heykelleri arasında yaptırmış mezarını.

Mezar, alt genişliği 150, yüksekliği 50 metre tahmin edilen büyük bir ehram. Üç yönde üç büyük set. Doğudakinin üzerinde kocaman dokuz heykelin kalıntıları görünüyor. Murat:

– Acele edelim, dedi.

Harıl harıl not alıp, fotoğraf çekmeye, ölçüp biçmeye başladılar.

Heykellere dikey dizilmiş kabartmaların yanına gittim. Nedense bu taşları; silinmiş, kırılmış oyuk oyuk kabartmaları okşamak istiyordum. Ne ola bunlar, diye düşündüm. Düşüncemi anlamış gibi Faruk yaklaştı yanıma:

– Antichos'un hayatıyla yıldızlar arasındaki ilişkiyi anlatıyor, dedi. Kral, yıldızlarla da, tanrılarla da akrabalık kuracakmış nerdeyse.

– Onun için mezarını tapınak şeklinde yaptırmış...

– Şüphesiz... Şöyle bir umumi bakınca, bu setlerde falan, âdeta bir panteon havası değil mi?

– Ya.

– Şaşaa meraklısı imiş, kahraman da... hem Partlara, hem Romalılara meydan okumak kolay değil o zamanlarda.

– Faruk, çocuklara yardım eder misin? Nasıl, hoşuna gidiyor mu Nur?

– Hoşuma gidiyor da söz mü, Antichos'u yaşıyorum âdeta!

– Yazık, tanrı heykellerinin başları gitmiş, gitmeseydi...

– Ama şu!

– Evet, o, Bereket tanrıçası.

– O yıkılamaz zaten!

– İnsanlar yaşadıkça...

Bereket tanrıçası, başı meyvelerle süslü, mağrur ve edalı bizi süzdürüyordu. Ayaklarının dibine doğru yürüdük, çocuklar setin öbür yanında görünmez olmuşlardı. Dağın sarı çıplaklığında, tarihin ta içinde yaşamak yüreğime bir garip heyecan veriyordu! Göğün maviliğine sığınıp, rahatlamak istedim. Hiç bulut yok. Sanki içinden altında yaldızlanmış bir mavi!.. Birden gökle yer arasında yalnız ikimiz varmışız gibi geldi. Sarı-mavi, ezel-ebed, Murat ve ben! Ona anlatmak isterdim. Kelimeleri bulamadım. Kelimeler de mi kaybolmuştu? Türkçe, Asur dilinin içinde erimiş miydi? Ya Asur dili, şu kabartma yazıların dili! Hiçbir şey yok. Bu yokluğun içinde yalnız ikimizin varlığını, büyük bir kuvvetle hissediyordum. Bu iki varlık birbirine o kadar yakındı ki... Elleri ayrı dudakları ayrı, hatta bakışları ayrı. Yalnız iç içe, aynı ruhtan yaratılmışçasına iç içe!

"Ruhlarımız kardeş mi, yoksa sevişiyor mu?"

Murat cevap vermedi. O zaman bu suali sormadığımı, sadece düşündüğümü anladım. Evet kelimeler gerçekten kaybolmuştu. Ben bile konuşmanın lüzumsuzluğundan bahsederken, buncasını hayal bile etmemiştim.

Orda ne kadar öyle kaldık bilmem. O da benim gibi hissediyordu, bunu Allah'ım gibi biliyorum. Aynı anda, aynı şeyleri duyuyorduk! Antichos'un tanrılaşan ruhu bizi içine alıp eritmiş gibiydi. Yoksa Murat hakikaten Antichos muydu? Eşini bulup buraya mezarına mı dönmüştü? Artık hep burda kalacaktık... Çocuklar boynumuza çiçekten çelenkler geçirecekler, güzel kokular yakıp, şerefimize dans mı edeceklerdi, tüm çılgınlığının içinde tapınmanın ahengiyle mi oynayacaklardı? Buncasına büyük bir mutluluk yaşamama imkân var mı, yaşamak! Nedir bu? Yoksa ölü müyüz? Mademki zaman yok, öyleyse yaşamanın veya ölmüş olmanın manası ne? Bu vaktiyle bölünen, şimdi yeniden birleşen tek bir ruhun bayramı. Kendi küçük dünyasına kavuşan ruhun bayramı... Bu ruh ölmez ki, ölemez ki... Yaşıyordu, yaşayacak... Bu dünyada, hâl yok, ezel ve ebed var!

– Hocam, sizi arıyoruz.

Sarsıldım. Semra'nın yeşil bakışları hâl'i getirdi.

– Ah, siz ağlıyorsunuz Nur!

Cevap vermedim. Murat:

– Semra, sen Nur'la kal; biraz rahatsız, ben gidiyorum çocukların yanına.

Yüzüme bakmadan uzaklaştı.

Murat'a özenip, ben de toparlanmaya çalıştım:

– Dağ havası, yükseklik çarptı galiba. Midem bulandı. Bu bulantılar asabımı bozuyor. Sanki bütün öbür insanlardan ayrı imişim gibi. Anormal bir varlıkmışım gibi.

– A estağfurullah, bizden ayrı olduğunuz muhakkak! Bir eser meydana getiriyorsunuz.

– Bu yönden düşününce öyle, fakat bu bulantılar bana iyiyi düşündürmüyor.

– Sinir bozukluğu... Ablam hamile iken, deli oluyor zannettik. Sonra bebek doğunca, her şey normalleşecek, merak etmeyin.

– İnşallah, Murat da öyle söylüyordu demin.

– Biraz daha iyi misiniz, çantamda kolonya var, getireyim size!

– Zahmet olacak.

– Ne münasebet!..

Gitti, kolonya getirdi. Yüzüme, alnıma sürdüm, kokladım. Epey ferahlamıştım. Gözlüklerimi taktım:

– Artık dönebiliriz onların yanına.

– Nasıl isterseniz.

Sonra ben bir taşın dibine oturup, onları seyrettim. Geceki, o çocuksu şımarık havadan kurtulmuş, büyük bir ciddiyetle çalışıyorlardı. Bir hayli not aldılar, fotoğraf çektiler. Murat bilgi verdi, onlar dinlediler. Ben dinlemiyordum. Torosları seyrediyordum; sanki hiç bitmeyecekmiş gibi görünen, başı sonu belirsiz, bir sıra dumanlı yeşillik. Artık tarihten çıkmıştım. Çevremdeki sütunları, heykelleri, taşları Ferit'in gözü ile görmeye başlamıştım. Bir şey düşünmemeye çalışıyordum. Zaman, yakalamıştı artık beni. Ben de onu tekrar kaybetmemeliydim, buna mecburdum.

– Öğle yemeğini burada yiyip, Antichos'un ruhunu şad edelim, dediler.

– Heykellerin boynuna asacağımız altın çelenkler nerde?

– Astık farz ederiz!

– Ya ruhlar için yakacağımız güzel kokular?

– Sigaralarımızı yakarız, dedi Semra.

Yemekten sonra tekrar yola düzüldük. "Artık iniyoruz, her şey bitiyor." diye düşündüm. Oysa, olan bir şey yoktu ki, biten olsun. Bir an birleşen büyük ruh, tekrar ayrılmıştı. Bu kadar...

Murat, çocukların arasında, ben rehberle yan yana yürüyüp, konuşup, mola verip, yine yürüyüp köye indik...

Bu sefer bütün köy bizi bekliyordu. Çocuklar, otomobillerin etrafına toplanmış; kadınlar, adamlar toprak evlerin önünde... Etrafımızı sardılar...

Muhtar birkaç tavuk kestirmişti bu sefer, yumurta haşlatmış, ayran ezdirmiş; akşam yemeğini ille beraber yiyelim, diye ısrar etti. "Etme, eyleme; Urfa'ya vaktinde yetişmemiz lazım." dediysek de dinletemedik. Zaten, o kadar yürüyüşten sonra karnımız da öyle acıkmıştı ki...

Hava iyice kararda, ancak o vakit yola çıkabildik.

Murat geçti direksiyona, Semra onun yanına oturdu. Başka bir kız benim yanıma geldi.

Commagene Devleti'ni, Antichos'u epey konuştular. Ben onlara katılmadım.

Balonu patlamış çocuk gibi, garip hissediyordum kendimi. "Commagene de, Antichos da yerin dibine girsin" dedim. Sonra da, "Nasıl olsa onlar girmiş yerin dibine, asıl yerin üzerindekileri düşün" diye alay ettim kendimle... Hayır, yerin üzerindekiler de alakadar etmiyor beni... Uyumuşum.

– Işıkları göründü Urfa'nın! diye bağırınca yanımdaki, uyandım.

"Koskocaman bir üç saat geçmiş. Onlar konuşmuşlar, ben uyumuşum." diye düşündüm. Bu konuşmaların dışında kalmış olmanın kıskançlığı, uykunun verdiği sersemlik canımı bir hayli sıkıyordu.

– İyi uyudunuz, dedi yanımdaki...

– Hımm, yorulmuştum oldukça...

– Üşümedin ya, dedi Murat. Dağdan beri bana söylediği ilk söz. İnadıma cevap vermedim. Ortadan konuştum:

– Ferit bekliyordur şimdi, çay da hazırlanmıştır inşallah, hep beraber bize gideriz.

– Yok canım, sizi bu yorgun hâlinizde rahatsız etmeyelim, dedi Semra.

– Yoo, yorgunluğum geçti. Artık bu kadar uyuduktan sonra...

– Şimdi öyle gelir ama, eve gidince anlarsınız, en iyisi bir banyo alıp hemen yatmanız. Zaten biz de otele dönüp şu notları birleştirerek gözden geçirmeliyiz.

Yanımdaki:

– Vallahi, hiçbir şey yapacak hâlim yok, dedi, hemen yatmak niyetindeydim.

Murat:

– Doğru, şimdi notlarla uğraşmayınız. Ben filmleri banyo etmek istiyorum. Siz de yatarsınız.

– Ben yorgun değilim hocam, yardım ederim size.

– Yok, sen zahmet etme Semra, Faruk yardım edecek, söz verdi.

Kız, bozuldu ama bir şey söylemedi.

Murat:

– Senin çayını da yarın gece içeriz Nur, dedi.

– İyi ya, öyle olsun.

Şimdi, somurtmak sırası bana gelmişti.

Ferit, hakikaten çay demlemiş; bekliyormuş bizi. Onları ısrarla davet ettim, ama gelmediler. Bana da hararetle sarıldı:

– Karıcığım ne kadar merak ettim seni, iyisin ya, çok geciktiniz a canım. Nasıl üzüldüm, heyecanlandım.

– Köyün muhtarı, akşam yemeğine kalın, diye çok ısrar etti. Yoksa daha erken gelecektik, iyiyim canım, çok iyiyim.

– Aman ben pek fenayım, meraktan ne yapacağımı şaşırdım.

Divana uzandı.

– Hadi karıcığım, bir çay koy da içeyim; kendime geleyim.

"Ayol, asıl ben yoldan geldim; yorgun olan benim. Ne olur sen koysan şu çayı da, ben uzansam" demek geldi içimden. Vazgeçtim. Deseydim; mutlak yeni bir münakaşa çıkacaktı. Yorgun olan, hamile olan benim amma, mademki o üzülmüş, merak etmiş; istirahat etmek onun hakkıdır! Kafası başkasını almaz, başka türlü düşünemez.

Çayları içerken ona yolculuğu anlattım. Köylülerin misafirperverliğini, çocukları dünyanın dört köşesine dağılan müftüyü anlattım.

– Harabeleri nasıl buldun? diye sordu.

– Senin dediğin gibi. Ama o dağa tırmanmak, Toroslaın manzarası hoşuma gitti.

– Hadi, artık yatalım, dedi.

Yattık... Yüreğimde, sebebini anlayamadığım, anlamaktan korktuğum bir eziklik; öyle dümdüz, onu uyandırmamak için kımıldamadan uzandım, sabahı bekledim...

* * *

– Düğüne falan gelmedin, bari gelin hamamına gel, diye ısrar edip durdu Canan.

O uzun düğün şöleninden sonra bir de gelin hamamı faslı var burda. Düğünün ilk cuması, bir hamam kiralanıyor, davetlilerle, yemeklerle, zılgıtlarla gelini hamama götürüyorlar. Sabahtan akşama değin yıkanıyorlar, yiyip içip oynayıp, eğleniyorlar.

"Evlendikten sonra Hatice'yi görmek isterim" diye düşündüm. Gitmeye karar verdim.

– Yalnız, kuzum şu eski çarşıdan geçir beni giderken, gelin alayı ile hamamda buluşuruz, dedim. Kabul etti.

Eski çarşı, Urfa'nın tipik çarşısı. Garipler pek uğramazlar oraya, "Sarayönü" dedikleri, asfalt caddedeki modern dükkânlardan alışveriş ederler. Ben eski çarşıyı pek merak ediyorum. Merak ettiğim kadar da varmış.

Asfalt cadde bitince, daracık, upuzun bir sokak başlıyor. İrili ufaklı taşlı, toprak bir yol ve bu yolun iki yanına dizilmiş minnacık, karanlık dükkânlar. Havada keskin bir baharat, kekik ve küf kokusu iç içe. Camekânsız dükkânların kapılarında renkli boncuklar, alacalı bulacalı basmalar, bakır işleri, kilimler, heybeler, daha bir sürü şey asılmış.

Havadaki bu acayip, insana değişik, uzak uzak bir şeyler hatırlatan kokuyu, içimize sindire sindire yürüyoruz. Dükkânlarının önüne iskemle atıp oturmuş adamlar bizi merak ve hayretle süzüyorlar. Beyaz entarisi bacaklarına dolaşan küçük bir erkek çocuk eteklerime yapıştı.

– Abla gel. Bizim dükkâna gel, boncuklara bak.

Kirli esmer yüzünde pırıl pırıl parlayan siyah gözleri âdeta emrediyor. Çekti götürdü bizi. Küçücük, karanlık bir dükkâna aldı. Kapısında asılı duran renkli, yaldızlı boncukları birer birer indirip önümüze sermeye başladı. Canan, oğlanı konuşturup eğleniyordu... Gözüm dükkânın karanlığına alıştıkça, duvarlardaki rafları, bu rafların üzerinde, sıra sıra dizilmiş eski kitapları fark ettim. Ciltleri parçalanmış, sararmış, solmuş kitaplar. Köşede bir adam oturmuş, önündeki kâğıda bir şeyler çiziyor. Sanki bizi hiç fark etmemiş gibi bir hâli var. Adam ihtiyar mı, genç mi anlayamadım önce. Yalnız zayıf, ölesiye zayıf bir adam. Dirseğimle Canan'ı dürtüp işaret ettim. Gözlerini kırpışta kırpıştıra karanlığa alıştırıp, adamı gördü.

Kitapları gördü. "Ne ola" gibilerden baktı bana. Omuzlarımı silktim. Oğlan biraz telaşlı:

– Abla, sen hiç bakmadın boncuklara. Bak, şuna bak.

Elinde uzun, nazar boncuklarından yapılmış bir kolye.

– Güzel, dedim, bir de şunu ver bakayım.

Daha yukarılarda, kemik gibi bir şeyi işaret etmiştim.

– Ha, dedi, o eski canım; dedem sattırmaz onu.

– Sen ver bakayım da satın almam.

– Parlak falan değil o be, napıcaksın... Öküz dişleri!..

– Ver bakayım.

Sert söyledim galiba. Adam başını lütfen kaldırıp, şöyle bir süzdü beni tepeden tırnağa, sonra:

– Ver, dedi.

Ne kadar kalın ve derinden gelen bir sesi vardı. Oğlan iskemleye çıkıp, indirdi. Gerçekten, acayip bir şeydi. Birtakım dişlerin, hangi hayvanın bilinmez, üzerine gümüşle garip işaretler yapılmış. Dişler sararmış, gümüş kararmış, kalın, siyah bir ipliğe geçirilmiş uzun bir kolye.

– Aaa, dedi Canan, bu ne biçim şey böyle?

– İşaret mi bunlar, yazı mı, nedir dersin?

– Sus, canım. Ne işareti, ne yazısı?

– Ne dişleri, bunlar, diye sordum oğlana.

– Öküz, dedi.

– Öküz dişi böyle olmaz.

Bildiğimden değil ya, laf olsun diye söyledim bunu. Deminki kalın ses, karanlığın içinden emretti:

– Sen hele bir gelsene buraya!

Canan hemen koluma yapışıp, kaşlarını yukarı kaldırdı. Korkmuştu galiba, gitmemi istemiyordu. Aldırmadım, yürüdüm, adamın önüne geldim. Ömrümde gördüğüm en sarı, en zayıf yüz, kafasında bir tel saç yok.

– Otur, dedi.

Karşısındaki küçük tabureye iliştim. Adam, gözlerini dikmiş beni süzüyordu. Hayır, beni değil, beynimi, yüreğimi süzüyordu galiba. Bakışlarına mukavemet edemedim, gözlerimi kapadım bir an. Karanlık karanlık, koyu bir boşluğa fırlatıldım sanki. Sonra, karanlık yavaş yavaş açıldı, mavi bir ormanda yürümeye başladım. "Bu ağaçlar niçin mavi, gök niye eflatun?" Bir uğultu, şarkı sesleri. Adamı tekrar gördüm:

– Al, bu senin olsun, dedi.

O uzun dişlerden yapılmış kolyeyi verdi bana.

– Nedir bu? dedim.

– Senin kaderin!

Boynuma geçirdim. Kolye daraldı; boğazımı sıkmaya başladı. Dişler, bıçak uçları gibi, batıyordu. Çekip koparmak istedim; daha fazla batmaya başladılar. Adam:

– Kaderini zorlama, dedi.

– Boğuluyorum.

Şarkı sesleri büyük bir gürültü hâlini almıştı. Mavi ormanın üstüne yağmur yağmaya başladı. Adam yağmurda eridi, kayboldu. Ben sırılsıklam, boğazımda dişlerin uçları, her an biraz daha keskin, öylece bekliyordum. Ne oluyordu? Nerden geldim buraya, ben kimim, neyim ben? Gürültü durmuştu. Sadece, adamın sesini tekrar tekrar duyuyordum. "Kaderini zorlama!"

Derken, büyük bir sis indi. Sisin içinde sarı bir oğlan çocuğu çıktı, koşa koşa bana yaklaşıyordu. "Anneciğim!" Kollarını boynuma doladı. Boğazıma batan uçların acısı hafifledi, kayboldu.

Ağlamaya başladım. Sanki göz kapaklarımdan ağır bir yük kalktı, gözlerimi açtım. Ne mavi orman, ne yağmur, ne çocuk! Karşımda adam, ben elimde kolye, tabureye oturmuşum.

Canan'ın sesi:

– Hadi Nur, gelsene artık, dedi.

– Adama baktım, gözlerini önündeki kâğıda indirmiş. Derinden gelen sesiyle:

– Oğlun mübarek olsun, dedi. O gerdanlığı istiyor musun hâlâ?

– Hayır, hayır... Ama sen kimsin?.. Bana ne oldu?

– Azıcık aklın varsa ne olduğunu anlarsın, dedi. Hadi artık git.

– Oğlum mu olacak?

– Kâfi!..

Kalktım, kolyeyi önüne koydum. Aldı, yanındaki mangala fırlattı. Mangaldan mavi bir duman yükseldi. Aynı sesi bir kere daha duydum:

"Kaderini zorlama!"

– Haydi Nur.

Adama bakmadan yürüdüm. Canan'ın yanına geldim.

– Bak şu nazar boncuğu kolyeyi aldım, çok orijinal değil mi? Ne dedi sana adam?

– Bizi görmedin mi?

– Yoo, kolye seçiyordum. Al çocuğum parasını, bozuğum yok.

Çocuk parayı bozdu, üstünü verdi, dükkândan çıktık.

– Kuzum ben otururken, sen sade kolye mi seçtin, bize hiç bakmadın mı?

– Gittin adamın karşısına oturdun, sonra ben şu nazar boncuğunu beğendim, seni çağırdım.

– Yani ne kadar zaman geçti?

– Ne kadar zaman geçecek canım, bir dakika, iki dakika. Ne oluyorsun kuzum, yüzün de sararmış...

– Bana saatler geçti gibi geldi, sen bir şey görmedin mi? Adamın o kolyeyi mangala attığını da görmedin mi?

– Saçmalama allasen, bu sıcakta mangal ne arasın adamın yanında.

– O mavi dumanı da görmedin mi?

– Nur, ne oluyorsun kuzum. Duman falan yoktu. Dur bakayım, sen gidince, adamın sana dikkatle baktığını fark ettim; derken arkamı dönüp çocuğa, şu kolyeyi sar dedim ve size baktım. Sen oturuyordun, adam önündeki kâğıda bir şeyler yazıyordu.

– Allah Allah!

– Ne oluyor?

– Bir şey olduğu yok, adam çok keskin bakıyordu, herhâlde aptala döndüm.

– Belli.

– Şey... Bana "Kaderini zorlama" dedi.

– İyi ya zorlama. Aman, adam delinin biriydi galiba. Sen de çok önemsedin.

– Çocuğum erkek olacak.

– Onu da adam mı söyledi?

– Yoo, ben çocuğu gördüm, sarışındı. Babama benziyordu.

– Eh maşallah kızım, sen keçileri kaçırıyorsun; kuzum, çıkalım şu çarşıdan.

– Hayır, biraz daha dolaşmak istiyorum. O dükkâna bir daha uğrayalım, hadi.

– Bana bak Nur, ben delilerden korkarım. Saçmalamaya devam edersen, seni bırakıp kaçarım burdan anlıyor musun?

– Yok yok, dedim, ne olursun bırakma beni.

Koluna girdim. Canan:

– Buz gibi olmuşsun, dedi. A şu kilimlere bak, ne güzel.

– Yok, dedim, bir daha dükkânlara falan girmem ben.

– Girme de, kapıdan bakalım.

Allı, morlu, yeşilli bir renk deryası içinde kilimler...

Çiçekler, çubuklar, birbirine geçiyor, ayrılıyor, uzuyor. Koyu mor sular bu dalları, çiçekleri çerçeveliyor.

Eskiden olsa, bu kilimlerden alırdım bir tane mutlak. Ama şimdi canım istemiyordu. O mavi ormanda boğazıma batan keskin dişler, sarı çocuğun boynuma dolanan yumuşak kollarını düşünüyordum. "Beni oğlum mu kurtaracak acaba?"

– Haydi, haydi gidelim, geç kalıyoruz, başka bir zaman tekrar geliriz, dedi Canan.

Biraz daha yürüyüp, bir faytona bindik; hamamın kapısına değin, Canan gevezelik etti, ben dinledim.

Neyse, fazla geç kalmamışız, gelin alayının arkasından yetişmişiz hemen. Hamamın kapısını yeşilli, pembeli tüllerle süslemişler. İçerden türkü sesleri, kahkaha sesleri geliyor. Bizi kapıda karşılayıp odamızı gösterdiler. Bir kabin, karşılıklı iki kerevet, süslü örtüler serilmiş, işlenmiş yastıklar konmuş, ortadaki küçük masanın üstünde bir sürahi nar şerbeti, çeşitli meyveler, bardaklar...

Kerevetlerin üstündeki sırmalı bohçalar içinde yepyeni peştamallar, kenarları sırma ile işlenmiş havlular:

– Kuzum, bütün misafirlere böyle ikram ederler mi? diye sordum.

Canan:

– Yok, herkes kendi takımını getirir, bu sadece hatırlı misafirlere yapılan düğün sahipleri ikramıdır, dedi.

Soyunmaya başladık.

– Ayol, dedim, ben utanıyorum. Böyle nasıl çıkacağım dışarı, hiç hamama gitmedim ömrümde ben.

– Plaja gittin ya.

– O başka.

– Niye başka oluyormuş? Peştamala sarınmak, mayodan çok daha kapalı. Sonra plajlarda erkekler de var. Burada sadece kadınlar, niye utanacakmışsın.

– Doğru söylüyorsun ya, ne bileyim işte.

– Dur ben sarayım.

Allı güllü tafta peştamalı koltuklarının altından sardı, karşıma geçip şöyle bir süzdü.

– Saçlarında bir çiçek eksik. Havai adalarındaki dilberlere döndün.

– Aman bu ne iltifat!

Sedef kakmalı, gümüşlü takunyalarımızı giyip, çıktık. Asıl yıkanılan kısım bir âlem. Evvela buhardan, renkli peştamalların oraya buraya koşuşmasından gayri bir şey görmedim. Sonra, yavaş yavaş tanıdık simalar... Daha yıkanan falan yok, göbek taşının üstüne sıralanmış bakır gümüş tepsilerdeki meyve ve şerbetleri, yiyip içiyor herkes. Kadınlardan biri elinde bir cümbüş, sesin ahengine uyan iki kız ortada çiftetelli oynuyor. Bir kısmı, onların etrafını çevirmiş; el çırpıyor. Yarı ıslak peştamalları vücutlarına yapışan kızların sanki bütün uzuvları ayrı ayrı oynuyor, kıvrılıyor. İncecik belleri o yana bu yana bükülürken omuzları el şıkırtılarının ahengi ile titriyor. Zılgıtlar coşuyor.

Benim gözüm Hatice'yi arıyordu. Nihayet gördüm, hamamın baş kurnasına oturtmuşlar. Kumral örgülerini açıp saçlarını omuzlarına salıvermiş rahat bir hâli var, oynayanları seyrediyor. Yanına gittim, beni görünce biraz daha kızardı:

– Buyurun abla, hoş geldiniz.

Yanına oturdum:

– Nasılsın Hatice?

– İyiyim abla, sağ olun.

Önüne bakarak konuşuyordu:

– Ne güzel oynuyorlar değil mi?

– Evet abla.

"Hay Allah," diye düşündüm, "bu kızı konuşturamayacak mıyım?"

– Yeni evin güzel mi Hatice?

– Amcamın bildik evi abla, buyurmadınız ki.

– Geleceğim inşallah, Canan senin odanı çok methetti, pek süslüymüş.

O ses çıkarmadı, önüne bakmaya devam etti.

– O kına gecesindeki hâlin...

– Ağlamak gelmedi içimden.

Başını kaldırdı, gözlerinde o geceki zaferini küçümseyen bir ifade.

– Hiçbir şey değişmezdi ki abla, benimkisi çocukluk.

– Değil! Ben, pek beğendim davranışını.

– Ben... Şimdi... Beğenmiyorum.

– On beş günün içinde bu ne değişiklik, Hatice?

Bakışlarımız karşılaştı. Onun güzel siyah gözlerindeki ılık tevekkül karşısında bir an sarsıldım.

– Sen, dedim, sonunu getiremedim.

– Kader!

Bu kelime beni birkaç saat evvelki mavi ormana götürdü, o ses yine "Kaderini zorlama" diye fısıldadı.

"Bugün iki oluyor bu. Kader meselesiyle karşılaşıyorum," diye düşündüm. İlki bana verilen emirdi. İkincisi, bu emre benden evvel uyanın rahatlığı...

Şimdiye değin, pek üzerinde durmadığım bir kavram kader ve ona karşı kayıtsız şartsız teslimiyet. Budalaca bir şey. "O zayıf adam şüphesiz, bir deli idi;" dedim içimden. "Yorgundum, bir an gözümü kapadım ve rüya gördüm. Rüyalar kaç saniye sürer ki zaten. Evet, adam bir deli idi, bu kız da bir budala!"

– Nasılsınız yavrucuğum?

Emel Hanım! Ayağa kalktım:

– Hürmet ederim efendim, siz nasılsınız?

– Teşekkür ederim, kuzum rahatsız olmayın. Düğünde göremedim sizi.

– Biraz rahatsızım da.

– Ya, evet evet hayırlı haber, ben de tebrik etmek istiyorum sizi, Canan söyledi.

– Teşekkür ederim.

– Nasıl hanım kızımız, hayatından memnun değil mi? Gözüyle Hatice'yi işaret etti.

– Evet, dedim, nikâhta keramet vardır, derler, doğruymuş.

– Biraz öyle, biraz da kızcağızın kaderine teslim oluşu, güzel değil mi?

– Siz gelmeden ben de aynı şeyi düşünüyordum; yalnız, güzel değil de; budalaca bulmuştum!

– Budalaca! Küçük bir kahkaha attı, demek budalaca buluyorsunuz yavrucuğum. Evet, daha çok gençsiniz!..

– Bu, gençsiniz sözü, biraz safsınız, demek mi hanımefendi! Kabul edemeyeceğim.

– Yok, estağfurullah... Ben mücadeleye inanırım. Mücadele edilmesi lazım geldiğini bilirim. Ama bir de kader denen bir şey var ki, alın yazısı, daha biz doğmadan çizilen yazımız... İster istemez o yola girmeye mecburuz...

– Ah yapmayın, ne olur.

– Ancak o yolda mücadele edebiliriz, yoksa o yola girmemek için değil.

– Peki ama, bir kere girdikten sonra mücadele etmeye ne lüzum var?

– İşte böyle düşünmek, sizin tabirinizle, budalalık olur. Hâlbuki o yolu, iyiye daha doğrusu istediğimize yöneltmek elimizdedir.

– Bilmiyorum, dedim, bu konuyu pek düşünmemiştim daha önce. Aldığım terbiye, kaderciliğe tam zıt bir terbiyedir. Yalnız, benim mizacım aldığım terbiyeye uymaz... Uymadığı hâlde, demek, birtakım tesirleri olmuş ki, sizin sözlerinizi kabul edemiyorum.

Dostça koluma girdi:

– Şimdi Hatice hayatından memnun ya, artık "Kendimi asacağım, öldüreceğim" lafları yok ya, siz ona bakın. Bırakalım, kızcağız kaderini kendince yaşasın... Bir şeyler yediniz mi?

– Hayır, yiyemeyeceğim.

Ona, çarşıdaki deli adamı anlatmak istedim, vazgeçtim. Canım eve dönmek istiyordu. Hâlimi anlamış gibi:

– Siz rahatsızsınız, dedi. Sıcak da dokunur, ben çabuk dönmek mecburiyetindeyim, isterseniz beraber çıkalım.

– Pek memnun olurum efendim.

Canan'ı aradım, çiftetelli oynayanları seyreden grubun içinde, bir taraftan kırmızı bir elmayı dişleyip, bir taraftan parmakları ile tempo tutmaya çalışıyor. Elimle "Allaha ısmarladık" diye işaret ettim. Koşup geldi, ev sahipleriyle beraber, "Daha pek erken, bir şey yiyip içmediniz, bir şey görmediniz" diye ısrar edip durdu. Emel Hanım, beyine söz vermiş, beraber bir davete gideceklermiş; eh ben de rahatsızım... Ne ise, kurtulduk ellerinden.

Giyinip dışarı çıkmak iyi geldi. Hamamın renkli, gürültülü neşesi bugün benim sinirlerime göre değildi. Tam manasıyla sükûnete ihtiyacım vardı.

Emel Hanım, faytonla beni evime bıraktı. Ona "güle güle" derken, pek yakında ziyaretine gideceğime söz verdim.

Canan:

"Valinin hanımının gerçek yüzünü görmek istersen, müzikten söz aç" demiş, ben de: "Biraz Şopen, biraz Mozart" diye eğlenmiş, kadının taklidini yapmıştım. "Size bir porsiyon polonez, yavrucuğum! Sinirlere iyi gelir. Buyurun, buyurun rica ederim."

"Allah'a dua et de, hatun sana bir tambur çalsın, bak bakalım, o zaman yapabilir misin böyle taklidini?"

"Tambur mu çalarlar?"

"Hem de harikulade."

"Ben çok küçükken babamın bir arkadaşı vardı. Bize geldiğinde tambur çalardı. Âdeta çocukluğumu unutur, huşu içinde dinlerdim. İnsanın yüreğine damla damla su akıyormuş gibi bir şey! Ondan sonra bir daha hiç tambur dinlemedim. Eğer hakikaten dediği gibi çalıyorsa, dinlemek isterdim."

"Hah şöyle yola gel."

Canan haklı, müzikten söz açınca, Emel Hanım büsbütün inceliyor, büyüyor, aşk içinde konuşuyor, konuşuyor... İnsan, ister istemez onun havasına kaptırıyor kendini...

"Ziyâeddin Efendi'yi bir dinleseniz yavrucuğum. İnsanı içinde bulunduğu havadan öyle bir çekip çıkarır, öyle bir ışık seli doldurur ki yüreğinize, insan olduğunuzu, Tanrı'nın yarattığı en harikulade, O'na en yakın varlık olduğunuzu hissedersiniz."

"Kimi buyurdunuz efendim?"

"Estağfurullah. Şeyh Ziyâeddin Efendi'yi."

Şeyh deyince gözümün önüne; sarığı kaşlarına, kaşları gözlerine yıkılmış, bıyığı sakalı simsiyah, birbirine karışmış, korkunç bir yaratık gelir. Çizilen softa karikatürlerinden kendimi kurtaramayışımdan olsa gerek.

Canan:

"Hani sana anlatmıştım Nur," dedi.

"Şu insanları kesip sonra dirilten adam mı?"

Bu soruyu gözlerim dehşetle açılmış olarak sordum galiba. Gülüştüler.

"Ziyâeddin Efendi hem Rüfaî şeyhidir, hem de Mevlevi. Onu tanımaktan memnun kalacağınıza eminim. Yarın akşam mesela bize yemeğe gelir miydiniz?"

"Yarın, biz Siverek'e gidiyoruz. Zannederim muavin beyle jandarma komutanı da beraber. Yine o kan davası ile ilgili yeni ipuçları galiba."

"Tabii gelirim efendim, pek memnun olurum."

* * *

Emel Hanım, Ziyâeddin Efendi'ye tatlı bir saygı ile bakarak elindeki plağı pikaba yerleştirdi:

– Bu plağı İstanbul'dan bir arkadaşım göndermiş. Dünyayı bağışlasa beni bu derece sevindiremezdi. Bu akşam teşrifini rica edişimin sebeplerinden biri de bunu size dinletmek arzusudur.

Salonda on beş-yirmi kişi nefeslerimizi tutup bekledik. Önce, tatsız bir Rum şivesi ile kısacık bir cümle duyuldu.

"Neyzen Tevfik Bey tarafından bestenigâr taksim."

O anda Ziyâeddin Efendi'nin içinde bir güneş doğdu sandım. Bütün yüzü birden öylesine ışıklandı. Sonra bu güneş, gözlerinden damla damla zarif kır sakalına doğru aktı. Kafamdaki şeyh resmine hiç benzemeyen bu adam, Neyzen'in bestenigâr taksimi o harikulade nağmeleri ile devam ettiği müddetçe, gözleri kapalı, öyle sessiz ve hareketsiz ağladı durdu.

Fakat, ben kendimi bir türlü bu havaya bırakamıyordum. Ziyâeddin Efendi'nin solgun ve ince yüzüne bakarak hep, "Bu adam nasıl bir insan keser, olacak şey değil... Elindeki kılıcı çocuğun göğsüne bir saplamış, kılıcın ucu çocuğun arkasından görünmüş... Sonra çekmiş ve demlemiş, çocuk sapasağlam, yok yok olacak şey değil" diye düşünüyordum. Emel Hanım'ın sesiyle uykudan uyanır gibi oldum.

– Ziyâeddin Efendi, Dergâh-ı Şerif'te 25 yıl ney üflemişlerdir. Eğer bu gece de lütfederlerse...

Bu adamın niçin kafamdaki şeyhlere benzemediğini o zaman anladım.

"25 yıl ney üflemiş."

Müzik yolu ile Allah'a ulaşmak isteyen bir sanatkâr. Varlığından etrafa nağme gibi, koku gibi duyulan bir şey dağıtıyor, içimize ve bütün eşyaya siniyordu. Yavaş yavaş neyini dudaklarına götürdü. Gözlerimi kapadım. Gayri bir ben vardım, bir de o ses. İçimde senelerden beri devam eden kavga sustu. Vücudumun her zerresi ayrı ayrı eridi, ney'in içinde kayboldu. Ben ney oldum, ney ben oldu, ta babamın mezarına uçtuk. Onun beyaz mermerlerine başımı dayadım, ağladım, ağladım...

– Biraz kolonya almaz mısınız Nur Hanım?

Onun tatlı kahverengi gözleri! Ne kadar vakit geçmişti bilmem. Ney susmuş, şerbetler dağılıyordu. Ellerini tuttum:

– Teşekkür ederim hanımefendi, çok teşekkür ederim.

* * *

Ne heyecan! Günlerce, gecelerce... İçimde büyük bir sır saklamanın gururu ve dalgınlığı, o fevkalade güne saat saat yaklaşmanın değişik sevinci içinde yaşadım.

İlk defa kocamdan gizli mühim bir şey yapacaktım. Kocamdan ve herkesten gizli... Murat hâlimden şüpheleniyor:

"Baksana Ferit, bu kızda bir şey var; ne oluyor buna?" diyordu.

Ferit:

"Ona ara sıra bir şey olur öyle. Urfa'nın havası çarpar zaman zaman." diye gülüyordu.

Evet... Urfa'nın havası tam çarpıyordu bu defa. Allah'tan; Ferit'in yine bir Siverek seyahati çıktı o gün; bir gece kalıp dönecekti. Ben ondan evvel, müdür beylere gidiyorum diye evden ayrıldım. Oradan Canan'la beraber

Vali Konağı'na gittik. Hanımefendi hazır, bizi bekliyordu. O da heyecan içinde idi. Üçümüz otomobille, şehrin iç mahallelerine doğru girdik. O, bir geniş adım enindeki sokaklara dayanınca, otomobilden inip biraz yürüdük. Kale surları gibi yüksek taş duvarlardan birinin ortasındaki kapıyı Canan çaldı.

Evin hanımı, orta yaşlı, başı siyah örtülü, usturuplu bir kadın. Kızları ve hizmetçileri ile birlikte bizi kapıda karşıladı. Havuza karşı olan terasta, kadife örtülü sedirler hazırlanmıştı. Önlerinde sedef kakmalı alçak masalar, tepsi tepsi kuru ve yaş meyve. Emel Hanım biraz sıkılmış gibi:

– Ah niçin bu zahmetler efendim, niçin, diyordu, bir başka zaman uzun uzun oturmaya gelir, yer içer, sohbet ederiz... Şimdi geç kalmasak diyorum.

Saatine bir göz attı. Oysa, şeyh efendinin hanımı bir şeyler ikram etmeyi zaruri sayıyordu.

Meyveler yendi, şerbetler içildi. Derken, kapıya getirilen faytona bindik. Yarım saat falan yol alıp şehrin dışına çıktık, bir zaman da böyle gittik. Artık Murat'ın "esrarengiz tepeler" dediği o mağaralı tepeler başlamıştı. Onların birinin eteğinde arabamız durdu. Akşam, dağların üstüne pembe pembe iniyordu. Yollar sessiz ve ıssızdı. Emel Hanım:

"Yollar
Ki gider kimsesiz, tehî, ebedî,
Onlar...
Hangi bir belde-i hayâle gider
Böyle sessiz ve kimsesiz şimdi?"

diye mısralar mırıldanıyordu.

Derken, ta uzaklardan... Yükseklerden... Pembe göklerden yağıyormuşçasına bir garip musiki döküldü. Sessizliği bozmadan, insanın ta içine inen bir musiki. O ara,

nerden çıktığını görmediğimiz iki çocuk beliriverdi önümüzde. Sırtlarında, bütün yerli fukara çocuklarında olduğu gibi bir tek entari, tıraşlı kafalarının tepesinde horoz ibriği gibi bir tutam saç; kirli esmer yüzlerini ışıldatan bembeyaz dişleri ile bize gülümseyerek önümüze düştüler.

Görünürde yol iz yoktu ama, bu ecinni yavruları buluyorlardı, önümüze dikilip hiç aşılmaz gibi görünen kayanın bir tarafından bir kovuk bulup karşıya süzülüveriyorlardı. Biz de onları büyülenmiş gibi, takip ediyor, kovuklardan, yarıklardan geçip, keçi yollarından dağa tırmanıyorduk. Yine, çocuklar bir yalçın kayanın bağrından bir taş çektiler, bir tünele girdik ve az sonra geniş, temiz, dayalı döşeli bir meydana çıkıverdik. Bizi görünce ayağa kalkan bir kalabalığın ortasına düştük.

Tünelin karanlığından sonra pembe bir ışık içinde, bu kalabalık bana birdenbire yüzlerce insan gibi göründü. Sonra gördüm ki, ancak yirmi-yirmi beş kişiydiler. Şehrin sevilen doktoru Münif, yerli-yabancı bütün genç kızların "Mükerrem Abla"sı olan eşi de orda idiler. Acele bir selamlaşmadan sonra herkes yerine oturdu. Neyler, kemanlar, kudümler tekrar ele alındı, âyine bırakıldığı yerden devam edildi...

Sonra zikir başladı. "Allah" adı, yüreklerin ta içinden; daha doğrusu, yüreklerin derinliğindeki bir başka yürekten kopup havayı sarıyor, içimde, yerini bilmediğim bir boşluğu dolduruyordu. O zaman, Yunus'tan bir mısra yükseldi dudaklarıma:

"Bir ben vardır bende, benden içeri."

Dervişler coştukça, zikir hararetleniyor, âdeta çılgınlaşıyordu. Bu insanlar artık bu diyarda yaşamıyorlardı, kendilerinden geçmişlerdi gayri. Cezbe denilen ilahî coşkunluğun, ilahî sarhoşluğun sonsuz ummanı içinde birer

muazzam dalga gibiydiler; dalgalar gibi kabarıp yükseliyorlar, parçalanıp dağılıyorlardı.

Ben?.. Yarı huşu, yarı dehşet, yarı hayranlık içinde kendimi kaybetmiştim; bir sabit fikir hâlinde "asıl konu"yu bekliyordum, şimdi bir insanı kesip ikiye bölecekler, sonra tekrar bütünleyeceklerdi. Bunu, Şeyh Ziyâeddin Efendi yapacaktı. Şu bembeyaz, ergin esrarlı yüz!.. Zarif bir kır sakal, inik göz kapaklarının altında nasıl bir âlem gizli? Orada neler olup bitiyor ki, benim küçük dünyama bu kadar hükmedebiliyor?

Nihayet onu ortaya getirdiler, on iki-on üç yaşlarında, dal gibi bir erkek çocuk. Yüzünde simsiyah gözleri parıl parıl; bir ateş dünyasından, bu yana açılmış iki esrarlı pencere gibi, garip, hummalı, olağanüstü bir parıltı bu. Bütün vücudunda hiçbir uzuv yaşamıyor sanki! Tüm yaşama gücü bu kor parçalarına dolmuş.

Alnıma bir şey dokunur gibi oldu; yumuşak, tatlı, görünmez bir temas. Başımı kaldırdım, ufkun bir ucunda koskocaman, kıpkırmızı bir gün batarken, öbür ucunda koskocaman, testekerlek bir ay doğuyordu. Bu, benim alnıma şefkatli bir öpücük gibi dokunan ay ışığı idi. Ne kadar yakın, bize doğru geliyor gibi. Gök, bomboş. Bomboş, ama manasız değil!

Gözlerimi tekrar çocuğa çevirdim, o, şeyhe bakıyordu. İşte o anda, bu yarı çocuk delikanlının yüzünü kaplayan sonsuz, sınırsız, mutlak inancı, teslimiyeti apaşikâr gördüm ve tepeden tırnağa ürperdim. Bu, bir insanın başka bir insana olan inanışı, güvenişi değildi. Bu bambaşka bir şeydi, asla anlatılamayacak ve asla unutulamayacak olan bir şey.

Şeyhe baktım, aynı inanç, aynı mutlak teslimiyet, onun yüzüne tarifsiz bir güzellik hâlinde yerleşmiş. Kurduğu ruh

saltanatının huzuru içinde emin, sakin ve mutlu görünüyor. Ve nasıl büyük!

"Tanrı'nın kudretini bölüşmüş bir adam!" diye düşündüm, "öldürebilir, diriltebilir!.."

Ve o dal vücutlu, kor gözlü çocuğun; şeyhin kılıcı ile ikiye ayrılışını da, şeyhin parmakları ile demlenip –yani şeyhin dudaklarına götürüp ıslattığı parmakları ile sıvazlanarak– yeniden hayata dönüşü de tıpkı bir rüya, fakat belirsiz, sisli bir rüya gibi, fazla şaşmadan, fazla heyecanlanmadan seyrettim.

"Şeyh, Allah'a nasıl inanıyorsa mürit de şeyhe öyle inanmış... Şu hâlde mesele yok! Her şey mümkün!" diyordum. "Bütün mesele." Onların dünyası iman üzerine kurulmuş. Ya benimki? Ben de inanıyor muyum? Belki! Ama kime, neye? Ya diğer insanlar? Onlar inanmıyorlar. Buna kati cevap verebilirim! Onlar, inanılması lazım geldiğini bile bilmiyorlar! Belki onlarla benim aramdaki ince sınır çizgisi yalnız budur. Yüreğimde hiç dinmeyen bu kavgayı yaratan da; bir inanç için çırpınışımdır. Zaten, Murat'a bu kadar yakın oluşumu başka nasıl izah edebilirim, o da benim gibi arıyor. Nemrut Dağı'nda bir an için birleşen o büyük ruh, işte bu acıktığımız imanın ta kendisiydi, belki... Çabuk kaybettik; belki yine bulabiliriz, diye düşündüm.

Yarı sarhoş, yarı deli ve alabildiğine ümitli ayrıldım oradan... Gördüğüm mehtapların en güzeli! Gümüşî bir aydınlık içinde dağlar daha bir heybetli, dağların içindeki mağaralar daha bir esrarlı görünüyor.

Canan'ın kolunda, grubun en önünde yürüyorum. Arkada kafile, onları görmüyorum ama biliyorum: Ayın ışığında bembeyaz adamlar! Duaları Allah'a ulaşan adamlar! Sesleri kalın, ilahileri yumuşak, imanları tam adamlar. Şeyh aralarında, onun kudreti beni çekiyor. Ellerine sarılıp,

"Beni de götür demek istiyorum. Allah'a varan yolun eşiğine erişebilsem, bunu sen yaparsın ancak, götür beni."

Cesaret edemiyorum, kudreti korkutuyor. Murat'a anlatmalıyım. O, bana cesaret verir. Ah, o da olmalıydı burda. O da olmalıydı!..

– Ferit Bey'in haberi yok, değil mi Nur?

– Efendim?

Ferit'i, Canan sorduktan sonra hatırladım. İnce bir sızı gibi dikiliverdi karşıma. "Niçin Murat deyip duruyorum, benim kocam, Ferit! Niçin onu hiç hatırlamadım bugün, ne yapıyorum ben?"

– Ferit Bey'in haberi yok değil mi? dedi tekrar.

– Hayır canım, yok.

– Sen bir tuhafsın Nur, çok tesir etti değil mi?

– Tesir etmek ne kelime. Beni aldı, götürdü, döndürdü, bir şeyler işte... Yeniden doğmuşum gibi, ruhum yıkanmış gibi. İstediğimi bulmuş gibi... Ama, ne desem boş. Kelimelere sığdıramıyorum hissettiklerimi.

– Galiba anlıyorum.

Anlayamazsın canım, anlayamazsın! Anlayabilmen için beni tanıman lazım. Annemi bilmen lazım. O büyük ruhu, imanı hissetmen, Ferit'i, Murat'ı... Hay Allah, yine bir Ferit-Murat ikilisi. Yok "sadece Ferit, sadece Ferit olmalı" dedim içimden. Ama neyleyim, düşüneceklerime söz geçiremiyorum artık. Beni dinlemeden, benden habersiz, alıp başlarını gidiyorlar.

Aczim bir kurt gibi bütün ruhumu kapladı, gecenin sihrini kemirmeye başladı.

Dağın eteğinde, faytonlar bekliyordu. Beyaz aydınlıkta uzanan yolun üstünde, bir dizi siyah araba, bir türkü seli hâlinde akmaya başladık.

"Gezme ceylan bu dağlarda seni avlarlar, / Anadan babadan yardan ayrı koyarlar."

türküleri, mehtabı dantel dantel örüp önümüze seriyor, siyah atlarımız vakur, dörtnala gidiyorlar.

– Bugün ayın on dördü olmalı.

– Herhâlde.

– Sen, mehtabı pek sevmezdin galiba.

– Değil, mehtabı severim de ay'ı sevmem. Sarışın, aptal yüzlere benzetirim. Sonra, bana uğursuz gelir.

– Hadi canım sende! Ay'ın uğursuzluğu da olur mu? Bak, ne güzel gece. Sıkılacak bir şey oldu mu hiç?

– Daha gece bitmedi ki.

– Ama şekerim sen böyle konuşursan, bu derece inanırsan buna, mutlaka üzülecek, sıkılacak bir şey çıkar.

– Hayır, hayır, emin ol bu gece üzüntünün yanından bile geçmek istemiyorum.

– Aferin öyleyse.

Oysa, iki ayrı demir pençe gibi iki ayrı yüz, yüreğimi sıkıştırıp duruyordu. Artık biliyordum, biliyordum ki, bana huzur verenin yanında, küçük dünyamın içinde daima tedirgin, daima suçlu hissedeceğim kendimi.

– Bu gece bizde kalsana Nur, hazır Ferit Bey de yokken.

– Bu gece kalamam, çok yorgunum, hemen uyumak istiyorum.

– Canım bizde uyursun işte, hadi hadi nazlanma.

– Vallahi çok yorgunum.

– Yorgunluk bahane. Yalnız kalmak istiyorsun. Hâlbuki yanında birinin olması daha iyi. Gel beni dinle.

Gülmeye başladım. Tatlı kız vesselam.

– Ben korkmam, merak etme. Bebek değilim, aptal da değilim.

– İyi ya, sen bilirsin.

Evin içi pek sıcaktı. Canım bir şey yemek istemedi. Alelacele soyunup divana uzandım. Böyle hareketsiz yatınca

sıcağı pek hissetmiyorum. Gözlerimi kapayıp, şeyh efendiyi düşünmeye çalıştım. Yüzünü bir türlü hatırlayamadım. Âyini tekrar yaşamak istedim. Olmadı!

Sinirliydim. Yüreğim dolup boşalıyordu. Yalnız başıma sessiz sessiz oturmak hoşuma gitmiyordu. Birisi olmalıydı, konuşmalıydım. Bir şeyler anlatmalıydım. Böyle alabildiğine güzel ve huzurlu bir günün gecesi, bu ne tedirginlik.

"Murat gelse," diyordum, gelse ona anlatabilir miyim acaba? Düşüncelerimin tümü sana dönük. Vücudum onunla, kafam seninle yaşıyor," diyebilir miyim? "Sen, ben, o; üçümüz mutluyuz. Ama Ferit bir şey bilmiyor, düşüncelerimi okuyamıyor, ona yazık değil mi, ayıp değil mi? "Ben, ne kadar suçlu hissediyorum kendimi. Bana yardım et ne olursun!" diyebilir miyim?

Hayır, diyemem. Ona sadece âyini anlatırım. Ama, yine de huzur bulurum.

Kalkıp balkona çıktım.

"Elliye kadar sayayım, gelecek." dedim. "1-2-3... 20... 35... 48-49-50." Yok. Caddede birkaç adam bir aşağı bir yukarı geziniyorlar. Bir elli daha saydım. Sonra bir elli daha...

Bir taraftan terliyor, bir taraftan üşüyordum.

"Canan haklı mı yoksa, korkuyor muyum?"

Hem de nasıl? Ama, bu Canan'ın söylemek istediği korku değil. Öylesi değil...

Yoluna giden yolu gösterdikten sonra, beni yalnız başıma suçlu ve perişan bırakan Allah'tan korkuyorum. Bir taraftan Murat'ı beklerken, diğer taraftan kendime, "Utanmıyor musun," diyorum, "vücudumda çocuğunu büyüttüğün bir adamdan gayrısını beklemek yakışıyor mu sana?"

Ve daha çok tedirgin oluyordum. Nihayet o kadar üşümeye başladım ki, gidip yatağa girmek mecburiyetinde kaldım.

Bir ara dalmışım. Babamı gördüm. Beyaz elbiseler giymiş, bizim bahçenin tam arkasındaki leylak ağacının

altında duruyor. Arkası bana dönük. Koşuyorum, "Babacığım, babacığım." Ses vermiyor. Önüne geçiyorum. Ağaçla beraber dönüyorlar, yine arkası bana karşı. Ben dönüyorum, o dönüyor, bir türlü yüzünü göremiyorum. Bir de gürültü, gök mü gürlüyor ne?..

"Yenge abla, yenge abla!"

Sıçrayarak uyandım. Kapı vuruluyor. Saate baktım: On.

Bir hadise falan olursa, gece yarısı da ararlar Ferit'i. Ne adam! Burada olmadığını unutmuş galiba.

Merdiven başından seslendim:

– Halil Efendi, Ferit Bey Siverek'e gitti, yok burda.

Birisi bir şeyler mırıldandı, sonra vali beyin sesi:

– Hanım kızım, lütfen kapıyı açar mısınız?

Yüreğim ağzıma geldi sandım. Dörder beşer atlayıp merdivenleri, kapıya koştum. Vali bey önde, Halil Efendi arkada duruyorlar.

– Ne oldu, Ferit nerde?

– Bir şey yok kızım. Ferit Bey iyi. Yalnız... Şey... Ufak bir kaza...

– Niçin, nerde, yaşıyor mu? Yaşıyor değil mi?

– Evet, vallahi yaşıyor. Şimdi hastanede kendisi, sizi istedi.

– Gidelim, deyip fırladım.

Vali bey önümü kesti:

– Giyinseniz, hanım kızım.

Gecelikle olduğumu o zaman fark ettim. Yukarı çıkıp bir entari geçirivermek sırtıma, ne uzun geliyordu. Ferit orda yaralı yatarken, ben burda nasıl vakit kaybedebilirdim?

Yine de makine gibi itaat ettim, giyinip geldim.

Otomobilde anlattılar: Ferit onları Siverek'te bırakıp, şoförle yakın köylerden birine gitmiş; iki-üç saat sonra köylüler, yaralıyı at üstünde getirmişler.

– Allah'tan mehtap vardı bu gece yenge abla, yoksa devrilmiş makineyi, mümkünü yok göremezlerdi hendekte.

– Ya şoför?

Halil Efendi önüne baktı:

– Sen sağ ol.

Vali bey:

– Ferit Bey'in yarası hafif. Biraz yanıklar falan var. Sonra belki de... Bir de ufak bir ameliyat geçirmesi lazımmış. Şuuru tamamıyla yerinde tabii. Ameliyat olmadan sizi görmek istedi.

Cevap veremedim. Gözlerimden yaşlar inip duruyordu.

"Zavallı Ferit, zavallı çocuğum. Allah'ım ölmesin, n'olursun ölmesin. Allah'ım böyle ceza verme bana."

Hastanenin koridorları ne bitmez tükenmez geldi.

Sonra Ferit! Bir beyazlık içinde, sargılar arasında.

– Ferit, Feritçiğim...

O, gözlerini açtı.

– Nur, karım... Yavrum, nihayet gelebildin. Bilsen, bilsen, seni...

Sesi tıkanıyordu.

– Konuşma canım, biliyorum. Bak, yanındayım işte. Hep yanında olacağım. Hep yanında olacağım.

Karnımda bir deli kıpırdanış.

– Kız, kızımız oynuyor Ferit, duyuyor musun beni? Ne güzel değil mi canım; senin için kıpırdadı.

Sonra Ferit daldı. Ben, öyle, yatağına diz çökmüş, "Allah'ım cezamı böyle verme" diye yalvarıp duruyordum.

– Ameliyathane hazır, dediler.

– Mühim değil hanımefendi, bir kaburga kemiği batmış, gayet basit bir ameliyat.

Onu götürdüler. Ben yalnız kaldım. Âdeta kendimden geçmişim. Neden sonra kapının açıldığını duydum. Getirdiler mi acaba?

Karşımda Murat:

– Sen ne arıyorsun burda?

– Nur, çocuğum, bitmişsin sen.

– Niçin geldin?

– Halil Efendi uyandırdı. Ferit kaza geçirmiş, ameliyathanedeymiş.

– Evet?

– Ama sordum, mühim değilmiş.

– Sen o kadar anlarsın işte.

– Ne oluyorsun canım, bak ellerin buz gibi. Hay Allah, seninle alakalanacak kimse yok mu burda?

Ceketini çıkarıp arkama koydu.

– Asıl mühim olan o, Murat.

– Mühim. Evet o, mühim. Ama sen de önemlisin.

– Sen üşüyeceksin şimdi.

– Hava sıcak kuzum, sen rahatsızsın, onun için üşüyorsun. Dur bakayım sana sıcak bir şeyler... Mutlaka bekleyeceksin öyle mi burda?

– Tabii değil mi?

– Tabii, tabii öyle ya.

Ayaklarımın altına bir iskemle çekti, arkama yastık yerleştirdi, bacaklarıma bir pike örttü. İtiraz etmeden onu seyrediyor, dediklerini yapıyordum.

– Hadi canım biraz uyumaya çalış, ben sana bir çay getirteyim.

– Nasıl uyurum, Ferit'i bekliyorum.

– Anladık, ama uyurken beklersin...

Çıktı. Biraz sonra, nasıl buldu, nerden buldu bilmem, bir bardak çayla geldi.

– İç bakalım şunu. İçinin titremesine iyi gelir.

Yanıma oturdu:

– Ferit'in kazası mühim bir şey değilmiş, anlıyor musun Nur, ameliyat da ufak bir ameliyat. On beş yirmi güne

kadar bir şeyi kalmaz. Kendini harap etme, bu kadar. Kendini düşünmüyorsan çocuğunu düşün.

– Evet, biliyorum; fazla mühim değil, onu biliyorum. Ama beni fena eden kazadan çok, kazadan çok... Şey... Bu işi Allah'ın bana verdiği bir ceza olarak görmem, yani benim yüzümden o ıstırap çekiyor gibi geliyor.

– Ne cezası, sen çocuk musun allasen? Senin ne günahın var ki, Allah sana ceza versin... Sonra, o senin yüzünden niye ıstırap çeksin?

Ses çıkarmadım.

"Günahım sensin, senden bana doğru akan bu huzur; bu rahatlığın verdiği zevk!" diyemezdim ki. "Kocamın yanında bile seni arayışım." diyemezdim ki...

– Uykudan uyandırmışlar gece yarısı, ondan bu kadar korkmuş olabilirsin.

– Herhâlde.

– Bu akşam sana gelmeyi çok istedim biliyor musun Nur; ama Ferit yok, belki Canan'a gidersin yahut erken uyursun diye düşünüp rahatsız etmedim. Keşke gelseydim. Öyle çok istedim ki seninle konuşmayı, âdeta kendimle mücadele ettim. Yazı yazamadım. Kitap okuyamadım. Balkona çıkıp öyle oturdum.

– Erken uyumuştum. Senin gelebileceğini hiç düşünmedim.

– Şimdi daha iyisin ya canım. Yüzüne biraz renk geldi gibi! Artık üşümüyorsun ya?

– Hayır, çok iyiyim. Teşekkür ederim Murat.

– Bak sabah oluyor; dur, koltuğunu pencerenin önüne çekeyim. Kımıldama sen.

– Bana hasta muamelesi yapma Murat, iyiyim artık, çok iyiyim.

Dinlemedi. Koltuğumu kucakladığı gibi pencerenin yanına götürdü. Muhteşem bir sabah oluyordu.

Bütün üzüntüleri, ıstırapları, şüpheleri yavaş yavaş silen pembe-mavi bir sabah.

O da bir iskemle çekip yanıma oturdu. Öylece, bir şey konuşmadan dışarıyı seyretmeye başladık. Şehir uyandı, güneş doğdu. Ona âyini anlatmak istiyordum. Gördüğüm rüyayı anlatmak istiyordum. Dudaklarımda kıpırdanacak hâl yoktu. Derken kapı açıldı, Ferit'i getirdiler. Sedyenin üzerinde baygın, sapsarı yatıyordu, yanına koştuk. Yatağa yatırılmasına yardım ettik.

Hemşire:

– Zannettiğimizden de kolay oldu ameliyat, dedi, birkaç saate kadar kendine gelir.

* * *

Ferit süratle iyileşiyordu. Yalnız, biraz zayıflamıştı. Beni hiç yanından ayırmak istemiyor, odada bir an için bile yalnız kalsak, ellerimi avuçlarının içine alıyor:

– Karıcığım benim, ne kadar iyisin. Bilsen sana ne kadar ihtiyacım var. Sen olmasan bu kadar çabuk iyileşebilir miyim, diyordu.

O zaman dudaklarım iple çekilmişçesine iki yana kayıyor. Düğmeme basılmışçasına eğilip saçlarını öpüyorum. Ve:

– Sen de çook iyisin Ferit, diyorum.

Günde belki yüz kere tekrarlanıyordu bu sahne. Ferit'te bir huzursuzluk vardı. Ondan bıktığımı, belki ona hiç bağlanmadığımı düşünüyor, kendi sevgisini, bana olan ihtiyacını şiddetle belli edip, beni yeniden kazanmak için çırpınıyor. "Bu çırpınış boşuna," diyorum, kendi kendime, "onu bırakacak değilim ki." İçimde alabildiğine bir durgunluk... Gayri ne arıyor, ne de aramak istiyorum. Çok yorulmuşum. "Bir uyusam," diye düşünüyorum bazen; "günlerce, aylarca, senelerce uyusam."

Mezarımı özlüyorum. Derken karnımda bir kıpırtı oluyor. "Yaşamam lazım" diyorum. Gayriihtiyari boynuma dolanıp, boğazımı sıkan dişlerden beni kurtaran küçük kolları düşünüyorum. Hatice'nin gözlerindeki o ılık tevekkülü düşünüyorum.

– Karıcığım, diyor, yanıma gel, ellerini uzat.

İtaat ediyorum.

– Seninle yaşıyorum, diyor.

"Ne kadar zaman için?" diyemiyorum.

"Ama ben yaşamıyorum" diyemiyorum. Eğilip saçlarını öpüyorum. Benim küçük dünyam yok artık; büyüğü hem onu, hem beni yuttu!

Murat'la pek az konuşuyoruz artık. O geldiği zaman, ben dinlenmek için eve gidiyorum. Ben döndüğüm zaman, onun gitme zamanı gelmiş oluyor.

– Tezin ne âlemde? diye soruyorum bazen.

– Çalışıyorum, diyor.

Öğrencilerini soruyorum. Hepsi gitmişler, bana sevgi, selam bırakmışlar. Semra'nın yeşil ışıklı gözleri, uzak uzak gülümsüyor. Ona da aldırmıyorum.

* * *

Emel Hanım, "O yolda ancak mücadele edebiliriz; yoksa, o yola girmemek için değil." demişti. "O yolu iyiye, daha doğrusu, istediğimize yöneltmek elimizdedir."

İyi ama, benim yolum hangisiydi acep? Bir yanda ben yaşayacağım, beni tamamlayanla yaşayacağım, öbür yanda yaşamak için çırpınan iki varlığı yaşatacağım!..

Dedikleri gibi, yirmi gün sonra Ferit'i taburcu ettiler. Biraz da evde istirahat etmesi lazımdı. Hastaneye gelen ziyaretçiler, şimdi de eve gelmeye başladılar. Bazen yatak odası almıyor hepsini, karyolayı misafir odasına çıkardık, akın akın geliyorlar; buzlu şerbet yapıyorum ha bire.

Üzerimde bol bir elbise, saçlarım arkaya toplanmış, yüzümde bir damla boya yok.

– Hoş geldiniz efendim, buyurun, şöyle buyurun. Ferit bak kim geldi?

Sonra bir bardak şerbet.

– Zahmet ettiniz yenge hanım.

– A, estağfurullah efendim.

* * *

Çocuğum büyük bir hızla büyümeye başladı. Yaşayabilmek uğruna, için için kemiriyor beni. Karnım büyüyor... Yüzüm inceliyor...

Ferit, kendini arayanların ortasında memnun, hiç bıkmadan, usanmadan, kazayı tekrar tekrar anlatırken; ben yatak odasında, iskemleye oturup, kollarımı kavuşturup bekliyorum. Hiçbir şey düşünmeden, çocuğumun kıpırdanışlarını hissederek bekliyorum

"Senin bu beynin düşünmeden bir an durmaz mı?" derdi Murat. İşte oldu. Bir an değil, hiç bitmeyen bir düşünmeyiş bu...

Canan uğruyor ara sıra:

– Kızım, sana ne oluyor, azıcık toparlasana kendini. Ayol, ben çok hamile hatun gördüm ama, senin gibi olanı görmedim. Hadi kalk Allahını seversen, biraz ruj falan sür, saçına iki tarak vur.

– Rahat bırak beni, diyorum, hele Ferit iyileşsin, düzelirim.

– Ferit Bey iyileşti artık güzelim, naz yapıyor sana.

– Ee, yapsın öyleyse...

– Nur, sen çok değiştin.

– Rahatım ama.

– Böyle rahatlık olmaz. Hadi kalk da biraz vali beylere gidelim. Şeyh efendi gelecekmiş bu akşam.

Bu olmaz işte. Şeyh efendi ile benim aramda ne kaldı artık. O, büyük imanının içinde rahat; ben de o imana erişemeyeceğimi anladığım için rahat...

– Başka bir gün Canan, diyorum, Ferit yalnız kalmak istemiyor evde...

Canan çekip gidiyor. Ağlamak istiyorum. Bir damla yaş gelmiyor gözümden.

Bir gün, mutfakta başım döndü. Masaya dayandım. Alnımdan soğuk soğuk terler akıyordu. Birden omuzlarımı iki büyük el kavradı, beni iskemleye oturttu. Görmüyordum, ama hissediyordum. Onun varlığını, nefesini duyuyordum. Elleri bir zaman durdu omzumda.

– Nur, kendine yazık ediyorsun.

– Niçin?

Ona döndüm, Murat:

– Çok yoruluyorsun, dedi. Ondan da mühim, kendini yitirmiş gibi bir hâlin var.

– Yok canım, sana öyle geliyor.

– Sen çok değerlisin. Bunu bil ve ona göre hareket et.

– Evet, Ferit de öyle söylüyor, onun için de değerliyim. Karnımdaki de onu söylemek istiyor. İkisinin yaşaması için, benim yaşamam lazım. Bunu anladım artık. Ve yaşıyorum işte.

– Nur, çocukluk etme!

– Ne demek istiyorsun?

Durdu. Uzun uzun durdu.

– Bir şey demek istemiyorum, bildiğin gibi hareket et.

– Öyle yapıyorum.

– Yeni bir mağara keşfettik, gelmek ister miydin?

– Artık o dağlara taşlara tırmanacak hâlim yok Murat.

– Doğru... Öyle olsun. Tamam, değil mi?

– Tamam, Murat.

Ne demek istemişti? Ne demek istemiştim? Yatağa attım kendimi, günlerden beri akmayan gözyaşlarım, hiç bitmeyecek gibi aktı, durdu...

Üç hafta daha yattıktan sonra, Ferit ayağa kalktı. Evin içinde dolaşıyor. Büyüyen karnımı ikide bir okşuyor:

– Yakında üç kişi olacağız Nur, ne kadar güzel değil mi karıcığım.

– Ya...

– Ama sana acıyorum. İki sevgili arasında, daha doğrusu senden sevgi isteyen iki zavallı arasında bocalayıp duracaksın... değil mi?

– Çocuğumu senden fazla sevmeyeceğim, merak etme.

Sonra konuşuyor konuşuyor... Sözleri hiç bitmiyor...

Murat epeydir görünmemişti, o gece geldi. Yemek hazırlıyordum mutfakta, Ferit'le biraz konuşup mutfağa girdi.

– Yardım edeyim Nur.

– Sağ ol canım, sana göre yapacak bir iş yok.

– Ekmeği keseyim.

– O olur, aferin! Ekmek sepeti tel dolabın üzerinde, bıçak da, buralarda bir yerde olmalı, ha işte, al.

Bıçağı uzattım. Aldı eline, baktı; bir daha baktı, uzun uzun tetkik etmeye başladı.

– Ekmek sepeti tel dolabın üstünde.

– Efendim? Ha evet, ekmek sepeti, ekmek sepeti nerde?

– Tel dolabın üstünde dedim, Murat!

– Evet, doğru ya, söyledin ya, keseyim... Şey... Ben yarın gidiyorum, Nur.

– Nereye?

– Ankara'ya.

– O niye?

– Hiç... İşte... Tezim bitmek üzere sayılır. Daha buralarda sürünüp ne olacak sanki... Şey... Biraz da gezip dinlenmek lazım değil mi?

– Dönmeyecek misin?

– Yok, artık niye döneyim? Burda bir işim kalmadı ki...

Birdenbire, en son ipi de kopan bir kukla gibi kalıverdim. İçimde alabildiğine bir boşluk...

– Ama, şey... Diyordun ki, tezin bitmesine daha birkaç ay var... Sonra diyordun ki...

Devam edemedim.

– Ha ya, öyle söylüyordum ya, dün gece notlarımı gözden geçirdim. Artık gitmemde bir mahzur yok. Buradaki işim bitmiş... İşte onun için. Bu sebepten... Anlıyorsun değil mi, Nur?.. Anlamaya çalış n'olur, gitmem lazım canım.

– Evet... Evet... Evet!..

Çıkıyordu, durdu.

– Ekmek keseyim, ekmek sepeti nerde?

– Ekmek sepeti?

"Ekmek sepeti istiyor. Ekmek sepeti! Neydi bu, yarabbi!"

– Hadi çocuklar, hasta adam açlıktan öldü, diyerek Ferit içeri girdi.

– Ne o, niye öyle yüzüme bakıyorsun Nur? Bir şey mi var?

Elleriyle yüzünü yokladı. İnce, esmer parmakları kocaman bir örümcek gibi yüzünde, yanaklarında, çenesinde gezindi.

– Midem bulanıyor!

– Ya vah vah, hadi gel karıcım, bir şeyler ye, belki iyi gelir bu sefer. Ben açlıktan ölüyorum. Hastayım, haydi.

Yemek sahanını alıp, yürüdüm arkasından.

– Ekmek yok, karıcığım, getirir misin?

Murat seslendi:

– Getiriyorum Nur, otur sen.

– Murat be, sen bu kızı adamakıllı şımarttın. Şimdi seni çok arayacak. Murat gidiyor, biliyor musun Nur?

– Ya, öyle mi?.. Tezin bitti mi Murat?

– Bitmek üzere.

– Senin anlayacağın karıcığım, oğlan artık sıkıldı burda; Ankara'ya bir an evvel dönüp, keyif çatmak istiyor... Tuz? Mersi! Masallar, efsaneler, taşlar, topraklar canına yetti artık. Biraz da Ankara pavyonlarının taşına efsanesine baksın.

Çok komik bir şey söylemiş gibi, güldü güldü...

SON

emine işinsu



1950'lerde, yüksek tahsilli bir İstanbullu kızın, evlenip Şanlıurfa'ya gitmesini; orada Urfa'nın mistik havasıyla, kadının eşinin arkadaşlarından biriyle asla kelimeye dökülmeyen, su yüzüne çıkmayan büyük aşkını anlatır.

ISBN: 978-605-5261-29-0

Emine Işınsu, on sekiz romanı, üç oyunu, bir deneme ve bir hikâye kitabı ile Türk Edebiyatı'nın en verimli ve en çok okunan yazarlarından biridir. Dokuz ödül bu başarıyı tasdik eder:

- "Küçük Dünya" ile T. C. Turizm Bakanlığı Sanat Armağanı
- "Ak Topraklar" ile Türk Edebiyatı Vakfı Roman Ödülü
- "Bir Yürek Satıldı" oyunu ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Radyofonik Oyun Yarışması'nda dram dalı birinciliği.
- "Sancı" ile Türkiye Millî Kültür Vakfı Roman Ödülü
- "Canbaz" ile Türkiye Yazarlar Birliği Roman Ödülü
- Türk Ocakları Hamdullah Suphi Tanrıöver Armağanı
- Karaman Türk Dili Ödülleri, "Türkçeyi Doğru ve Güzel Kullanan Yazar Ödülü"
- İLESAM (Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği), "Şeref Ödülü"
- Türkiye Yazarlar Birliği-İstanbul Şubesi, "Ömür Boyu Roman Ödülü"